

ZAKON

O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O INSTRUMENTU IZMEĐU EVROPSKE UNIJE KOJU ZASTUPA EVROPSKA KOMISIJA I REPUBLIKE SRBIJE KOJU ZASTUPA VLADA REPUBLIKE SRBIJE O PRAVILIMA ZA SPROVOĐENJE FINANSIJSKE POMOĆI EVROPSKE UNIJE REPUBLICI SRBIJI U OKVIRU INSTRUMENTA ZA REFORME I RAST

Član 1.

Potvrđuje se Sporazum o Instrumentu između Evropske unije koju zastupa Evropska komisija i Republike Srbije koju zastupa Vlada Republike Srbije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Evropske unije Republici Srbiji u okviru Instrumenta za reforme i rast, potpisan u Beogradu 22. novembra 2024. godine u originalu na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma o Instrumentu između Evropske unije koju zastupa Evropska komisija i Republike Srbije koju zastupa Vlada Republike Srbije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Evropske unije Republici Srbiji u okviru Instrumenta za reforme i rast, u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na srpski jezik glasi:

FACILITY AGREEMENT

BETWEEN

THE EUROPEAN UNION

Represented by the Commission

AND

THE REPUBLIC OF SERBIA

Represented by the Government of Serbia

ON

**SPECIFIC ARRANGEMENTS FOR IMPLEMENTATION OF
UNION SUPPORT TO THE REPUBLIC OF SERBIA
UNDER THE REFORM AND GROWTH FACILITY**

TABLE OF CONTENTS

TITLE I: GENERAL PROVISIONS	5
Article 1 Interpretation and definitions	5
Article 2 Subject and scope of the Agreement	6
Article 3 General principles for Union support under the Facility	8
Article 4 EU restrictive measures	9
Article 5 National Reform and Growth Facility Coordinator	10
TITLE II: RULES FOR IMPLEMENTATION	12
Article 6 Pre-conditions, general conditions and payment conditions for Union support under the Facility	12
TITLE III: TAXES AND ELIGIBILITY	13
Article 7 Taxes, duties and charges	13
Article 8 Rules on eligibility	13
TITLE IV: PROTECTION OF THE FINANCIAL INTERESTS OF THE UNION	14
Article 9 Internal control systems, and obligations to fight mismanagement of funds	14
Article 10 Anti-fraud Coordination Service.....	17
Article 11 EU's anti-fraud structure and the Beneficiary's cooperation with it.....	18
Article 12 Rights of the Union institutions, bodies, offices and agencies to monitor the implementation of the Facility, investigate and obtain access.....	19
TITLE V: RELEASE OF FUNDING, RECOVERY AND ENFORCEMENT	21
Article 13 Pre-financing	21
Article 14 Rules on the release of funds.....	22
Article 15 Payment allocation	25
Article 16 Payment of loan support.....	25
Article 17 Rules on the withholding, reduction and redistribution of funds prior to the release of funds	25
Article 18 Rules on reduction, recovery and enforcement following the release of funds.....	26
Article 19 Non-repayable support channelled through the Western Balkans Investment Framework.....	27
Article 20 Loan support channelled through the Western Balkans Investment Framework. 28	
TITLE VI: TRANSPARENCY, DATA PROTECTION AND VISIBILITY	29
Article 21 Data collection and transparency	29
Article 22 Data protection.....	30
Article 23 Visibility	30
Article 24 Retention of documents.....	31
TITLE VII MONITORING, REPORTING AND EVALUATION	31
Article 25 General reporting requirements for the Beneficiaries	31
Article 26 Language.....	33
Article 27 Information in the context of ex-post evaluations of the Reform and Growth Facility by the Commission.....	33

TITLE VIII: FINAL PROVISIONS	33
Article 28 Entry into force	33
Article 29 Amendments	33
Article 30 Suspension of the Agreement.....	34
Article 31 Termination of the Agreement.....	35
Article 32 Communication and exchange of information.....	35
Article 33 Governing law and jurisdiction	36
Article 34 Arrangements for providing supplementary information	36
Article 35 European Parliament and Council	37
Article 36 Annexes.....	37
ANNEX A: MODEL FOR THE REQUEST FOR THE RELEASE OF FUNDS	38
ANNEX B: MODEL FOR THE DECLARATION OF ASSURANCE.....	43
ANNEX C: REPORTING ON IRREGULARITIES.....	45
ANNEX D: FURTHER DEFINITIONS FOR THE PURPOSE OF PROTECTING THE EU'S FINANCIAL INTERESTS	48

The European Union represented by the European Commission, hereinafter referred to as the **Commission**,

of the one part,

and the Republic of Serbia, represented by the Government of Serbia, hereinafter referred to as the **Beneficiary**

of the other part,

and together, jointly referred to as the **Parties**,

WHEREAS

- (1) Regulation (EU) 2024/1449 of the European Parliament and of the Council established the 'Reform and Growth Facility for the Western Balkans' (the **Facility**)¹ to support the enlargement process by accelerating the alignment with the Union acquis, accelerate regional economic integration as well as socio-economic convergence with the EU.
- (2) In accordance with Article 11 of Regulation (EU) 2024/1449, the Beneficiary on 4 October 2024 has submitted to the Commission a Reform Agenda for the duration of the Facility, which provides an overarching framework to achieve the objectives of the Facility and which is based on the structural reforms part of the latest economic reform programme and the related joint policy guidance agreed at the economic and financial dialogue in May 2023, its growth strategy where applicable, the enlargement policy framework and the Economic and investment plan for the Western Balkans. The Reform Agenda also sets out investment areas.
- (3) Pursuant to Article 13 of Regulation (EU) 2024/1449, the final implementation date of 31 December 2027 set out in the Reform Agenda for the fulfilment of the payment conditions related to the final set of measures should include the time necessary for the Commission to evaluate the successful fulfilment of the payment conditions concerned and to adopt the subsequent release decisions. Accordingly, and as prescribed by Article 13(1), point (i) of Regulation (EU) 2024/1449, the Beneficiary is to implement the agreed qualitative and quantitative steps by 31 August 2027 at the latest, and submit a duly justified request for the release of funds in respect of fulfilled payment conditions related to these quantitative and qualitative steps without delay and at the latest by 30 September 2027.
- (4) In accordance with Articles 14 of Regulation (EU) 2024/1449, the Commission assessed the relevance, comprehensiveness and appropriateness of the Reform Agenda.
- (5) The Reform Agenda has to be approved by Commission Implementing Decision.
- (6) In accordance with Article 19 of Regulation (EU) 2024/1449, in order to maximise the leverage of Union financial support to attract additional investment, and to ensure Union control over the expenditure, infrastructure investments supporting the Reform Agenda are to be implemented through the Western Balkans Investment Framework

¹ Regulation (EU) 2024/1449 of the European Parliament and of the Council of 14 May 2024 on establishing the Reform and Growth Facility for the Western Balkans, OJ L, 2024/1449, 24.5.2024, p. 1.

(‘WBIF’) and the European Western Balkans Joint Fund set up under the WBIF for receiving donors’ contributions (‘EWBJF’) in accordance with the rules of the fund (the ‘**Joint Fund General Conditions**’). The Commission submits relevant investment projects or programme proposals to the WBIF Operational Board for its opinion only upon completion of the relevant conditions and adoption of the Commission decision referred to in Article 21(3) of Regulation (EU) 2024/1449. In accordance with Article 9 of Regulation (EU) 2024/1449, the Commission is to conclude a facility agreement (the ‘**Facility Agreement**’) with the Beneficiary laying down the principles of the financial cooperation between the Commission and the Beneficiary and the obligations and conditions that the Beneficiary needs to fulfil for the release of Facility funding.

- (7) Considering that under the Facility the support channelled through the WBIF, intends to fund investment projects with a long implementation period, it is justified to provide for an implementation period of 204 months, which is proportionate to the lifespan of the investment projects.
- (8) In accordance with Article 9 of Regulation (EU) 2024/1449, the Facility Agreement should constitute a framework agreement setting out specific arrangements for the implementation of Union support under the Facility, translating the relevant provisions of Regulation (EU) 2024/1449 into bilateral rights and obligations for the Commission and the Beneficiary. It should also constitute a financing agreement within the meaning of Article 114(2) of Regulation (EU, Euratom) 2024/2509² (the ‘**Financial Regulation**’) as regards the amount of non-repayable support under the Facility.
- (9) It is necessary to ensure that the rules on cooperation for the protection of the financial interests of the Union set by Article 223(5)(c) and Article 129 of the Financial Regulation are enforced.
- (10) The Facility Agreement is without prejudice to the duty to report to the European Public Prosecutor’s Office (EPPO) any criminal conduct in respect of which it could exercise its competence pursuant to Article 24 of Council Regulation (EU) 2017/1939³, as well as the notification flows between the Commission and OLAF and between the former and the EPPO defined in the Administrative Arrangements between the European Commission and OLAF (C(2018)7705 of 21 November 2018) and the working arrangement between OLAF and the EPPO of 5 July 2021, and the Agreement of 18 June 2021 between the European Commission and the EPPO.
- (11) In the framework of the Union’s restrictive measures, adopted on the basis of Article 29 TEU and Article 215 TFEU, no funds or economic resources may be made available, directly or indirectly, to or for the benefit of designated legal persons, entities or bodies. In addition, sectoral restrictive measures prohibit, among others, certain transactions with third countries subject to sanctions, prohibiting financing and financial assistance in relation to prohibited goods and services, prohibiting public or concession contracts with, and support under Union programmes for the benefit of persons in certain third countries subject to sanctions. The Facility Agreement

² Regulation (EU, Euratom) 2024/2509 of the European Parliament and of the Council of 23 September 2024 on the financial rules applicable to the general budget of the Union, OJ L 239, 26.9.2024.

³ Council Regulation (EU) 2017/1939 of 12 October 2017 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor’s Office (‘the EPPO’), OJ L 283, 31.10.2017, p. 1.

should therefore set out an obligation for the Beneficiary to ensure that funding under the Facility is not provided in breach of any of the Union's restrictive measures.

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

TITLE I: GENERAL PROVISIONS

Article 1 Interpretation and definitions

1. The terms used in this Agreement shall bear the same meaning as defined and attributed to them in Regulation (EU) 2024/1449.
2. References to this Agreement are intended as references to such Agreement as amended, supplemented or replaced.
3. **'Union restrictive measures'** means restrictive measures adopted by the Union pursuant to Article 29 of the Treaty on European Union (TEU) or Article 215 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU).
4. **'WBIF'** means the Western Balkans Investment Framework (WBIF), a joint initiative of the EU, partner financial organisations, bilateral donors and beneficiaries, aimed at enhancing harmonisation and cooperation in investments for the socio-economic development of the region and contributing to the European perspective of the Western Balkans, as referred to in Article 12 of Regulation (EU) 2021/1529⁴.
5. **'European Western Balkans Joint Fund (EWBJF)'** is the joint fund established under the Western Balkans Investment Framework (WBIF) for receiving donors' contributions, in accordance with the General Conditions lastly approved by Commission Decision C(2023)4806 of 19 July 2023⁵.
6. **'Contribution arrangement'** means the written agreement concluded between a Contributor and the EWBJF which sets out the amount committed by a Contributor to the EWBJF, the currency of such contribution, the manner in which payments thereof will be made to the Fund Account and may contain such other administrative matters as may be required and are permitted by the General Conditions, and will be substantiated in the form attached at Annex A to the General Conditions, as applicable. The Contribution Arrangement also serves as adherence to the General Conditions.
7. **'Fund managers'** means the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) and the European Investment Bank (EIB), managers of the EWBJF.
8. The **'National Reform and Growth Facility Coordinator'** (the 'Coordinator') is the Beneficiary's interlocutor with the Commission for the overall implementation of the Facility.
9. **'Partner Financial Organisations'** means international financial institutions and national development banks that implement socio-economic investments in the Western Balkans within the framework of the WBIF.

⁴ Regulation (EU) 2021/1529 of the European Parliament and of the Council of 15 September 2021 establishing the Instrument for Pre-Accession assistance (IPA III), OJ L 330, 20.9.2021, p. 1.

⁵ Commission Decision C(2023)4806 amending Commission Decision C(2016)3610 final as regards the approval of the General Conditions of the European Western Balkans Joint Fund, 19.7.2023.

10. **'Request for the release of funds'** means the Beneficiary's request, in the form of Annex A, for release of the instalments.
11. **'Restricted person'** means any entities, individuals or groups of individuals designated by the Union as subject to the Union restrictive measures⁶.
12. In addition, for the purpose of the protection of the financial interests of the Union, the definitions in Annex D apply.

Article 2 Subject and scope of the Agreement

1. In accordance with Article 9 of Regulation (EU) 2024/1449, this Agreement lays down the principles of the financial cooperation between the Commission and the Beneficiary under Regulation (EU) 2024/1449. It sets out, among other elements, detailed provisions concerning:
 - the management, control, supervision, monitoring, evaluation, reporting and audit of the funds under the Facility; as well as
 - the measures to effectively prevent, detect, correct, and report of irregularities, fraud, corruption and other illegal activities affecting the Union's financial interests, including conflicts of interests as well as to enable their effective integration and prosecution, by the competent Union and/or national bodies.
2. This Agreement also constitutes a financing agreement within the meaning of Article 114(2) of the Financial Regulation as regards the amount of non-repayable support referred to in paragraph 3 of this Article.
3. In accordance with Commission Implementing Decision C(2024)7375 of 23 October 2024, approving the Reform Agenda for the Beneficiary, the Union makes available a total financial contribution of up to EUR 455,264,099.23 as non-repayable support and a total financial contribution of up to EUR 1,131,090,929.77 as loan support, to be released upon the positive assessment of the satisfactory fulfilment by the Beneficiary of the payment conditions set out in the Reform Agenda.
4. This amount may be amended in accordance with the conditions set out in Article 17 of this Agreement.
5. As set out in part 2 of the Reform Agenda, the final implementation date of 31 December 2027 for the fulfilment of the payment conditions related to the final set of measures includes the time necessary for the Commission to evaluate the successful fulfilment of the payment conditions concerned and to adopt the subsequent release decisions. Accordingly, the Beneficiary shall implement the agreed qualitative and quantitative steps by 31 August 2027 at the latest, and submit a duly justified request for the release of funds in respect of fulfilled payment conditions related to these quantitative and qualitative steps without delay and at the latest by 30 September 2027.
6. The amounts set out in paragraph 3 of this Article may be increased as a result of a redistribution of funds among Beneficiaries of the Facility in accordance with Article

⁶ www.sanctionsmap.eu. The sanctions map is an IT tool for identifying the sanctions regimes. The sanctions stem from legal acts published in the Official Journal of the European Union (OJ). In case of discrepancy between the published legal acts and the updates on the website, the OJ version prevails.

17 of this Agreement and subject to the Commission amending the implementing decision, an amendment to this Agreement, and the conclusion of a new loan agreement for any additional loan amount.

7. In accordance with Article 21(6) of Regulation (EU) 2024/1449, any amount in the form of non-repayable support corresponding to payment conditions that have not been fulfilled by 31 December 2028 shall not be due to the Beneficiary and shall be decommitted.
8. The duration of the implementation period of this Agreement is 204 months from its entry into force.
9. Pursuant to Article 9(2) of Regulation (EU) 2024/1449, this Agreement shall be complemented by a loan agreement.
10. Funding shall be granted to the Beneficiary in the form of non-repayable support and loan support only after this Agreement and the applicable loan agreement have entered into force.
11. The funding for non-repayable support shall be implemented under indirect management with entrusted entities and shall be gradually provided through contributions paid into the EWBJF in accordance with the terms of the contribution arrangements concluded between the Commission and the fund managers (as specified under Article 20 of this Agreement).

Article 3 General principles for Union support under the Facility

1. Union support under the Facility shall be provided in accordance with the enlargement policy framework and shall take due account of the Commission Communication on EU Enlargement Policy and reports included in the Commission's annual enlargement package, as well as of the relevant resolutions of the European Parliament, relevant communications from the Commission and their accompanying documents, including, where applicable, on the rule of law, human rights, Commission staff working documents and joint communications from the Commission and the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy.
2. Pursuant to Article 4 of Regulation (EU) 2024/1449, the following principles shall apply to Union support under the Reform and Growth Facility:
 - a. Cooperation under the Facility shall be needs-based and shall promote the development effectiveness principles, namely ownership of development priorities by the Beneficiary, a focus on clear conditionality and tangible results, inclusive partnerships, transparency and mutual accountability. That cooperation shall be based on an effective and efficient allocation and use of resources.
 - b. The provision of macro-financial assistance shall not fall within the scope of the Reform and Growth Facility.
 - c. Support from the Facility shall be additional and complementary to the support provided under other Union programmes and instruments. Activities eligible for funding under Regulation (EU) 2024/1449 may receive support from other

Union programmes and instruments provided that such support does not cover the same cost and that adequate oversight and budgetary control is ensured. The Commission shall ensure complementarity and synergy between the Facility and other Union programmes and instruments, and that duplication of assistance and double funding is avoided. There shall be no overlap between support provided under Regulation (EU) 2024/1449 and Regulation (EU) 2021/1529⁷.

- d. Activities under the Facility shall mainstream and promote democracy, human rights and gender equality, progressively aligning the Beneficiary's policies with the social, climate and environmental standards of the Union. They shall mainstream climate change mitigation and adaptation, where relevant, disaster risk reduction, environmental protection and biodiversity conservation, including through environmental impact assessments, where appropriate. Activities shall also support progress towards the Sustainable Development Goals, promoting integrated actions that can create co-benefits and meet multiple objectives in a coherent way. Those activities shall avoid stranded assets and shall be guided by the 'do no significant harm' and 'leave no one behind' principles, as well as by the sustainability mainstreaming approach underpinning the European Green Deal.
- e. The Beneficiary and the Commission shall ensure that gender equality, gender mainstreaming and the integration of a gender perspective are taken into account and promoted throughout the implementation of the Reform Agenda and the implementation of the Facility. The Beneficiary and the Commission shall take the appropriate steps to prevent any discrimination based upon gender, racial or ethnic origin, religion or belief, disability, age or sexual orientation.
- f. The Facility shall not support activities or measures that are incompatible with the Beneficiary's Energy and Climate Plans, their Nationally Determined Contribution under the Paris Agreement, and the ambition to reach climate-neutrality by 2050 at the latest. Nor shall it support activities that promote investment in fossil fuels, or that cause significant adverse effects on the environment, the climate or biodiversity.
- g. In line with the principle of inclusive partnership, the Commission shall strive to ensure, as appropriate, democratic scrutiny in the form of consultation by a Beneficiary's government of its respective parliament as well as of relevant stakeholders, including local and regional authorities, social partners and civil society, including vulnerable groups, all minorities and communities, as relevant, so as to allow them to participate in shaping the design and the implementation of activities eligible for funding under the Facility and in the related monitoring, scrutiny and evaluation processes, as relevant. That consultation shall seek to represent the pluralism of the beneficiary's society.
- h. The Beneficiary shall publish up-to-date data on final recipients receiving Union funds for the implementation of reforms and investments under this Facility, as

⁷ Regulation (EU) 2021/1529 of the European Parliament and of the Council of 15 September 2021 establishing the Instrument for Pre-Accession assistance (IPA III) (OJ L 330, 20.9.2021, p. 1.

described in Article 21 of this Agreement.

Article 4 EU restrictive measures

1. The Parties shall ensure that no funds or economic resources are made available directly or indirectly to, or for the benefit of, a restricted person.
2. The Beneficiary shall ensure that no transaction subject to a verified 'hit' against the EU sanctions list shall benefit directly or indirectly from EU funding. The Beneficiary commits to ensure this obligation:
 - by screening for hits against the Union sanctions list, before entering into, and before making payments under, the relevant agreements, each contractor, grant beneficiary and final recipient with whom the Beneficiary or partner financial organisations of the WBIF on behalf of the Beneficiary, has or is expected to have a direct contractual relationship, so as to assess whether that recipient is a restricted person;
 - by screening or through other appropriate means (that may include an *ex post* verification) taking a risk-based approach, that no natural or legal person, entity or body that would indirectly receive Union funding is a restricted person.
3. In addition, the Parties shall ensure that funding under the Facility shall not be provided in breach of any other restrictive measure adopted by the Union.
4. In the event that the Beneficiary assesses that any of the recipients (direct or indirect) of the EU funding is or has become a restricted person mentioned in paragraph 1, or that the funding is in breach of a restrictive measures mentioned in paragraph 3, the Beneficiary shall promptly inform the Commission.
5. Without prejudice to the obligation in paragraph 3, should the Commission assess that the use of Union financial assistance under the Facility results or has resulted in a breach of Union restrictive measures, it shall inform the Beneficiary, and the corresponding amounts shall become ineligible under the Facility. An adversarial procedure may be carried out to that end if the breach has not been remedied by the Beneficiary. This is without prejudice to any rights that the Commission may have to suspend or terminate on other grounds the action affected by such a breach, to recover any EU funding contributed by the Commission, or to suspend or terminate this Agreement.
6. This clause is without prejudice to the exemptions or derogations laid down in the Union restrictive measures.
7. The Beneficiary shall impose obligations set out in paragraphs 1 and 3 of this Article on all recipients of funds paid for the measures implementing the reforms and investment projects included in the Reform Agenda, or to all other natural persons or entities involved in their implementation. Those obligations shall expressly authorise - within the limits of their respective competences - the Commission, OLAF, the ECA and the EPPO to exercise their rights as provided for in Article 12 of this Agreement.

Article 5 National Reform and Growth Facility Coordinator

1. The Beneficiary shall appoint a coordinator to act as the interlocutor with the

Commission for the overall implementation of the Facility.

2. The Coordinator shall be a high-ranking representative of the government or the central administration of the Beneficiary with appropriate authority to act on behalf of the government and to coordinate the work of all relevant ministries and institutions involved in the implementation of the Facility.
3. The Coordinator shall
 - Ensure the overall coordination, timely implementation, reporting and monitoring of the assistance to the Beneficiary, including the coordination within the administration and with other donors, as relevant, in line with the objectives set out in Regulation (EU) 2024/1449.
 - Coordinate a regular high-level policy dialogue with the Commission.
 - Ensure a close link between the use of the Facility funds and the general accession process.
 - Ensure that the assistance received under the Facility is complementary to the assistance received under Regulation (EU) 2021/1529 and to any other external assistance received by the Beneficiary.
 - Be responsible for the preparation, and submission of the requests for the release of funds under the Facility, for ensuring their veracity, and for the signature of the declaration of assurance.
 - Sign or co-sign the requests for payment under the Loan Agreement.
 - Have the (i) administrative capacity in terms of human resources (staff numbers and profiles), institutional experience and expertise, and (ii) the mandate and authority to exercise all relevant tasks, including reporting and monitoring responsibilities.
 - Be responsible for coordinating with the relevant authority on providing assurance about the satisfactory fulfilment of the relevant qualitative and quantitative steps identified for the implementation of the Reform Agenda, and that the funds were managed in accordance with all applicable rules, in particular rules on the avoidance of conflicts of interests, fraud prevention, corruption and double funding.
 - Steer and guide the work the Beneficiary's contribution to the Monitoring Committee referred to in Article 25 of this Agreement.
 - Ensure that the Commission receives copies of the contribution arrangements signed by the Beneficiary with the fund managers and the proof of disbursement to the EWBJF without delay (as specified under Article 20 of this Agreement).
 - Be responsible for coordinating the interlocutors with the Commission, the European Anti-Fraud Office (OLAF), the European Public Prosecutor's Office (EPPO), each acting within their respective competences, and the Beneficiary's authorities for the overall implementation of the Facility. The Coordinator shall ensure that the Commission, OLAF, the European Court of Auditors and the EPPO are able to freely exert their rights and have full access to exert their competences. In the case of OLAF, such rights shall include among others the right to carry out investigations, including on-the-spot checks and inspections, within the limits of its mandate, and, in the case of the EPPO, the rights set out in the applicable agreements on mutual legal assistance in criminal matters.

- Be responsible for coordinating the efforts to ensure that the funds under the Facility are used in accordance with the principles of sound financial management, transparency, equal treatment, non-discrimination and proportionality for their intended purpose;
- Be responsible for coordinating the Beneficiary's entities that must ensure that the funds under the Facility are managed properly, in particular in accordance with the Beneficiary's rules complemented by Union and OECD audit standards and rules on the prevention, detection and correction of fraud, corruption and any other illegal activities as well as conflicts of interests and irregularities affecting the Union's financial interests.
- Ensure the collection of, access to, and transfer into an electronic format, of data on natural persons and legal entities receiving funding for the implementation of measures under the Facility, in accordance with Article 22 and 23(2)(d) of Regulation (EU) 2024/1449.
- Be responsible for ensuring the monitoring of the setting up and operationalisation of the internal control systems referred to in Article 9 of this Agreement.
- Be responsible for maintaining appropriate procedures for drawing up the declaration of assurance and the summary of the audits and controls carried out at national level. This includes:
 - an effective procedure for drawing up the declaration of assurance in accordance with the model in Annex B, documenting the summary of audits and controls and keeping the underlying information for the audit trail; and
 - effective procedures to ensure that all cases of irregularities, fraud, corruption and conflicts of interests affecting the Union's financial interests are properly reported and corrected through recoveries.
- Maintain an effective system to store all information and documents necessary for the audit trail purposes of the implementation of the qualitative and quantitative steps are held.
- Ensure that appropriate measures, including procedures to check that the relevant qualitative and quantitative steps identified for the implementation of the Reform Agenda have been fulfilled and that the principles of sound financial management have been complied with. This includes:
 - the appropriate means for the authorities entrusted with the Reform Agenda's implementation to check that the relevant qualitative and quantitative steps have been fulfilled (e.g. desk reviews, on-the-spot checks); and
 - the appropriate means for those authorities to check that there are no irregularities, fraud, corruption, or other illegal activities, including conflicts of interests affecting the Union's financial interests, and double funding (e.g. desk reviews, on-the-spot checks).

TITLE II: RULES FOR IMPLEMENTATION

Article 6 Pre-conditions, general conditions and payment conditions for Union support under the Facility

1. In line with Article 5(1) of Regulation (EU) 2024/1449, financing under this Facility is subject to the fulfilment by the Beneficiary of pre-conditions, general conditions and payment conditions, which shall be fulfilled for any release of funds, except for the pre-financing where only the pre-conditions and the general conditions shall apply.
2. Pre-conditions for the support under the Facility shall be those set out in Article 5(1) of Regulation (EU) 2024/1449.
3. Pursuant to Article 12(3) of Regulation (EU) 2024/1449, general conditions for support under the Facility are macro financial stability, sound public financial management, transparency and oversight of the budget.
4. Payment conditions for support under the Facility are laid down in the Reform Agenda. Where the Reform Agenda, including relevant payment conditions, is no longer achievable by the Beneficiary, either partially or totally, because of objective circumstances, the Beneficiary may propose an amended Reform Agenda. In that case, the Beneficiary may make a reasoned request to the Commission to amend its Commission implementing decision approving the Reform Agenda referred to in Article 15(1) of Regulation (EU) 2024/1449.

TITLE III: TAXES AND ELIGIBILITY

Article 7 Taxes, duties and charges

1. The Union funding shall not generate or activate the collection of specific taxes, duties or charges. Article 28 of the Financial Framework Partnership Agreement for the implementation of Union financial assistance under IPA III shall apply to this Facility.
2. The present article is without prejudice to the privileges and immunities of the entities implementing Facility funds under indirect management, and of any agreement that these entities have concluded or may conclude with the Beneficiary in respect to taxes, duties and charges.

Article 8 Rules on eligibility

1. Participation in procurement and in grant award procedures for activities financed under the Facility shall be open to international and regional organisations, and to all natural persons who are nationals of, or legal persons effectively established in:
 - a. Member States of the European Union, beneficiaries, candidate countries and contracting parties to the Agreement on the European Economic Area;
 - b. countries which provide a level of support to the Beneficiaries of this Facility comparable to that provided by the Union, taking into account the size of their economy, and for which reciprocal access to external assistance in the Beneficiaries of this Facility is established by the Commission.
2. The reciprocal access referred to in paragraph 1(b) may be granted for a limited period of at least one year where a beneficiary grants eligibility on equal terms to entities from the Union and from countries eligible under the Facility. The Commission

shall decide on the reciprocal access after consulting the Beneficiary.

3. All supplies and materials financed and procured by the Beneficiary under this Facility shall originate from any country referred to in paragraph 1(a) and (b), unless those supplies and materials cannot be sourced under reasonable conditions in any of those countries. In addition, the rules on restrictions laid down in paragraph 6 shall apply.
4. The eligibility rules under this Article shall not apply to, and shall not create nationality restrictions for, natural persons employed or otherwise legally contracted by an eligible contractor or, where applicable, subcontractor except where the nationality restrictions are based on the rules provided for in paragraph 6.
5. For activities jointly co-financed by an entity or implemented under direct management or indirect management with entities referred to in Article 62(1), point (c) of the Financial Regulation, the rules applicable to those entities shall also apply. This is without prejudice to the restrictions under paragraph 6 of this Article, which shall be duly reflected in the agreements concluded with those entities.
6. The eligibility rules and rules on the origin of supplies and materials in paragraphs 1 and 3 and the rules on the nationality of the natural persons as set out in paragraph 4 may be restricted with regard to the nationality, geographical location or nature of the legal entities participating in award procedures, as well as with regard to the geographical origin of supplies and materials, where:
 - a. such restrictions are required on account of the specific nature or objectives of the activity or specific award procedure or where those restrictions are necessary for the effective implementation of the activity;
 - b. the activity or specific award procedures affect security or public order, in particular concerning strategic assets and interests of the Union, of Member States, or the Beneficiary, including the security, resilience and protection of integrity of digital infrastructure, including 5G network infrastructure, communication and information systems, and related supply chains.
7. Tender applicants and candidates from non-eligible countries may be accepted as eligible in cases of urgency or where services are unavailable in the markets of the countries or territories concerned, or in other duly substantiated cases where the application of the eligibility rules would make the realisation of an activity impossible or exceedingly difficult.

TITLE IV: PROTECTION OF THE FINANCIAL INTERESTS OF THE UNION

Article 9 Internal control systems, and obligations to fight mismanagement of funds

1. In accordance with Article 23 of Regulation (EU) 2024/1449, the Beneficiary shall ensure that an effective and efficient internal control system is in place, applying internationally recognised internal control principles⁸ and ensuring the prompt recovery of amounts wrongly paid or incorrectly used. The Beneficiary may rely on its regular national budget management systems to implement the Facility.

⁸ Reference is made to the COSO Internal Control Principle – Integrated Framework as applied by the Commission: C(2017) 2373 final.

2. As a matter of priority, during the first years of the implementation of the Facility the Beneficiary's authorities shall take all the appropriate measures to protect the financial interest of the Union and improve further the efficiency and effectiveness of the internal control systems to align with the Union *acquis* (under criteria for public administration reform, public finance management and accession negotiation chapters 8 competition policy, 23 judiciary and fundamental rights, 24 justice, freedom and security, and 32 financial control). This includes adequate mechanisms to protect whistleblowers as well as appropriate mechanisms and measures to effectively prevent, detect and correct irregularities, fraud, corruption and other illegal activities affecting the Union's financial interests including conflicts of interests as well as to strengthen the fight against money laundering, organised crime, misuse of public funds, terrorism financing, tax avoidance, tax fraud or tax evasion, and other illegal activities affecting the funds provided under the Facility, to ensure that there is no double funding from the Facility and other Union programmes and that amounts wrongly paid or incorrectly used can be recovered.
3. The Beneficiary shall ensure access for the Commission or its representatives to all institutions and documents needed to carry out any audit, verification and on-the-spot checks.
4. As part of this responsibility, the Beneficiary shall
 - a. Make decisive progress towards putting in place a robust legal framework to fight fraud and corruption, including high-level cases of corruption.
 - b. Improve further the efficiency and effectiveness of the control systems while applying internationally recognised internal control principles.
 - c. Put in place adequate mechanisms to protect whistleblowers in line with the protection regime of Directive (EU) 2019/1937⁹, where applicable, or with an equivalent protection regime under the Beneficiary's law.
 - d. Maintain appropriate mechanisms and taking appropriate measures to effectively prevent, detect and correct irregularities, fraud, corruption or any other illegal activities affecting the financial interests of the Union, including conflicts of interests as well as to strengthen the fight against money laundering, organised crime, misuse of public funds, terrorism financing, tax avoidance, tax fraud or tax evasion, and other illegal activities affecting the funds provided under the Facility.
 - e. Take appropriate measures to allow the competent authorities of the Beneficiary to investigate and prosecute criminal offences affecting the financial interests of the Union.
 - f. Detect and avoid double funding.
 - g. Regularly check that the financing provided has been used properly and in accordance with all applicable rules, in particular on the satisfactory fulfilment of the relevant qualitative and quantitative steps identified for the implementation of the Reform Agenda and on the prevention, detection and

⁹ Directive (EU) 2019/1937 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2019 on the protection of persons who report breaches of Union law, OJ L 305, 26.11.2019, p. 17.

correction of fraud, corruption or any other illegal activity, as well as conflicts of interests and irregularities affecting the Union's financial interests.

- h. Ensure the prompt recovery of amounts wrongly paid or incorrectly used.
- i. Ensure that the Commission, OLAF, the ECA and the EPPO represented by their respective own agents or mandated experts, are granted access to the data referred to in Article 21, in compliance with Union data protection principles and with applicable data protection rules.
- j. Provide adequate supporting documents proving, in particular, that the Reform Agenda's implementation complies with the obligations under this Agreement and that the qualitative and quantitative steps of the Reform Agenda as approved by the Commission Implementing Decision have been implemented, if requested to do so in the context of the controls or audits described in Article 12 of this Agreement. These documents should be kept until the end of 2033 for audit purposes.

In line with Article 133 of the Financial Regulation, the Beneficiary shall keep records and documents pertaining to audits, appeals, litigation and the pursuit of claims relating to their legal commitments or pertaining to OLAF investigations and shall retain such records and documents until such audits, appeals, litigation and pursuits of claims or investigations have been closed. For records and documents pertaining to OLAF investigations, the obligation to retain shall apply once those investigations have been notified to the recipient.

In line with Article 133 of the Financial Regulation, the Beneficiary shall keep records and documents either in the form of the originals, or certified true copies of the originals, or on commonly accepted data carriers including electronic versions of original documents or documents existing in electronic version only. Where electronic versions exist, no originals shall be required where such documents meet the applicable legal requirements in order to be considered as equivalent to originals and to be relied on for audit purposes.

- 5. Any changes to the Beneficiary's internal control systems as described in the Reform Agenda shall be communicated to the Commission without delay.
- 6. The Commission shall be sufficiently assured that the payment conditions set out in the Reform Agenda have been satisfactorily fulfilled as indicated in the corresponding request for the release of funds. The Commission may request supplementary information and perform audits (verifications) or on-the-spot checks, which may be carried out on a risk basis.
- 7. The Beneficiary shall strengthen the fight against fraud, corruption and other illegal activities affecting the financial interests of the Union throughout the implementation of the Facility. The timely implementation of the relevant reforms under the Reform Agenda is crucial for achieving this goal. In addition, the Beneficiary shall ensure that its authorities commit to improve further internal procedures to prevent and/or investigate cases of fraud, corruption, money laundering, terrorism financing, tax avoidance, tax fraud or tax evasion, and other illegal activities affecting the financial interests of the Union.

8. Upon request, the Beneficiary will make available to the Commission all requested information, to monitor compliance with the Beneficiary's obligations under this Article.

Article 10 Anti-fraud Coordination Service

1. The Beneficiary shall use the independent anti-fraud coordination service set up under IPA III, or in its absence, rely on equivalent structures to facilitate effective cooperation and exchange of information, including information of an operational nature, with OLAF. This service shall notably:
 - a. support cooperation between the Beneficiary's administration and prosecution authorities and OLAF;
 - b. lead the creation/implementation of a national strategy to protect the financial interests of the Union, preceded by a risk assessment;
 - c. contribute to identifying possible weaknesses in the Beneficiary's systems for managing Union funds, including the financial assistance under this Facility;
 - d. provide advice on anti-fraud matters as well as staff training, including on fraud prevention and detection;
 - e. share information on irregularities, fraud, corruption and any other illegal activities affecting the Union's financial interests, including conflicts of interest, with OLAF.
 - f. ensure the fulfilment of all the obligations under Regulation (EC, Euratom) No 883/2013 of (the European Parliament and of the Council, Council Regulation e.g. (Euratom, EC) No 2988/1995 and Council Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996.
2. The anti-fraud coordination service of the Beneficiary responsible for the effective prevention and detection of irregularities, fraud, corruption and other illegal activities affecting the financial interests of the Union, including conflicts of interest, shall prepare and approve a methodology, in accordance with Article 9 of this Agreement, on how suspected cases will be treated internally, how the Beneficiary will report them to the Commission, in accordance with the model provided in Annex B and how it will follow up to remedy them.
3. The Coordinator must ensure coordination with the anti-fraud coordination service while respecting its independence.

Article 11 EU's anti-fraud structure and the Beneficiary's cooperation with it

1. The Beneficiary's competent authorities shall cooperate closely with the Commission, OLAF, the European Court of Auditors and the EPPO - within the limits of each body's respective competences - on the prevention, detection and correction of irregularities, fraud, corruption and any other illegal activities affecting the financial interests of the Union, including conflicts of interests, as well as the investigation and prosecution of offences affecting the funds provided under the Facility. Where appropriate, the Beneficiary shall make use of the support mechanisms provided by Eurojust.
2. Any person or entity, including national authorities, implementing Union funds under the Facility shall have the obligation to notify, without delay, the Commission and OLAF of any information relating to possible cases of irregularity, fraud, corruption

and other illegal activities affecting the financial interests of the Union, including conflicts of interest, and the EPPO of any criminal conduct affecting the funds under the Facility that may fall within its competence. For that purpose, they shall preferably use a single-entry point provided by the Commission. Any person who notifies the Commission, OLAF or the EPPO of such information is to be protected against any form of retaliation, in line with the protection regime of Directive (EU) 2019/1937, where applicable, or with an equivalent protection regime under the Beneficiary's law. The national anti-fraud coordination service will report to the Commission and OLAF on the implementation of this obligation in the cases where it notified itself information that is relevant under this paragraph, or where it has coordinated, supported or assisted other persons or entities in such notification.

3. The Beneficiary's national authorities shall, in line with the requirements set out in Annex C, report to the Commission without delay on irregularities, fraud, corruption and other illegal activity, which have been the subject of a primary administrative or judicial finding, regardless of whether OLAF or the EPPO were notified under paragraph 2 of this Article. They shall also keep the Commission informed on the progress of administrative and legal proceedings. For that purpose, the Beneficiary's authorities shall use the Irregularity Management System (IMS) set up by the Commission.
4. The Beneficiary shall ensure the effective investigation and treatment of suspected cases of irregularities, fraud, corruption and any other illegal activities affecting the financial interests of the Union, including conflicts of interest, and make use, where appropriate, of the support by Eurojust.
5. The Beneficiary, including the decision-makers and staff responsible for the implementation of actions under the Facility, shall put in place procedures and take all precautions necessary to prevent and eliminate any conflicts of interest, notably by ensuring that the decision-makers and staff concerned refrain from dealing with the subject matter concerned.
6. In addition to controls under Article 12 of this Agreement, the Commission may exert its rights as provided for in Article 129(1) of the Financial Regulation and may carry out verifications, reviews, checks and audits for the implementation of the Reform Agenda regarding:
 - a) the measures in place and their effective implementation to prevent, detect, investigate, and correct and report fraud, corruption, and any other illegal activity affecting the Union's financial interests, conflicts of interests and irregularities, including the effective investigation and prosecution of offences affecting the funds provided under the Facility.
 - b) the information and justification regarding the satisfactory fulfilment of the qualitative and quantitative steps in a request for the release of funds.

Such verifications, reviews, checks and audits may be carried out during the implementation of the Reform Agenda and, with the exception of OLAF investigations and EPPO investigations and prosecutions, until five years starting from the date of the final release of funds and may cover the information system used by the Beneficiary to collect and provide data that is used to justify the completion of qualitative and quantitative steps identified in relation to the implementation of the

Reform Agenda. These procedures shall be formally notified to the Beneficiary. If needed, the Commission may be assisted by independent experts or external audit firms.

7. Failure to comply with the obligations set forth in this Article and in Article 12, including non-reporting of irregularities or non-cooperation on anti-fraud matters with the Commission, OLAF, ECA and the EPPO, shall constitute a case of serious breach of obligations under this Agreement and may therefore lead to a reduction of the financial contribution or the recovery of all or part of the disbursements made by it as provided for in Article 18(1) of this Agreement.

Article 12 Rights of the Union institutions, bodies, offices and agencies to monitor the implementation of the Facility, investigate and obtain access

1. The agents of the Commission, OLAF, the European Court of Auditors, and the EPPO shall, within the limits of their respective mandates, have the right to carry out any investigative or audit acts, including technical, financial and system verifications or audits, that they may consider necessary to follow the implementation of the Reform Agenda. This includes visits of sites and premises where the Facility-funded activities are, will or have been implemented or managed.
2. Under the same conditions referred to in paragraph 1 this Article and Article 9(4) of this Agreement, the Beneficiary shall ensure that the agents or representatives of the Commission, OLAF, the ECA and the EPPO can, each acting within their respective competences, inspect and collect all relevant documentation, digital data, assets and accounts pertaining to items financed under this Agreement, and assist them to carry out their tasks relating to the Facility.
3. Where privately-owned devices, which are not owned by the inspected authority, are used for work purposes, those devices may be subject to inspection by OLAF. OLAF shall subject such devices to inspection only under the same conditions and to the same extent that national control authorities are allowed to investigate privately-owned devices and where OLAF has reasonable grounds for suspecting that their content may be relevant for the investigation.
4. To ensure the effective protection of the financial interests of the Union, the Commission, OLAF and the EPPO, shall be able to conduct all relevant investigative acts within their respective competences, and in particular, in the case of OLAF, on-the-spot checks and inspections. These checks and inspections shall be prepared and conducted in close collaboration with the Beneficiary, which shall be notified in good time of the object, purpose and legal basis of the checks and inspections, so that it can provide all the required assistance. The Beneficiary shall identify a service with law- enforcement powers, which will assist OLAF in conducting investigations in accordance with Regulation (EU, Euratom) No 883/2013 and Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996 upon OLAF's request and cooperate with the EPPO in the exercise of its competences.
5. Where the inspected person or entity resists an on-the-spot check, investigation or inspection, the Beneficiary acting in accordance with its own national laws and rules, shall provide to the Commission, OLAF and the EPPO the necessary assistance to allow them to carry out their duty in conducting an on-the-spot check or inspection.

6. The following bodies may exert their rights provided for in Article 129(1) of the Financial Regulation to carry out reviews, checks, audits and investigations, within the limits of their respective mandates:
 - OLAF under Regulations No 883/2013 and No 2185/1996;
 - the EPPO under Regulation 2017/1939; and
 - the European Court of Auditors (ECA) under Article 287 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) and Article 263 of the Financial Regulation.
7. The Commission may take the measures it considers necessary, including, in cases of fraud, corruption, conflicts of interests or a serious breach of obligations in this Agreement, to reduce the financial contribution, and to recover all or part of the disbursements made by it, as provided for in Article 17 and 18 of this Agreement.
8. In addition, the Commission or its representatives shall have the right to perform at any time verifications, audits or on-the-spot-checks of the Beneficiary's internal control systems at any time in accordance with internally recognised standards. The Commission or its representatives shall perform a systems review of the Beneficiary's internal control systems no later than 2025. The resulting audit report shall contain recommendations to the Beneficiary to improve its Internal Control Systems. When the verification, audits or on-the-spot-checks result in findings, the Commission or its appointed representatives shall draw up a draft report containing the provisional findings. The Commission or its appointed representatives shall formally notify the draft report and invite the Beneficiary to provide observations. Considering these observations, the Commission or its representatives will issue a final report setting out final recommendations. The Beneficiary shall draw up an action plan to implement each recommendation or provide justification on why it has not done so. The Beneficiary shall submit the action plan and, if relevant, any justification, to the Commission for approval within 2 months of the receipt of the final report.
9. The Beneficiary shall grant agents or representatives of the Commission, OLAF, the ECA and the EPPO, and their authorised representatives, within their respective competences and in accordance with their applicable legal framework, access to sites and premises at which investments and reforms financed under this Agreement are carried out, and to data as set out in Article 9(4) of this Agreement.

The Beneficiary shall also grant the Commission, OLAF, the ECA and the EPPO full and direct access to the database set up under Article 21(5) of this Agreement and to any other national databases, where relevant, for the exercise of their mandate. Upon reasoned request, the Beneficiary shall also provide OLAF and the EPPO with information on bank accounts relevant for their investigations and, where strictly necessary for an investigation, information on bank transactions. Access, within the limits of their respective competence, by authorised representatives of the Commission, OLAF, the ECA and the EPPO shall be granted on conditions of strict confidentiality with regard to third parties, without prejudice to public law obligations to which they are subject.
10. The Beneficiary's competent authorities shall treat, without delay, mutual legal assistance requests and extradition requests issued by the EPPO and Member States' competent authorities regarding criminal offences affecting the funds issued

under Regulation (EU) 2024/1449. They shall do so in accordance with the relevant instruments on international cooperation in criminal matters, in particular the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters and its additional Protocols.

11. The controls and audits described above apply to all recipients and sub-contractors who have received assistance under the Facility, whether or not they are named in the contract or grant agreement. Such controls and audits also apply to documents and data on the national contribution, if any, by the Beneficiary.

TITLE V: RELEASE OF FUNDING, RECOVERY AND ENFORCEMENT

Article 13 Pre-financing

1. Following the submission of the Reform Agenda to the Commission, the Beneficiary has requested the release of a pre-financing of up to 7% of the total amount foreseen under this Facility as set out in Article 2(3) of this Agreement.
2. The Commission may release the requested pre-financing after the entry into force of this Agreement and of the loan agreement referred to in Article 2(9) of this Agreement. The funds shall be released subject to the fulfilment of the pre-conditions and the general conditions set out in Article 6 of this Agreement.
3. For non-repayable support, pre-financing released according to paragraph 1 will be cleared by deducting a percentage from each instalment. This percentage is calculated as the ratio of the remaining uncleared pre-financing to the remaining amount allocated for non-repayable support. The deduction will continue until the pre-financing has been fully cleared. Amounts of pre-financing that have not been cleared by 31 December 2027 shall be immediately due and payable. The Commission shall be entitled to offset such amounts against any claim that the Beneficiary has vis-à-vis the Union.
4. Upon request of the Beneficiary in its request for release of funds, additional amounts may be deducted from each instalment in order to clear the pre-financing earlier.
5. Any uncleared pre-financing shall be recovered or offset in full following the termination of this Agreement.
6. The loan agreement referred to in Article 2(9) of this Agreement shall set out the specific rules related to the payment and the clearing of the pre-financing of the loan support.

Article 14 Rules on the release of funds

1. Payments of the non-repayable financial support and of the loan to the Beneficiary under this Article shall be made in accordance with the budget appropriations and subject to the available funding. Payments shall be made in instalments. An instalment may be disbursed in one or more tranches.
2. With the exception of the pre-financing the Beneficiary shall submit twice per year a duly justified request for the release of funds using the template provided in Annex A to this Agreement.

3. Each request for the release of funds shall report on the payment conditions related to the quantitative and qualitative steps set out in the Reform Agenda that were planned to be implemented by the end of the preceding six-months period as per the indicative timetable included in the Reform Agenda. These six-months periods will end on 30 June and 31 December of each year, starting on 31 December 2024, with the exception of the last set of payment conditions that are planned to be implemented by 31 August 2027 and for which the Beneficiary shall submit a request for the release of funds by no later than 30 September 2027.
4. With each request for the release of funds submitted to the Commission, the Beneficiary shall submit the required evidence showing the satisfactory fulfilment of the qualitative and quantitative steps set out in the relevant Annex to the Commission implementing decision.
5. Failure to report within 15 days following the end of the six-months periods referred to in paragraph 3 of this Article on the implementation of the quantitative and qualitative steps as per indicative timetable included in the Reform Agenda will result in the automatic commencement of the applicable grace period. The Commission will release the corresponding support, if warranted, when it releases the support corresponding to the following six-month periods.
6. The Commission will carry out within 90 calendar days following the receipt from the Beneficiary of a request for the release of funds the assessment under Article 21(2) of Regulation (EU) 2024/1449 on the basis of the information provided by the Beneficiary in accordance with paragraph 4 of this Article. The satisfactory fulfilment of qualitative and quantitative steps shall presuppose that measures related to the steps for which the Beneficiary had achieved satisfactory fulfilment have not been reversed by the Beneficiary. The Commission may be assisted by experts.
7. As part of the assessment, the Commission will monitor the timely implementation by the Beneficiary of any recommendation issued following the audit referred to in Article 12(8) of this Agreement. In addition, the Commission may ask for supplementary information and/or carry out checks and on-the-spot controls to verify the completion of qualitative and quantitative steps, including on the non-reversal of qualitative and quantitative steps that were previously fulfilled. The period of 90 calendar days referred to in paragraph 6 for assessing the request for the release of funds shall be interrupted when the Commission asks for supplementary information or carries out checks and on-the-spot controls.
8. Subject to a positive assessment that the Beneficiary fulfils the payment conditions, the pre-conditions and general conditions, as set out in Article 6 of this Agreement, the Commission shall adopt a decision authorising the release of funds for an amount corresponding to those conditions. Release decisions for the release of loan support shall be adopted by 31 December 2027 at the latest.
9. The Commission decision authorising this release of funds shall constitute the condition for the amount of funds to be made available as Union support.
 - a) The non-repayable support will be disbursed to the EWBJF, in line with Article 19 of this Agreement.
 - b) The loan support will be disbursed to the treasury of the Beneficiary, including the loan amount to be made available through the WBIF, in line with Article 20

of this Agreement.

10. For each request for a release of funds under this Agreement, except for the request of pre-financing, the Beneficiary shall submit the following documents:
- A signed request for the release of funds using the template provided in Annex A to this Agreement, including a statement that the measures implemented to fulfil the steps related to the same reform previously successfully assessed by the Commission and fulfilled in prior release decisions have not been reversed.
 - A sheet for each step fulfilled in the respective request for the release of funds showing that the step has been fulfilled, supported by official evidence in that regard.
 - A signed Declaration of Assurance using the template provided in Annex B to this Agreement confirming that: (i) the information submitted with the request for the release of funds is complete, accurate and reliable; (ii) the management and control systems give the necessary assurance that the financing provided has been used in accordance with the applicable rules, in particular on the prevention, detection and correction of fraud, corruption, conflicts of interests and irregularities; and (iii) appropriate arrangements have been made to avoid double funding from the Facility and other Union programmes and instruments, as well as other donors.
 - A summary of audits provided by the relevant authorities, including weaknesses identified and any corrective actions taken.
 - For the steps related to the request for the release of funds, a summary of the results of the checks ensuring that any measure to implement reforms and investment projects under the Facility has been properly implemented.
11. The Beneficiary shall provide adequate documentation to justify the request for the release of funds for each single step and according to the sources of verification stipulated in Annex I to the Reform Agenda. This should include as a minimum:
- a summary document duly justifying how the quantitative or qualitative steps (including all the constitutive elements) were satisfactorily fulfilled;
 - *for steps requiring the entry into force of a legislative act*: a copy of the publication in the Beneficiary's official journal of the respective legislative act;
 - *for steps requiring the adoption of a strategy/ action plan/ roadmap/ any other public act that is not considered a legal act*: a copy of the adopted act and a link to the website where the strategy can be accessed;
 - *for steps requiring the issuance of a report that is not published*: a copy of the internal or external report;
 - *for steps that require a certain system to become operational*: certificates of completion signed by the contractor and the competent authority in accordance with national legislation demonstrating the system has been set up and is operational;
 - *any other relevant document deemed to be relevant to justify the satisfactory fulfilment of the quantitative or qualitative step as set out in the Reform Agenda*.

The Commission may request additional evidence where it deems necessary.

12. If relevant, the Beneficiary shall indicate in the request for the release of funds if any qualitative and quantitative steps have received support and funding, including corresponding amount, from other Union programmes and instruments or other donor programmes, and explain the arrangements that have been put in place to avoid double funding.

Article 15 Payment allocation

1. Subject to the rules laid down in Article 14, the Beneficiary, when sending the Commission the requests for release of funds under this Agreement and the requests for payment under the loan agreement, shall respect the following allocation with reference to the maximum financial contributions set out in Article 2(3) of this Agreement:
 - a. 28.7% from the non-repayable support and 24.8% from the loan support, in sum 53.5%, to be made available through the Western Balkans Investments Framework (WBIF), and
 - b. 46.5% from the loan support to be made available directly to the treasury of the Beneficiary.
2. The Commission shall not be bound by the payment allocation indicated in paragraph 1 of this Article and may at any time, subject to written notification of the Beneficiary ahead of the next scheduled request for the release of funds, apply a different payment allocation.

Article 16 Payment of loan support

1. Without prejudice to Articles 13, 14 and 15 of this Agreement, disbursement of the loan support shall follow the rules set out in the loan agreement.

Article 17 Rules on the withholding, reduction and redistribution of funds prior to the release of funds

1. Where, following a request for the release of funds and subject to the rules in Article 14 of this Agreement, the Commission makes a negative assessment of the entire or partial fulfilment of any conditions as per the indicative timetable, the release of funds corresponding to such conditions shall be entirely or partially withheld. The withheld amounts shall only be released when the Beneficiary has duly justified, as part of the subsequent request for the release of funds, that it has taken the necessary measures to ensure satisfactory fulfilment of the corresponding conditions.
2. Provided that the payment conditions have been fulfilled, the disbursement of the corresponding withheld funds could take place during the next window for the release of funds and up to 24 months for payment conditions due in the first year and 12 months for payment conditions due in subsequent years as specified in the timeline set out in the Reform Agenda.
3. Where the Commission concludes that the Beneficiary has not taken the necessary

measures within a period of 12 months from the initial negative assessment referred to in paragraph 2 of this Article, the Commission shall reduce the amount of the non-repayable financial support and of the loan proportionately to the part corresponding to the relevant payment conditions. During the first year of implementation, a deadline of 24 months shall apply, calculated from the initial negative assessment referred to in paragraph 2 of this Article.

4. Where a qualitative and quantitative step that was assessed as satisfactory fulfilled in a previous payment instalment has been reversed or later found not to have been implemented, the Commission can reduce the amount of a subsequent payment by a corresponding amount, in line with Article 21 (2) and (5) of Regulation (EU) 2024/1449. Paragraph 5 of this Article shall apply accordingly.
5. The Commission may invite the Beneficiary to present its observations within 2 months in cases where the Commission has decided to reduce the amount of disbursements of funds in accordance with paragraphs 3 or 4 of this Article.
6. Without prejudice to paragraph 2 and 3 of this Article, and the provisions of the loan agreement, any amounts corresponding to payment conditions that have not been fulfilled by 31 December 2028 shall not be due to the Beneficiary.

The Commission may decide to redistribute any amount reduced according to paragraph 3 of this Article among other Beneficiaries of the Facility.

Article 18 Rules on reduction, recovery and enforcement following the release of funds

1. The Commission may reduce the amount of financial support available under the Facility, and recover from the Beneficiary, including by offsetting, any amount spent to achieve the objectives of the Facility, by requesting early repayment of the loan in line with the loan agreement, and by requiring the Beneficiary to repay to the Commission an amount equivalent to the amount of non-repayable financial support already committed by the Commission to the EWBJF:
 - a. if funds unduly paid;
 - b. in identified cases of, or serious concerns about irregularities, fraud, corruption and conflicts of interests affecting the financial interests of the Union that have not been corrected by the Beneficiary, pursuant to Article 23(3) of Regulation (EU) 2024/1449;
 - c. in case of a serious breach of any obligation resulting from this agreement, or the loan agreement, including on the basis of the reports of the Beneficiary's audit authorities or information provided by OLAF or of the Court of Auditors' reports;
 - d. reversal of qualitative and/or quantitative steps under the Reform Agenda or in cases it is found, after the payment has taken place, that steps were not satisfactorily fulfilled.
2. The reversal of qualitative and/or quantitative steps under reforms designed to address deficiencies in the Beneficiary's system to effectively prevent, detect and correct irregularities, fraud, corruption, including high-level corruption, and conflicts of interest pursuant to Article 13(1) of Regulation (EU) 2024/1449, including those assessed by the Commission as complementary for that system under negotiation

chapters referred to in the second subparagraph of Article 24(1) of that Regulation may result in a serious breach of an obligation in the sense of point (c) of paragraph 2.

3. When deciding on the amount subject to reduction, or the amount to be repaid early, the Commission shall respect the principle of proportionality and shall take into account the seriousness of the irregularity, fraud, corruption or conflict of interest affecting the financial interests of the Union, or of a breach of an obligation. Before the reduction is made or early repayment is requested, the Beneficiary will be invited to present its observations within 2 months.
4. The Court of Justice of the European Union shall have exclusive jurisdiction to review the legality of the decision of the Commission referred to in paragraph 1 and to suspend its enforcement. However, the Courts of the Beneficiary shall have jurisdiction over complaints that enforcement is being carried out in an irregular manner. In this context, the Courts of the Beneficiary shall refer questions on the interpretation of this agreement and EU law for decision by the Court of Justice.
5. The European Union institutions and bodies involved in the implementation of the Facility, or in controls over that programme, shall be entitled to communicate directly, including through electronic exchange systems, with any natural person residing in or any legal entity established in the Beneficiary and receiving funding linked to the Facility, as well as any third party involved in the implementation of the Facility residing or established in the Beneficiary. Such persons, entities and parties may submit directly to the European Union institutions and bodies all relevant information and documentation which they are required to submit on the basis of the contracts or agreements concluded to implement the Facility.

Article 19 Non-repayable support channelled through the Western Balkans Investment Framework

1. Without prejudice to other provisions set out in this Agreement, the Facility funds in the form of non-repayable support, which are channelled through the WBIF, are subject to the provisions set out in this Article.
2. Subject to a positive assessment of a request for release of funds according to Article 14, and after the positive opinion of the WBIF Operational Board referred to in Article 35(8) of Regulation (EU) 2021/947 on relevant investment project proposals, the Commission shall allocate the released funds to selected investment projects by entering into contribution arrangements with the fund managers. Such contribution arrangement will be signed by the Commission after it receives the proof of signature of the equivalent contribution arrangement between the EWBJF and the concerned Beneficiary. The Commission shall transfer these funds in tranches to the EWBJF upon submission of payment requests by the fund managers.
3. Amounts that remain in the EWBJF at the end of the implementation of the last investment project supported under the Facility shall be transferred to the Commission in line with the rules of the EWBJF.

Article 20 Loan support channelled through the Western Balkans Investment Framework

1. Without prejudice to other provisions set out in this Agreement, the Facility funds in the form of loan support, which are to be channelled through the WBIF, are subject to the provisions set out in this Article.
2. Prior to each disbursement of the loan support to the treasury of the Beneficiary to be subsequently channelled through the WBIF, the Beneficiary will enter into contribution arrangements with the fund managers for the respective amounts released in accordance with Article 14(9)(b) of this Agreement, to be allocated as co-financing of investments positively assessed by the WBIF Operational Board, as referred to under Article 19(2).
3. The Beneficiary shall provide the Commission with copies of the respective contribution arrangements, as well as any changes thereto, without delay. Upon receipt of these notifications, the Commission shall disburse the respective loan amounts directly to the treasuries of the Beneficiaries. The Beneficiaries shall transfer these funds in tranches to the EWBJF upon submission of payment requests by the fund managers and, shall without delay provide the Commission with the proof of each payment under each agreement with the fund managers.
4. Any amount recovered to the EWBJF shall remain available to the Beneficiary in line with the rules of the EWBJF.
5. Amounts that remain unused at the end of the implementation of the last investment project supported under the Facility shall be transferred to the Beneficiary in line with the rules of the EWBJF.
6. In the event that a selected investment project is cancelled, or the Beneficiary fails to provide the proof of payment to the EWBJF referred to in paragraph 3 of this Article, the Commission reserves the right to request early repayment of the corresponding loan amount in accordance with the loan agreement.

TITLE VI: TRANSPARENCY, DATA PROTECTION AND VISIBILITY

Article 21 Data collection and transparency

1. The Beneficiary commits to transparency and accountability in the implementation of the Facility.
2. The Beneficiary shall ensure the collection of, and access to the Commission represented by its own agents or mandated experts, adequate data on persons and entities receiving funding in line with paragraph 3 of this Article, including beneficial ownership information in the meaning of Article 3(6) of Directive (EU) 2015/849.
3. The Beneficiary shall publish up-to-date data on final recipients receiving amounts of funding exceeding the equivalent of EUR 50 000 cumulatively over the period of 4 years, for the implementation of reforms and investments specified in the Facility.
4. The Beneficiary shall update the data referred to in paragraph 3 at least once a year.
5. For final recipients referred to in paragraph 3 of this Article, the following information shall be published in a machine-readable format on a webpage, in order of total funds received:

- In the case of a legal person, the recipient's full legal name and VAT identification number or tax identification number, where available, or another unique identifier established by the legislation applicable to the legal person.
 - In the case of a natural person, the first and last name(s) of the recipient.
 - The amount received by the recipient and the reforms and investments under the Reform Agenda that this amount contributes to implementing.
6. The information referred to in paragraph 3 of this Article shall not be published where disclosure risks threatening the rights and freedoms of the final recipients concerned or seriously harming their commercial interests. However, such information shall be made available to the Commission and to the relevant Audit authority.
7. The Beneficiary shall transmit electronically to the Commission at least once a year the data on the final recipients referred to in paragraph 3, by using the XML format following a template provided by the Commission.
8. The Beneficiary shall provide the Commission with all necessary information and data required for setting up the Facility Scoreboard and updating it twice a year, as stipulated in Article 26 of Regulation (EU) 2024/1449. This information shall include timely and accurate reports on the progress of the implementation of the Reform Agenda. The Beneficiary shall cooperate fully with the Commission to ensure the Scoreboard is operational by 1 January 2025 and publicly accessible online.
9. The Beneficiary agrees that the Reform Agenda and the request for release of funds shall be made publicly available no later than the first request for the release of funds.

Article 22 Data protection

1. The Beneficiary shall ensure an adequate protection of personal data equivalent to that required by Regulation (EU) 2018/1725 and Regulation (EU) 2016/679. Personal data means any information related to an identified or identifiable natural person. Any operation involving the processing of personal data, such as collection, recording, organisation, storage, adaption or alteration, retrieval, consultation, use, disclosure, erasure or destruction, shall be based on rules and procedures of the Beneficiary and shall only be done as far as is necessary for the implementation of the Facility.
2. In particular, the Beneficiary shall take adequate technical and organisational security measures to protect against the risks inherent to any such operation and the nature of the information about the natural person concerned, in order to:
- prevent any unauthorised person from gaining access to computer systems performing such operations, and especially unauthorised reading, copying, alteration or removal of storage media, unauthorised data input as well as any unauthorised disclosure, alteration or erasure of stored information;
 - ensure that authorised users of an IT system performing such operations can access only the information corresponding to their access rights;
 - design its organisational structure in such a way that it meets the above requirements.

Article 23 Visibility

1. The Beneficiary shall take the necessary measures to actively acknowledge the origin and ensure the visibility of Union funding, including, where applicable, by displaying the emblem of the Union and an appropriate funding statement that reads 'funded by the European Union' or 'co-funded by the European Union', in particular when promoting the actions and their results, by providing coherent, effective and proportionate targeted information to multiple audiences, including the media and the public.
2. These visibility, communication, publicity and information measures shall be provided in an accessible format and shall comply with the guidance for EU external actions 'Communicating and raising EU visibility', laid down and published by the Commission, in force at the time of the measures.
3. The Beneficiary shall provide a fully-fledged communication and visibility plan no later than the first request for the release of funds, for agreement with the Commission. The Beneficiary should ensure that sufficient resources are dedicated to the communication and visibility plan and that it is duly implemented. The Beneficiary shall include the following information in their communication and visibility plan: objectives; target audiences (including local audiences); communication activities/channels; planned budget; selected key projects; coordination arrangements with the Commission; and monitoring and evaluation.

Article 24 Retention of documents

1. According to Article 11 of this Agreement, the Beneficiary shall retain for five years from the date of completion of an action:
 - a. all documents relevant for the procurement and grant award procedures, contracts, addenda, relevant correspondence and all relevant documents relating to payments and recoveries for investment projects funded through the EWBJF;
 - b. all documents relevant to the implementation of the support in the form of loans, whether channelled directly to the treasuries of the Beneficiary or through the WBIF.
2. The period referred to in paragraph 1 shall be interrupted either in case of legal proceedings, including investigations by OLAF or investigations and prosecutions by the EPPO and audits by ECA or by a duly justified request of the Commission.

TITLE VII MONITORING, REPORTING AND EVALUATION**Article 25 General reporting requirements for the Beneficiaries**

1. The Commission and the Beneficiary shall set up a Reform and Growth Facility monitoring committee no later than 6 months after the entry into force of this Agreement.
2. The Reform and Growth Facility monitoring committee shall assess the degree and quality of implementation of all reforms and investments towards meeting the objectives set out in the Reform Agenda and in Regulation (EU) 2024/1449.

To this end, the Beneficiary will put in place regular and systemic monitoring, at both political and technical levels, and reporting arrangements to inform on progress towards the achievement of the planned results, ensuring thereby that the reporting to the Commission is sound and comprehensive.

The monitoring and reporting arrangements will include all of the following elements:

- i. the institutional set-up (including the required coordination arrangements and the approval chain of actors that will ensure the accuracy of the reporting);
- ii. the information to be used and provided and the internal schedule of the availability of this information;
- iii. the quality control processes that govern the collection and analysis of the relevant data (including, where relevant, arrangements for quality assurance on data collection from downstream partners - including data disaggregation (i.e. by sex, age, rural/urban, etc.); and
- iv. provisions for third party assessment, when relevant. If there are serious weaknesses affecting quality of the information used, the Beneficiary will specify the implications and the mitigating measures envisaged accordingly.

Monitoring and reporting will also need to consider the extent to which relevant reforms and investments take account of the 'leave no one behind' principle and contribute to gender equality and women's empowerment.

In addition, the Beneficiary shall commit to ensuring that such a system is independent and can provide effective accountability and transparency in implementing the Union budget.

3. The monitoring committee shall be composed of representatives of the Commission, the Coordinator and other relevant authorities and bodies of the Beneficiary and, where relevant, bilateral donors, international organisations, international financial institutions and other stakeholders, such as civil society and private sector organisations.
4. A representative of the Commission and the Coordinator shall co-chair the Reform and Growth Facility monitoring committee meetings.
5. The monitoring committee shall meet at least once a year. *Ad hoc* meetings may also be convened at the initiative of the Commission or of the Beneficiary, in particular to discuss specific themes.
6. To ensure effective coordination during the implementation of the Facility, representatives from the Commission, the Coordinator office and from other Beneficiary institutions, shall hold regular meeting at technical level to discuss investments and reforms in the Reform Agenda that may raise specific implementation challenges, and/or any significant risks to the timeline for the completion of any step, notably where that may have implications for the timeline of the associated request for the release of funds.
7. The monitoring data gathered and treated by the Beneficiary will:
 - a. Feed into a semi-annual report on the fulfilment of its Reform Agenda's payment conditions which will accompany all requests for the release of funds. Every report will provide an accurate account of the implementation of the underlying reforms as measured by corresponding indicators (and related

baselines and qualitative and quantitative steps).

- b. Feed into an annual report on the overall progress of the Reform Agenda in terms of achieving the overall and specific objectives of the Facility, in line also with the indicators included in the Reform Agenda, using the template to be provided by the Commission. This will contribute to the Commission's annual monitoring of the Facility, in line with Article 25 of Regulation (EU) 2024/1449. The final annual report will cover the entire implementation period of the Reform Agenda. The annual report shall be submitted together with the Beneficiary's Economic and Reform Programme, if possible, no later than 1 March of each year. The annual report will also fulfil the reporting requirements laid down in Article 28 of Regulation (EU) 2024/1449.
8. To enable the Commission to monitor the Facility, the Beneficiary will make the necessary arrangements to provide the Commission with full access to the underlying monitoring data.
9. The Commission may undertake additional assessments both through its own staff and/or through independent consultants recruited directly by the Commission for independent monitoring reviews.

Article 26 Language

1. All reports, statements, declarations and accounts related to the preparation or implementation of assistance under the Facility shall be provided to the Commission in the English language.

Article 27 Information in the context of ex-post evaluations of the Reform and Growth Facility by the Commission

1. The Beneficiary shall facilitate the Commission's access to stakeholders and to all relevant information, including the underlying monitoring data, evaluations and/or other studies that the Beneficiary may conduct under the Facility, which are necessary for the Commission to carry out the *ex-post* evaluation referred to in Article 27 of Regulation (EU) 2024/1449 after December 2027 and by December 2031.

TITLE VIII: FINAL PROVISIONS

Article 28 Entry into force

1. Following its signature by the Parties, this Agreement shall enter into force on the date on which the Beneficiary notifies the Commission in writing on the completion of all internal procedures necessary for the entry into force of this Agreement.
2. The Agreement shall remain in force until all measures financed under the Facility, all actions necessary to protect the financial interests of the Union, and all financial obligations stemming from the implementation of this Agreement between the Parties, have been completed.

Article 29 Amendments

1. Any amendment to this Agreement between the Parties shall be made in writing and may take the form of an exchange of letters. Any such amendment will form part of this Agreement.
2. Any amendment to this Agreement between the Parties shall come into force on the date on which the Beneficiary notifies the Commission in writing on the completion of all internal procedures necessary for the entry into force of the amendment.
3. Without prejudice to paragraphs 1 and 2 of this Article, the Commission may unilaterally amend any Annex. The Commission shall notify the Beneficiary of any such amendment.

Article 30 Suspension of the Agreement

1. The Agreement may be suspended in the following cases:
 - The Commission may suspend the implementation of this Agreement if the EU or the Beneficiary decides to suspend or cease the EU membership accession process;
 - The Commission may suspend the implementation of this Agreement if the Beneficiary breaches the precondition set out in Article 5(1) of Regulation (EU) 2024/1449, or an obligation under this Agreement and/or under the loan agreement;
 - The Commission may suspend this Agreement if the Beneficiary breaches an obligation relating to respect for human rights, democratic principles and the rule of law, or in serious cases of corruption;
 - This Agreement may be suspended in cases of force majeure. “Force majeure” shall mean any unforeseeable and exceptional situation or event beyond the Parties’ control which prevents either of them from fulfilling any of their obligations, not attributable to error or negligence on their part (or the part of their contractors, agents or employees) and proves insurmountable in spite of all due diligence. Defects in equipment or material or delays in making them available, labour disputes, strikes or financial difficulties cannot be invoked as force majeure. A Party shall not be held in breach of its obligations if it is prevented from fulfilling them by a case of force majeure of which the other Party is duly informed. A Party faced with force majeure shall inform the other Party without delay, stating the nature, probable duration and foreseeable effects of the problem, and take any measure to minimise possible damage. Neither of the Parties shall be held liable for breach of its obligations under this Agreement if it is prevented from fulfilling them by force majeure, provided it takes the measures to minimise any possible damage.
2. The Commission may suspend this Agreement without prior notice.
3. The Commission may take any appropriate precautionary measure before suspension takes place.
4. When the suspension is notified, the consequences for the implementation of the Facility shall be indicated.

5. The Parties shall resume the implementation of this Agreement once the conditions allow with the prior written approval of the Commission. This is without prejudice to any amendments of this Agreement which may be necessary to adapt to the new implementing conditions, or the termination of this Agreement in accordance with Article 31.

Article 31 Termination of the Agreement

1. If the issues which led to the suspension of this Agreement have not been resolved within a maximum period of 180 days, either Party may terminate this Agreement at 30 days' notice.
2. Without prejudice to paragraph 1, if at any time, the Commission believes that the purpose of this Agreement can no longer effectively or appropriately be performed, this Agreement may be terminated by sending 30 days written motivated notice.
3. Without prejudice to Article 28(2), the consequences of such termination on the implementation of the Facility may be analysed, where relevant, and determined on a case-by-case basis.

Article 32 Communication and exchange of information

1. The Commission designates the Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement negotiations, or any future successor Directorate-General, as the interlocutor for the monitoring of the implementation of the Facility and of this Agreement on behalf of the Commission.
2. Any communication in connection with this Agreement shall be made in writing and in the English language. Every communication shall be signed and be supplied as an original document or a scanned original document.
3. Any communication in connection with this Agreement shall be sent to the following addresses:

For the Commission:

European Commission

Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations

For the attention of the Director for the Western Balkans

Rue de la Loi 200 / Wetstraat 200, 1049 Bruxelles/Brussel, Belgium

Email NEAR-D@ec.europa.eu

For the Beneficiary:

Government of Serbia

Ministry of European Integration

Ms Tanja Mišćević, Minister of European Integration

Nemanjina 34, 11000 Belgrade

Email: kabinet@eu.rs

Article 33 Governing law and jurisdiction

1. This Agreement and any non-contractual obligations arising from or in connection with it shall be governed by and shall be construed in accordance with European Union law, supplemented where necessary by Luxembourgish law.
2. The Parties undertake to submit any dispute which may arise on the legality, validity, interpretation or performance of this Agreement to the exclusive jurisdiction of the Court of Justice of the European Union in accordance with Article 272 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU).
3. Judgements of the Court of Justice of the European Union shall be fully binding on and enforceable by the Parties.
4. The Commission may enforce any judgement in relation with paragraph 3 of this Article obtained from the Court of Justice of the European Union, the Beneficiary, in the courts of the Beneficiary in accordance with the procedures of recognition and enforcement of foreign court decisions set out in the Beneficiary's legislation.
5. The Beneficiary hereby irrevocably and unconditionally waives all immunity to which it is or may become entitled, in respect of itself or its assets, from legal proceedings related to this Agreement, including, without limitation, immunity from suit, judgement or other order, from attachment, arrest or injunction prior to judgement, and from execution and enforcement against its assets, to the extent not prohibited by mandatory law.

Article 34 Arrangements for providing supplementary information

1. The Commission shall have the possibility to request supplementary information from the Beneficiary prior to the next request for the release of funds. Should the Beneficiary fail to meet this deadline, the Commission shall be allowed not to process requests for the release of funds until the information is provided.

Article 35 European Parliament and Council

1. According to Article 11(7) of Regulation (EU) 2024/1449, the Beneficiary agrees that the Commission shall transmit the Reform Agenda to the European Parliament and to the Council.
2. According to respectively Article 9(2) and Article 17(4) of Regulation (EU) 2024/1449, the Beneficiary agrees that the Commission may make available to the European Parliament, upon request, a copy of this Agreement and a copy of the loan agreement.

Article 36 Annexes

The following Annexes form an integral part of this Agreement: Annex

A: Model for the request for release of funds

Annex B: Model for the declaration of assurance

Annex C: Reporting on irregularities

Annex D: Further definitions for the purpose of protecting the EU's financial interests.

Signatures

This Agreement is drawn up in two original copies in the English language.

Signed, for and on behalf of the Beneficiary, in *Belgrade* on 22.11.2024.

by _____

Ms Tanja Mišćević, Minister for EU integration

Signed, for and on behalf of the European Union, in *Brussels* on 22.11.24.

by _____

Ms Valentina Superti

Director for the Western Balkans

ANNEX A: MODEL FOR THE REQUEST FOR THE RELEASE OF FUNDS

Place, date

Ambassador x

EU Delegation/Office to xxx

Xxxxxxxxxxxxx

I declare that, for the implementation of the EU financial assistance to [*Reform and Growth Facility Beneficiary*] under the Facility for the period (QX/YY), based on my own judgement and on the information at my disposal, as well as on the evidence enclosed, the payment conditions set out in the [*Reform and Growth Facility Beneficiary*] Reform Agenda for the following steps have been fulfilled:

Reform	Step	Financial Value
1	1.1	EUR (X)
1	1.2	EUR (X)
		Total

On the basis of the above I request that the amount of EUR (X) is made available, EUR (Y) disbursed directly to the treasury of [*Reform and Growth Facility Beneficiary*], and EUR (Z) to be made available through the Western Balkans Investment Framework (WBIF), of which EUR (A) in the form of loans and EUR (B) in the form of non-repayable support¹⁰¹¹.

I hereby attach an assessment of each step, the required evidence showing the satisfactory fulfilment of the qualitative and quantitative steps set out in the relevant Annex to the Commission implementing decision¹² and other information requested as per Article 14 of the Facility Agreement.

I hereby also declare that measures related to the reforms for which satisfactory fulfilment has been declared previously in prior Commission decisions have not been reversed by [*Reform and Growth Facility Beneficiary*].

¹⁰ Subject to rules laid down in Articles 16 and 17, each instalment shall draw from the indicative financial contributions set out in Article 2 paragraph 2, as follows: a) 28.7% from the non-repayable support and 24.8% from the loan support, in sum 53.5%, to be made available through the Western Balkans Investments Framework (WBIF), and b) 46.5% from the loan support to be channelled directly to the treasury.

¹¹ A condition precedent to the disbursement of the loan to the Treasury, to be channelled to the WBIF, is the submission of the signed contribution arrangement with the WBIF. This signed arrangement must be provided before any loan disbursements are processed.

¹² [reference of CID number, date]

(Place and date of issue)

Signature by the Coordinator

(Name, first name, title or function)

Annexes:

- 1) For the steps related to the request for the release of funds, a summary of the **results of the checks** ensuring that any measure for the implementation of reforms and investment projects under the Facility has been properly implemented in accordance with all applicable rules, in particular on prevention, detection and correction of irregularities, fraud, corruption and any other illegal activities affecting the financial interests of the Union, including conflicts of interests , as well as the investigation and prosecution of offences affecting the funds provided under the Facility.

Summary of audits provided by relevant authorities, including weaknesses identified and any corrective actions taken.

- 2) **General conditions assessment** *(to be done once per year - in the second quarter (Q2) of each year. In case of major changes, the assessment should be provided together with each request for the release of funds). See ANNEX*

Annex 1: Macroeconomic report (e.g. IMF and/or ECFIN, Economic Reform Programmes)

Annex 2: The government's Public Financial Management (PFM) progress report including budget transparency and oversight

Annex 3: The government's sector progress report including on institutional advancements (i.e. monitoring and evaluation system)

- 3) **External monitoring mission's report (where available)**

- 4) **Fiche to be used for each step:**

Title of the step	
Baseline	
Deadline of the step	<i>[Month/year]</i>
Actual results	<i>[Provide a detailed analysis of the fulfilment of the step or justification for lack of fulfilment of the step]</i>
Evidence provided	<i>[Provide the specific source of verification certifying the results]</i>
Clear conclusion on the achievement of the step	<i>[fully achieved or not achieved/partially achieved (only relevant at end of grace period)]</i>

Guidance on partially achieved quantitative steps

For quantitative steps (i.e. objectively measurable steps) a partial fulfilment rate defined as a level of achievement of less than 100% would warrant a partial release of funds at the end of the applicable grace period following the below parameters:

- ⇒ 0% disbursement for a level of achievement between 0% and 49%;
- ⇒ 50% disbursement for a level of achievement between 50% and 89%;
- ⇒ 100% disbursement for an achievement rate of 90%-100% or above.

Provided that the step is not fulfilled by the deadline, the authorities will resubmit the step for the relevant Commission departments to assess it at the end of the grace period. Partial disbursements will only take place after assessment at the end of the grace period. If the step is partially fulfilled, then the parameters above shall apply in calculating the amount due. If the step has been fulfilled at a level inferior to 50%, then the funds will be withheld in line with the applicable provisions (Article 21 of Regulation (EU) 2024/1449).

For qualitative steps or sub-steps, partial achievement is not possible.

Guidance on evidence to be provided

The **evidence** accompanying the request for release of funds should:

- demonstrate satisfactory fulfilment of the step (no need to upload evidence beyond what is required);
- have brief but clear and unique file names, clearly referring to the step concerned, and being numbered allowing a unique reference and show a clear indication of its content;
- include the relevant identifiers, such as the reference to the Official Journal, the date of publication and articles indicating entry into force (the same format for the reference to legal texts should be used in all cases);
- include the identification of the signatory/ies (function, not names) and the authority they represent, any identifying string of numbers and/or characters and the protocol number, if given (for non-legal documents), and bear the registration number (for instance cadastre documents, companies' registry, boat registry etc.) if they figure in any kind of official registry;
- be accompanied by a link to the website where the evidence is published (or, in case the document is uploaded to an electronic platform, mention the platform and any reference number that permits access to it);
- be presented in a clear and organised way, containing clear cross-references to the requirement the evidence is supposed to prove;
- provide reasonable assurance that the constitutive elements of the step have been met - for this purpose, the evidence provided should be primary and direct evidence demonstrating the fulfilment of the relevant requirement; self-declarations are not acceptable.

Satisfactory fulfilment of each step should be justified by providing official evidence and

documentation. This should include as a minimum:

- *a summary document providing a clear assessment on how the quantitative or qualitative steps (including all the constitutive elements) were satisfactorily fulfilled in line with the provisions set out in the description of the step as provided in the Reform Agenda and accompanying Annex I;*
- *for steps requiring the entry into force of a legislative act: a copy of the publication in the Official Journal of the respective legislative act;*
- *for steps requiring the adoption of a strategy/ action plan/ roadmap/ any other public act that is not considered a legal act: a copy of the act formally adopting the strategy and a link to the website where the strategy can be accessed;*
- *for steps requiring the issuance of a report that is not published: a copy of the internal or external report, as endorsed by the instance responsible (e.g. Minister, Head of Office, management body ...);*
- *for steps that require a certain infrastructure/system/service to become operational: certificates of completion signed by the contractor and the competent authority in accordance with national legislation demonstrating the system has been set up and is operational, accompanied by the proof that it will be put in use (e.g. access of Beneficiaries to new agencies);*
- *if measuring the level of achievement of a step requires referring to official statistical data: clear mention of the official statistical sources;*
- *any other relevant document deemed to be relevant for the legally formal justification of the satisfactory fulfilment of the quantitative or qualitative step in line with the provisions of the Reform Agenda and Reform Agenda annex.*

Prospects of achieving the steps required for the next release of funds

- *This section will provide an assessment of the prospects of fulfilling the steps for the next release of funds, based on the progress recorded above.*

ANNEX B: MODEL FOR THE DECLARATION OF ASSURANCE

I, the undersigned, [First name, Surname], in my capacity as Coordinator

Declare that, for the implementation of the Union financial assistance to [*Reform and Growth Facility Beneficiary*] under the Facility for the period XX/YY, based on my own judgement and on the information at my disposal, in particular the results from the national control and audit systems described in the Reform Agenda:

1. The funds were used for their intended purpose as defined in Article 1(1) of the Facility and Loan Agreements between the Commission and [*Reform and Growth Facility Beneficiary*].
2. The information submitted with the request for the release of funds is complete, accurate and reliable; duly justifying that the qualitative and quantitative steps have been satisfactorily fulfilled and that the audit trail demonstrating the achievement of these steps is in place.
3. The control systems in place give the necessary assurances that the financing provided has been used in accordance with all applicable rules, in particular on the prevention, detection and correction of fraud, corruption, conflicts of interests and irregularities.
4. The arrangements in place give the necessary assurance that the financing provided has not resulted in double funding from the Facility and other Union programmes or instruments, as well as other donors.

A summary of the national audits carried out in relation to § 1 to 4 above, with an analysis of the related weaknesses found and the corrective actions taken or planned, complements this declaration of assurance. [In the accompanying summary of the audits, no breaches in terms of fraud, corruption or conflicts of interests have been detected.] [In the accompanying summary of the audits, the following breaches in terms of fraud, corruption or conflicts of interests have been detected: (*identify and specify remedial action taken*)]

I confirm that the irregularities identified during final audit or control reports for the implementation of the Reform Agenda have been appropriately corrected and recovered from final recipients or are in the course of being corrected and recovered. Where necessary, deficiencies in the control system highlighted in those reports were adequately followed up or are in the process of being followed up, notably for the following required remedial actions: (if appropriate indicate which remedial actions are still ongoing, at the date of signing the declaration).

Finally, I confirm that I am not aware of any undisclosed reputational matter related to the implementation of the programme.

(Place and date of issue)

Signature

(Surname, first name, title or function)

ANNEX C: REPORTING ON IRREGULARITIES

Clause 1 Definition

For the purposes of the reporting on irregularities, including fraud, the definitions laid down in Annex D, on the protection of the financial interest of the Union, shall apply.

Clause 2 Reporting on irregularities

- (1) The Beneficiary shall report any irregularities, including suspected fraud, fraud, corruption and other illegal activities, which have been the subject of a primary administrative or judicial finding without delay to the Commission and keep the latter informed of the progress of administrative and legal proceedings.

Irregularities for an amount lower than EUR 300 in EU contribution shall not be reported. This provision shall not apply to irregularities that give rise to the initiation of administrative or judicial proceedings at national level in order to establish the presence of fraud or other criminal offences.

In that report the Beneficiary shall in all cases provide the following details:

- a) The name and the number of the programme/action concerned;
- b) the identity of the natural and legal persons involved or of any other participating entities and their role;
- c) the identification of the region or area where the operation has been carried out, using the appropriate information;
- d) the provision(s) which have been infringed;
- e) the date and source of the first piece of information leading to suspicion that an irregularity has been committed;
- f) the nature of, aims of, and material conducts and practices used in committing the irregularity;
- g) where appropriate, whether the practice gives rise to a suspicion of fraud;
- h) the manner in which the irregularity was discovered;
- i) where appropriate, the Member States and/or third countries involved;
- j) the period during which, or the moment at which, the irregularity was committed;
- k) the date on which the primary administrative or judicial finding on the irregularity was established;
- l) the total amount of eligible expenditure specified by Union contribution, the Beneficiary's contribution and private contribution;
- m) the expenditure affected by the irregularity specified by Union contribution and the Beneficiary's contribution;

- n) the amount which would have been unduly paid had the irregularity not been identified according to Union contribution and the Beneficiary's contribution;
 - o) the nature of the irregular expenditure;
 - p) the suspension of payments, where applicable, and the possibility of recovery;
 - q) where applicable, the reasons for any abandonment of recovery procedures;
 - r) where applicable, the complete OLAF/EPPO case number.
- (2) Where some of the information referred to in paragraph 1, and in particular information on the practices used in committing the irregularity and the manner in which it was discovered, is not available or needs to be rectified, the Beneficiary shall supply the missing or correct information to the Commission without delay.
- (3) If the relevant national legal provisions provide for the confidentiality of investigations, communication of the information shall be subject to the authorisation of the competent tribunal or court.

Clause 3 Information on penalties

- (1) The Beneficiary shall provide the Commission without delay, with reference to any previous report made according to Clause 2, with details concerning the initiation, conclusion or abandonment of any procedures for imposing administrative or criminal penalties related to the reported irregularities as well as of the outcome of such procedures.
- a. With regard to irregularities for which penalties have been imposed, the Beneficiary shall also indicate:
 - b. whether the penalties are of an administrative or a criminal nature;
 - c. whether the penalties result from a breach of Union or the Beneficiary's law;
 - d. the provisions in which the penalties are laid down;
 - e. whether fraud was established.
- (2) At the written request of the Commission, the Beneficiary shall provide additional information on a specific irregularity or a group of irregularities.

Clause 4 Electronic reporting via the Irregularity Management System (IMS)

The information referred to in Clauses 2 and 3 shall be sent in the English language, by electronic means, using the Irregularity Management System (IMS) set up by the Commission for this purpose.

Clause 5 Use of information

The Commission may use any information of a general or operational nature communicated by the Facility Beneficiaries under these provisions to perform risk analyses, also using information technology support, and may, on the basis of the information obtained, produce

reports and develop systems serving to identify risks more effectively. OLAF, ECA and the EPPO may use the information as per their mandates.

Clause 6 Use of the euro

The euro shall be used as the currency for the reporting of irregularities. [If applicable: The Beneficiary shall convert the amounts of expenditure incurred in its own currency into euro. Those amounts shall be converted into euro using the monthly accounting exchange rate of the Commission in the month during which the expenditure was registered. The exchange rate shall be published electronically by the Commission each month.

Where the amounts relate to expenditure registered in the accounts of the Beneficiary's authorities during a period of more than 1 month, the exchange rate in the month during which expenditure was last registered may be used. Where the expenditure has not been registered in the accounts of the Beneficiary's authority, the most recent accounting exchange rate published electronically by the Commission shall be used.]

Clause 7 Protection of personal data

- (1) Reform and Growth Facility Beneficiaries and the Commission shall take all necessary measures to prevent any unauthorised disclosure of, or access to, the information referred to in Clauses 2 and 3.

The information referred to in Clauses 2 and 3 may not be sent to persons other than those in the Beneficiary or within the Union's institutions, agencies, offices and bodies whose duties require that they have access to it, unless the Beneficiary supplying such information has expressly so agreed.

- (2) Any personal data included in the information referred to in Clauses 2 and 3 shall be processed only for the purpose specified in those provisions.

ANNEX D: FURTHER DEFINITIONS FOR THE PURPOSE OF PROTECTING THE EU'S FINANCIAL INTERESTS

For the purpose of protecting the financial interests of the Union, the following definitions apply:

'Error' means non-deliberate clerical and technical errors committed by the Beneficiary's authorities or a recipient of assistance under the Facility.

'Irregularity' means any infringement of a provision of applicable rules and contracts resulting from an act or an omission by an economic operator or the Beneficiary's authorities, which has, or would have, the effect of prejudicing the general budget of the Union by charging an unjustified item of expenditure to the general budget.

'Economic operator' means any natural or legal person, including a public entity or a group of such persons, who offers to supply products, execute works or provide services or supply immovable property.

'Systemic irregularity' means any irregularity that may be of a recurring nature, with a high probability of occurrence in similar types of operations, which result from a serious deficiency in the effective functioning of the management and control systems, including a failure to establish adequate procedures in accordance with applicable rules.

'Fraud in respect of expenditure' means any intentional act or omission relating to:

- the use or presentation of false, incorrect or incomplete statements or documents, which has as its effect the misappropriation or wrongful retention of funds from the general budget of the Union or budgets managed by, or on behalf of, the European Union;
- non-disclosure of information in violation of a specific obligation with the same effect;
- the misapplication of such funds for purposes other than those for which they were originally granted.

'Suspected fraud' means an irregularity giving rise to the initiation of administrative or judicial proceedings at national level in order to establish the presence of intentional behaviour, in particular fraud, as referred to above.

'Active corruption' means the intentional action of a person, who promises, offers or gives, directly or through an intermediary, an advantage of any kind whatsoever to a public official for themselves or for a third party for them to act or to refrain from acting in accordance with their duty or in the exercise of their functions in a way that damages or is likely to damage the financial interests of the Union.

'Passive corruption' means the intentional action of a public official, who, directly or through an intermediary, requests or receives advantages of any kind whatsoever, for themselves or a third party, or accepts a promise of such advantage, to act or to refrain from acting in accordance with their duty or in

the exercise of their functions in a way that damages or is likely to damage the financial interests of the Union.

‘Conflict of interests’, in line with Article 61 of the Financial Regulation, means that the impartial and objective exercise of the functions of a person involved in the implementation of financial support under the Facility is compromised for reasons involving family, emotional life, political or national affinity, economic interest or any other direct or indirect personal interest. A conflict of interests includes situations that may objectively be perceived as a conflict of interests.

‘Primary administrative, or judicial finding’ means a first written assessment by a competent authority, either administrative or judicial, concluding on the basis of specific facts that an irregularity has been committed. This is without prejudice to the possibility that this conclusion may subsequently have to be revised or withdrawn as a result of developments in the course of the administrative or judicial procedure.

The definitions listed in this Article shall not be construed as introducing new types of crime to the Beneficiary’s Penal Code or changes thereto.

SPORAZUM O INSTRUMENTU

IZMEĐU

EVROPSKE UNIJE

KOJU ZASTUPA

EVROPSKA KOMISIJA

I

REPUBLIKE SRBIJE

KOJU ZASTUPA

VLADA REPUBLIKE SRBIJE

O

**PRAVILIMA ZA SPROVOĐENJE FINANSIJSKE POMOĆI EVROPSKE UNIJE REPUBLICI
SRBIJI U OKVIRU INSTRUMENTA ZA REFORME I RAST**

SADRŽAJ

<u>NASLOV I: OPŠTE ODREDBE</u>	55
<u>Član 1. Tumačenje i definicije</u>	55
<u>Član 2. Predmet i obuhvat primene sporazuma</u>	56
<u>Član 3. Opšta načela za podršku Unije u okviru Instrumenta</u>	57
<u>Član 4. Restriktivne mere EU</u>	59
<u>Član 5. Nacionalni koordinator Instrumenta za reforme i rast</u>	60
<u>NASLOV II: PRAVILA U POGLEDU SPROVOĐENJA</u>	62
<u>Član 6. Preduslovi, opšti uslovi i uslovi plaćanja za podršku Unije u okviru Instrumenta</u>	62
<u>NASLOV III: POREZI I ISPUNJENOST USLOVA</u>	63
<u>Član 7. Porezi, dažbine i naknade</u>	63
<u>Član 8. Pravila u pogledu prihvatljivosti</u>	63
<u>NASLOV IV: ZAŠTITA FINANSIJSKIH INTERESA UNIJE</u>	64
<u>Član 9. Sistemi unutrašnje kontrole i obaveze u pogledu poštovanja pravila odgovornog finansijskog upravnjalja</u>	64
<u>Član 10. Telo za suzbijanje nepravilnosti i prevara</u>	67
<u>Član 11. Struktura EU za borbu protiv prevara i saradnja Korisnika sa njom</u>	68
<u>Član 12. Prava institucija, organa, kancelarija i agencija Unije da vrše praćenje sprovođenja Instrumenta, da istražuju i dobijaju pristup</u>	70
<u>NASLOV V: OSLOBAĐANJE SREDSTAVA, POVRAĆAJ I IZVRŠENJE</u>	72
<u>Član 13. Predfinansiranje</u>	72
<u>Član 14. Pravila o oslobađanju sredstava</u>	72
<u>Član 15. Raspodela plaćanja</u>	75
<u>Član 16. Isplata podrške u vidu zajma</u>	76
<u>Član 17. Pravila o zadržavanju, umanjenju i preraspodeli sredstava pre oslobađanja sredstava</u>	76
<u>Član 18. Pravila o umanjenju, povraćaju i izvršenju nakon oslobađanja sredstava</u>	77
<u>Član 19. Bespovratna podrška kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan</u>	78
<u>Član 20. Podrška u vidu zajma kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan</u>	78
<u>NASLOV VI: TRANSPARENTNOST, ZAŠTITA PODATAKA I VIDLJIVOST</u>	74
<u>Član 21. Prikupljanje podataka i transparentnost</u>	79
<u>Član 22. Zaštita podataka</u>	80
<u>Član 23. Vidljivost</u>	81
<u>Član 24. Čuvanje dokumenata</u>	81
<u>NASLOV VII PRAĆENJE, IZVEŠTAVANJE I EVALUACIJA</u>	82
<u>Član 25. Opšti zahtevi u pogledu izveštavanja za korisnike</u>	82

Član 26.	<u>Jezik</u>	84
Član 27.	<u>Informacije u kontekstu <i>ex post</i> vrednovanja Instrumenta za reformu i rast od strane Komisije</u>	84
<u>NASLOV VIII: ZAVRŠNE ODREDBE</u>		84
Član 28.	<u>Stupanje na snagu</u>	84
Član 29.	<u>Izmene</u>	84
Član 30.	<u>Suspenzija sporazuma</u>	84
Član 31.	<u>Raskid sporazuma</u>	85
Član 32.	<u>Komunikacija i razmena informacija</u>	86
Član 33.	<u>Merodavno pravo i nadležnost</u>	87
Član 34.	<u>Pravila za pružanje dopunskih informacija</u>	87
Član 35.	<u>Evropski parlament i Savet</u>	87
Član 36.	<u>Aneksi</u>	87
<u>ANEKS A: MODEL ZAHTEVA ZA OSLOBAĐANJE SREDSTAVA</u>		89
<u>ANEKS B: MODEL IZJAVE O UPRAVLJANJU</u>		94
<u>ANEKS V: IZVEŠTAVANJE O NEPRAVILNOSTIMA</u>		96
<u>ANEKS G: DODATNE DEFINICIJE U CILJU ZAŠTITE FINANSIJSKIH INTERESA EU</u>		99

Evropska unija koju zastupa Evropska komisija, u daljem tekstu: **Komisija**,
s jedne strane
i Republika, koju zastupa Vlada Republike Srbije, u daljem tekstu: **Korisnik**
s druge strane
i zajedno, (u daljem tekstu: „**Strane**”),

S OBZIROM NA TO DA

- (1) Uredbom (EU) 2024/1449 Evropskog parlamenta i Saveta uspostavljen je Instrument za reforme i rast za Zapadni Balkan („**Instrument**”)¹ radi podrške procesu proširenja ubrzavanjem usklađivanja sa pravnim tekovinama Unije, ubrzavanja regionalne ekonomske integracije kao i socio-ekonomske konvergencije sa EU.
- (2) U skladu sa članom 11. Uredbe (EU) 2024/1449, Korisnik je 4. oktobra podneo Komisiji Reformsku agendu za period trajanja Instrumenta, koja pruža sveobuhvatni okvir za ostvarivanje ciljeva Instrumenta i koja se zasniva na delu strukturnih reformi najnovijeg programa ekonomskih reformi i povezanim zajedničkim političkim smernicama dogovorenim u ekonomskom i finansijskom dijalogu u maju 2023. godine, njegovoj strategiji rasta, po potrebi, okviru politike proširenja i ekonomskom i investicionom planu za Zapadni Balkan. Reformska agenda takođe utvrđuje oblasti investiranja.
- (3) U skladu sa članom 13. Uredbe (EU) 2024/1449, krajnji datum primene 31. decembar 2027. godine utvrđen u Reformskoj agendi za ispunjenje uslova plaćanja u vezi sa konačnim skupom mera, treba da obuhvati vreme potrebno da Komisija oceni uspešnu ispunjenost datih uslova plaćanja i donese odluke o naknadnom oslobađanju sredstava. Shodno tome i kako je propisano članom 13. stav 1. tačka (i) Uredbe (EU) 2024/1449, Korisnik treba da sprovede dogovorene kvalitativne i kvantitativne korake najkasnije do 31. avgusta 2027. godine i podnese naročito opravdan zahtev za oslobađanje sredstava na osnovu ispunjenosti uslova plaćanja u vezi sa tim kvantitativnim i kvalitativnim koracima bez odlaganja, a najkasnije do 30. septembra 2027. godine.
- (4) U skladu sa članom 14. Uredbe (EU) 2024/1449, Komisija je ocenila relevantnost, sveobuhvatnost i primerenost Reformske agende.
- (5) Reformska agenda mora biti odobrena Odlukom o sprovođenju Komisije.
- (6) U skladu sa članom 19. Uredbe (EU) 2024/1449, kako bi se maksimizirao uticaj finansijske podrške Unije za privlačenje dodatnih investicija i obezbedila kontrola Unije nad rashodima, infrastrukturna ulaganja koja podržavaju Reformsku agendu treba sprovoditi kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan („**WBIF**”) i Evropski zajednički fond za Zapadni Balkan („**EWBJF**”) osnovan u okviru *WBIF*-a za primanje

¹ Уредба (ЕУ) 2024/1449 Европског парламента и Савета од 14. маја 2024. године о успостављању Инструмента за реформу и раст за Западни Балкан (СЛ L , 2024/1449, 24.5.2024, стр. 1).

doprinosa donatora u skladu sa pravilima fonda („**Opšti uslovi zajedničkog fonda**”). Komisija dostavlja relevantne investicione projekte ili predloge programa Operativnom odboru *WBIF*-a radi dobijanja mišljenja tek nakon ispunjenja relevantnih uslova i usvajanja odluke Komisije iz člana 21. stav 3. Uredbe (EU) 2024/1449. U skladu sa članom 9. Uredbe (EU) 2024/1449, Komisija treba da zaključi sporazum o instrumentu („**Sporazum o instrumentu**”) sa Korisnikom kojim se utvrđuju načela finansijske saradnje između Komisije i Korisnika, kao i obaveze i uslovi koje Korisnik mora da ispuni za oslobađanje sredstava iz Instrumenta.

- (7) Uzimajući u obzir da je podrška u okviru Instrumenta koja se usmerava preko *WBIF*-a namenjena finansiranju investicionih projekata sa dugim periodom sprovođenja, opravdano je predvideti period sprovođenja od 204 meseca, što je srazmerno životnom veku investicionih projekata.
- (8) U skladu sa članom 9. Uredbe (EU) 2024/1449, Sporazum o instrumentu treba da predstavlja okvirni sporazum kojim se utvrđuju posebni modaliteti za sprovođenje podrške Unije u okviru Instrumenta, kojim se relevantne odredbe Uredbe (EU) 2024/1449 prevode u bilateralna prava i obaveze Komisije i Korisnika. On takođe treba da predstavlja sporazum o finansiranju u smislu člana 114. stav 2. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509² („**Finansijska uredba**”) u pogledu iznosa bespovratne podrške u okviru Instrumenta.
- (9) Neophodno je obezbediti da se sprovode pravila o saradnji radi zaštite finansijskih interesa Unije utvrđena članom 223. stav 5. tačka v) i članom 129. Finansijske uredbe.
- (10) Sporazum o instrumentu ne dovodi u pitanje obavezu da se Evropskom javnom tužilaštvu (EJT) prijavi svako kriminalno ponašanje u vezi sa kojim bi ono moglo da vrši svoju nadležnost u skladu sa članom 24. Uredbe Saveta (EU) 2017/1939³, kao ni tokove obaveštenja između Komisije i *OLAF*-a i između Komisije i EJT utvrđenih u administrativnim dogovorima između Evropske komisije i *OLAF*-a (C(2018)7705 od 21. novembra 2018. godine) i radnom aranžmanu između *OLAF*-a i EJT od 5. jula 2021. godine i Sporazuma od 18. juna 2021. godine između Evropske komisije i EJT.
- (11) U okviru restriktivnih mera Unije usvojenih na osnovu člana 29. UEU i člana 215. UFEU, nikakva novčana sredstva ili ekonomski resursi ne mogu se, direktno ili indirektno, staviti na raspolaganje ili u korist imenovanih pravnih lica, subjekata ili tela. Pored toga, sektorske restriktivne mere između ostalog zabranjuju određene transakcije sa trećom zemljom kojoj su uvedene sankcije koje zabranjuju finansiranje i finansijsku pomoć u vezi sa zabranjenom robom i uslugama, zabranjuju javne ugovore ili ugovore o koncesiji sa licima u određenim trećim zemljama koje su pod sankcijama i podršku u okviru programa Unije u korist tih lica. Sporazum o instrumentu stoga treba da utvrdi obavezu Korisnika da obezbedi da se finansiranje u okviru Instrumenta ne sprovodi u suprotnosti sa restriktivnim merama Unije.

² Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskog parlamenta i Saveta od 23. septembra 2024. godine o finansijskim pravilima koja se примењују на општи буџет Уније, СЛ L 239, 26.9.2024.

³ Uredba Saveta (EU) 2017/1939 od 12. oktobra 2017. godine o sprovođenju unapređene saradnje u vezi sa osnivaњem Evropskog javnog tužilaštva (EJT) (СЛ L 283, 31.10.2017, стр. 1.)

SPORAZUMELE SU SE O SLEDEĆEM:

NASLOV I: OPŠTE ODREDBE

Član 1. Tumačenje i definicije

1. Termini korišćeni u ovom sporazumu imaju isto značenje kao ono koje je definisano i pripisuje im se u Uredbi (EU) 2024/1449.
2. Upućivanja na ovaj sporazum smatraju se upućivanjima na takav izmenjen, dopunjen ili zamenjen sporazum.
3. „**Restriktivne mere Unije**” označava restriktivne mere koje je usvojila Unija u skladu sa članom 29. Ugovora o Evropskoj uniji (UEU) ili članom 215. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU).
4. „**WBIF**” označava Investicioni okvir za zapadni Balkan (*WBIF*), zajedničku inicijativu EU, partnerskih finansijskih organizacija, bilateralnih donatora i korisnika, usmerenu na unapređenje harmonizacije i saradnje u investicijama za socio-ekonomski razvoj regiona i doprinos evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana, kako je navedeno u članu 12. Uredbe (EU) 2021/1529⁴.
5. „**Evropski zajednički fond za Zapadni Balkan (EWBJF)**” označava zajednički fond osnovan u okviru Investicionog okvira za Zapadni Balkan (*WBIF*) za primanje doprinosa donatora, u skladu sa Opštim uslovima konačno odobrenim Odlukom Komisije C(2023)4806 od 19. jula 2023. godine.⁵
6. „**Aranžman o doprinosu**” označava pisani sporazum zaključen između doprinosioca i *EWBJF*-a kojim se utvrđuje iznos koji je doprinosilac opredelio za *EWBJF*, valutu tog doprinosa, način na koji će se uplate doprinosa izvršiti na račun Fonda, a može sadržati i druge upravne stvari koje se zahtevaju i dozvoljene su Opštim uslovima i biće obrazložene u obrascu priloženom u Aneksu A Opštih uslova, po potrebi. Aranžman o doprinosu takođe služi kao usaglašavanje sa Opštim uslovima.
7. „**Upravnici fondova**” označava Evropsku banku za obnovu i razvoj (EBRD) i Evropsku investicionu banku (EIB), upravnike *EWBJF*-a.
8. „**Koordinator instrumenta za reformu i rast**” („Koordinator”) označava Korisnikovog sagovornika u odnosu sa Komisijom za celokupno sprovođenje Instrumenta.
9. „**Partnerske finansijske organizacije**” označava međunarodne finansijske institucije i nacionalne razvojne banke koje sprovode socio-ekonomske investicije na Zapadnom Balkanu u okviru *WBIF*-a.

⁴ Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Saveta od 15. septembra 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretpriступnu pomoć (IPA III), (SL L 330, 20.9.2021, str. 1.)

⁵ Odluka Komisije C(2023)4806 o izmeni Odluke Komisije C(2016)3610 konačna, u vezi sa odobrenjem Opštih uslova Evropskog zajedničkog fonda za Zapadni Balkan, 19.7.2023.

10. „**Zahtev za oslobađanje sredstava**” označava zahtev Korisnika za oslobađanje rata u obliku Aneksa A.
11. „**Lice na koje se odnose restriktivne mere**” označava svako pravno lice, pojedinca ili grupu pojedinaca koje je Unija označila kao subjekte na koje se odnose restriktivne mere⁶.
12. Pored toga, u svrhu zaštite finansijskih interesa Unije, primenjuju se definicije iz Aneksa G.

Član 2. Predmet i obuhvat primene sporazuma

1. U skladu sa članom 9. Uredbe (EU) 2024/1449, ovaj sporazum utvrđuje načela finansijske saradnje između Komisije i Korisnika na osnovu Uredbe (EU) 2024/1449. Pored ostalih elemenata, on utvrđuje detaljne odredbe koje se odnose na:
 - upravljanje, kontrolu, nadzor, praćenje, procenu, izveštavanje i reviziju finansijskih sredstava u okviru Instrumenta; kao i
 - mere za delotvorno sprečavanje, otkrivanje, korigovanje i prijavljivanje nepravilnosti, prevare, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na finansijske interese Unije, uključujući sukobe interesa, kao i za omogućavanje njihovog delotvornog integrisanja i krivičnog gonjenja od strane nadležnih organa Unije i/ili nacionalnih organa.
2. Ovaj sporazum takođe predstavlja sporazum o finansiranju u smislu člana 114. stav 2. Finansijske uredbe u pogledu iznosa bespovratne podrške iz stava 3. ovog člana.
3. U skladu sa Odlukom o sprovođenju Komisije C(2024) 7375 od 23. oktobra 2024. godine, kojom se odobrava Reformska agenda za Korisnika, Unija stavlja na raspolaganje ukupan finansijski doprinos do 455.264.099,23 EUR kao bespovratnu podršku i ukupan finansijski doprinos do iznosa od 1.131.090.929,77 EUR kao podršku u vidu zajma, koji se oslobađa po dobijanju pozitivne ocene o zadovoljavajućem ispunjenju uslova plaćanja od strane Korisnika utvrđenih u Reformskoj agendi.
4. Ovaj iznos može biti izmenjen u skladu sa uslovima utvrđenim u članu 17. ovog sporazuma.
5. Kako je utvrđeno u delu 2. Reformske agende, krajnji datum primene 31. decembar 2027. godine predviđen za ispunjenje uslova plaćanja u vezi sa konačnim skupom mera obuhvata vreme potrebno Komisiji da oceni uspešnu ispunjenost datih uslova plaćanja i donese odluke o naknadnom oslobađanju sredstava. Shodno tome, Korisnik sprovodi dogovorene kvalitativne i kvantitativne korake najkasnije do 31. avgusta 2027. godine i podnosi naročito opravdan zahtev za oslobađanje sredstava na osnovu ispunjenosti uslova plaćanja u vezi sa ovim kvantitativnim i kvalitativnim koracima bez odlaganja, a najkasnije do 30. septembra 2027. godine.

⁶ www.sanctionsmap.eu. Mapa sankcija je IT alat za identifikovanje režima sankcija. Sankcije proizilaze iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu Evropske unije (SL). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web sajtu prednost ima verzija iz SL.

6. Iznosi utvrđeni u stavu 3. ovog člana mogu se povećati kao rezultat preraspodele sredstava između između Korisnika Instrumenta u skladu sa članom 17. ovog sporazuma i pod uslovom da Komisija izmeni Odluku o sprovođenju, izvrši izmenu ovog sporazuma i zaključi nov sporazum o zajmu za eventualni dodatni iznos zajma.
7. U skladu sa članom 21. stav 6. Uredbe (EU) 2024/1449, svaki iznos u obliku bespovratne podrške koji odgovara uslovima plaćanja koji nisu ispunjeni do 31. decembra 2028. godine neće se dugovati Korisniku i biće povučen.
8. Period sprovođenja ovog sporazuma je 204 meseca od njegovog stupanja na snagu.
9. U skladu sa članom 9. stav 2. Uredbe (EU) 2024/1449, ovaj sporazum dopunjava se sporazumom o zajmu.
10. Finansiranje se Korisniku odobrava u obliku bespovratne podrške i podrške u vidu zajma tek po stupanju na snagu ovog sporazuma i važećeg sporazuma o zajmu.
11. Finansiranje bespovratne podrške sprovodi se u okviru indirektnog upravljanja sa odgovornim subjektima i postepeno se obezbeđuje kroz doprinose uplaćene u *EWBJF* u skladu sa odredbama sporazuma o doprinosima zaključenim između Komisije i upravnika fondova (kako je navedeno u članu 20. ovog sporazuma).

Član 3. Opšta načela za podršku Unije u okviru Instrumenta

1. Podrška Unije u okviru Instrumenta obezbeđuje se u skladu sa okvirom za politiku proširenja i pridaje dužnu pažnju Saopštenju Komisije o politici proširenja EU i izveštajima uključenim u godišnji paket proširenja Komisije, kao i relevantnim rezolucijama Evropskog parlamenta, relevantnim saopštenjima Komisije i njihovim pratećim dokumentima, uključujući, po potrebi, o vladavini prava, ljudskim pravima, radnim dokumentima službi Komisije i zajedničkim saopštenjima Komisije i visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku.
2. U skladu sa članom 4. Uredbe (EU) 2024/1449, na podršku Unije u okviru Instrumenta za reforme i rast primenjuju se sledeća načela:
 - a. Saradnja u okviru Instrumenta zasniva se na potrebama i promoviše načela razvojne delotvornosti, odnosno vlasništvo Korisnika nad razvojnim prioritetima, usredsređenost na jasnu uslovljenost i opipljive rezultate, inkluzivna partnerstva, transparentnost i uzajamnu odgovornost. Ta saradnja zasniva se na delotvornoj i efikasnoj raspodeli i korišćenju resursa.
 - b. Pružanje makrofinansijske pomoći ne spada u obuhvat primene Instrumenta za reforme i rast.
 - v. Podrška iz Instrumenta je dodatna i komplementarna podršci koja se pruža u okviru drugih programa i instrumenata Unije. Aktivnosti koje ispunjavaju uslove za finansiranje u skladu sa Uredbom (EU) 2024/1449 mogu dobiti podršku iz drugih programa i instrumenata Unije pod uslovom da takva podrška ne pokriva iste troškove i da su obezbeđeni odgovarajući nadzor i budžetska kontrola. Komisija obezbeđuje komplementarnost i sinergiju između Instrumenta i drugih programa i instrumenata Unije, kao i izbegavanje

dupliranja podrške i dvostrukog finansiranja. Ne sme biti preklapanja između podrške koja se pruža u skladu sa Uredbom (EU) 2024/1449 i Uredbom (EU) 2021/1529⁷.

- g. Aktivnosti u okviru Instrumenta uključuju i promovišu demokratiju, ljudska prava i rodnu ravnopravnost, postepeno usklađujući politike Korisnika sa društvenim i klimatskim standardima i standardima Unije u oblasti životne sredine. One uključuju mere za ublažavanje klimatskih promena i prilagođavanje tim promenama, ako je potrebno, smanjenje rizika od katastrofa, zaštitu životne sredine i očuvanje biodiverziteta, uključujući kroz procene uticaja na životnu sredinu, po potrebi. Aktivnosti takođe podržavaju napredak ka ciljevima održivog razvoja, promovišući integrisane mere koje mogu stvoriti zajedničke koristi i ispuniti višestruke ciljeve na koherentan način. Te aktivnosti moraju izbegavati nedostupna sredstva i rukovoditi se načelima „ne čini značajnu štetu” i „ne zapostavlja nikoga”, kao i pristupom uključivanja održivosti koji je osnova Evropskog zelenog dogovora.
- d. Korisnik i Komisija obezbeđuju da se rodna ravnopravnost, urodnjavanje i uključivanje rodne perspektive uzmu u obzir i promovišu tokom sprovođenja Reformske agende i sprovođenja Instrumenta. Korisnik i Komisija preduzimaju odgovarajuće korake da spreče svaku diskriminaciju na osnovu pola, rase ili etničkog porekla, vere ili uverenja, invaliditeta, starosti ili seksualne orijentacije.
- đ. Instrument neće podržavati aktivnosti ili mere koje nisu u saglasnosti sa energetskim i klimatskim planovima Korisnika, njegovim nacionalno utvrđenim doprinosom prema Pariskom sporazumu i ambicijom da se postigne klimatska neutralnost najkasnije do 2050. godine. Takođe neće podržavati aktivnosti koje promovišu investiranje u fosilna goriva, ili koje izazivaju značajne negativne uticaje na životnu sredinu, klimu ili biodiverzitet.
- e. U skladu sa načelom inkluzivnog partnerstva, Komisija nastoji da po potrebi obezbedi da vlada Korisnika sprovodi, u obliku konsultacija, demokratsku kontrolu svog parlamenta, kao i relevantnih zainteresovanih strana, uključujući lokalne i regionalne organe, socijalne partnere i civilno društvo, uključujući ranjive grupe, sve manjine i zajednice, prema potrebi, kako bi im se omogućilo da učestvuju u osmišljavanju i sprovođenju aktivnosti koje ispunjavaju uslove za finansiranje u okviru Instrumenta i u povezanim procesima praćenja, kontrole i ocene, po potrebi. Te konsultacije nastoje da predstavljaju pluralizam društva Korisnika.
- ž. Korisnik objavljuje ažurne podatke o krajnjim primaocima koji primaju finansijska sredstva Unije za sprovođenje reformi i investicija u okviru ovog Instrumenta, kako je opisano u članu 21. ovog sporazuma.

⁷ Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Saveta od 15. septembra 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretpriступnu pomoć (IPA III), (SL L 330, 20.9.2021, str. 1.)

Član 4. Restriktivne mere EU

1. Strane se staraju o tome da finansijska sredstva ili ekonomski resursi ne budu direktno ili indirektno dostupni licima niti u korist lica na koja se odnose restriktivne mere.
2. Korisnik se stara o tome da nijedna transakcija na koju se odnosi provereni „pogodak” sa spiska sankcija EU nema direktnu ili indirektnu korist od finansiranja EU. Korisnik se obavezuje da ispunjenje ove obaveze obezbedi:
 - proverom „pogodaka” sa spiska sankcija Unije pre zaključivanja relevantnih sporazuma i pre vršenja plaćanja u skladu sa tim sporazumima, za svakog izvođača, korisnika bespovratnih sredstava i krajnjeg primaoca sa kojima Korisnik ili partnerske finansijske organizacije *WBIF*-a u ime Korisnika imaju ili se očekuje da imaju direktan ugovorni odnos, kako bi se procenilo da li je taj primalac lica na koje se odnose restriktivne mere;
 - proverom ili drugim odgovarajućim sredstvima (koja mogu uključivati *ex post* proveru) koristeći pristup zasnovan na proceni rizika, da nijedno fizičko ili pravno lice, subjekt ili telo koji bi indirektno primili finansijska sredstva Unije nisu lica na koje se odnose restriktivne mere.
3. Pored toga, Strane se staraju o tome da finansiranje u okviru Instrumenta nije u suprotnosti sa drugim restriktivnim merama koje je usvojila Unija.
4. U slučaju da Korisnik proceni da je neko od primalaca (direktnih ili indirektnih) finansijskih sredstava EU postao lice na koje se odnose restriktivne mere iz stava 1. ili da je finansiranje u suprotnosti sa restriktivnim merama iz stava 3, Korisnik će bez odlaganja obavestiti Komisiju.
5. Ne dovodeći u pitanje obavezu iz stava 3, ako Komisija proceni da korišćenje finansijske pomoći Unije u okviru Instrumenta dovodi ili je dovelo od kršenja restriktivnih mera Unije, ona o tome obaveštava Korisnika, a odgovarajući iznosi postaju neprihvatljivi u okviru Instrumenta. Ukoliko Korisnik nije otklonio takvo kršenje, u tu svrhu se može sprovesti postupak sa suprotstavljenim stranama. Ovo ne dovodi u pitanje prava koja Komisija može imati da suspenduje ili po drugim osnovama prekine radnju na koju takvo kršenje utiče, da povрати finansijska sredstva EU koje je Komisija dala ili da suspenduje ili raskine ovaj sporazum.
6. Ova klauzula ne dovodi u pitanje izuzeća ili odstupanja utvrđene restriktivnim merama Unije.
7. Obaveze iz st. 1. i 3. ovog člana Korisnik nameće svim primaocima finansijskih sredstava isplaćenih za mere za sprovođenje reformi i investicionih projekata koji su obuhvaćeni Reformskom agendom, odnosno svim drugim fizičkim licima ili subjektima uključenim u njihovo sprovođenje. Te obaveze izričito ovlašćuju – u granicama njihovih nadležnosti – Komisiju, *OLAF*, Evropski revizorski sud i EJT da ostvaruju svoja prava kako je predviđeno članom 12. ovog sporazuma.

Član 5. Nacionalni koordinator Instrumenta za reforme i rast

1. Korisnik imenuje koordinatora koji deluje kao sagovornik u odnosu sa Komisijom za celokupno sprovođenje Instrumenta.

2. Koordinator je visoki predstavnik vlade ili glavne uprave Korisnika sa odgovarajućim ovlašćenjem da deluje u ime vlade i da koordinira rad svih relevantnih ministarstava i institucija uključenih u sprovođenje Instrumenta.
3. Koordinator
 - obezbeđuje celokupnu koordinaciju, pravovremeno sprovođenje, izveštavanje i praćenje pomoći za Korisnika, uključujući koordinaciju unutar uprave i sa drugim donatorima, po potrebi, u skladu sa ciljevima utvrđenim u Uredbi (EU) 2024/1449;
 - koordinira redovan politički dijalog na visokom nivou sa Komisijom;
 - obezbeđuje blisku vezu između korišćenja finansijskih sredstava iz Instrumenta i opšteg procesa pristupanja;
 - obezbeđuje da pomoć dobijena u okviru Instrumenta bude komplementarna pomoći primljenoj u skladu sa Uredbom (EU) 2021/1529 i svakoj drugoj spoljnoj pomoći koju je Korisnik primio;
 - odgovoran je za pripremu i podnošenje zahteva za oslobađanje sredstava u okviru Instrumenta, za obezbeđivanje njihove istinitosti i za potpisivanje izjave o upravljanju;
 - potpisuje ili ko-potpisuje zahteve za plaćanje u skladu sa Sporazumom o zajmu.
 - ima (i) administrativni kapacitet u smislu ljudskih resursa (broj i profil osoblja), institucionalnog iskustva i stručnog znanja, i (ii) mandat i ovlašćenja za obavljanje svih relevantnih zadataka, uključujući odgovornosti u pogledu izveštavanja i praćenja;
 - odgovoran je za koordinaciju sa nadležnim organom na obezbeđivanju jemstva o zadovoljavajućem ispunjenju relevantnih kvalitativnih i kvantitativnih koraka koji su utvrđeni za sprovođenje Reformske agende, kao i da se finansijskim sredstvima upravljalo u skladu sa svim važećim pravilima, a naročito pravilima o izbegavanju sukoba interesa, sprečavanju prevara, korupciji i dvostrukom finansiranju.
 - upravlja radom u vezi sa doprinosom Korisnika Odboru za praćenje, kako je navedeno u članu 25. ovog sporazuma;
 - stara se o tome da Komisija bez odlaganja dobije kopije aranžmana o doprinosima koje je Korisnik potpisao sa upravicima fondova kao i dokaz o isplati *EWBJF*-u (kako je navedeno u članu 20. ovog sporazuma);
 - odgovoran je za koordinaciju sagovornika sa Komisijom, Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara (*OLAF*), Evropskim javnim tužilaštvom (*EJT*), od kojih svako deluje u okviru svojih nadležnosti, kao i sa organima Korisnika za celokupno sprovođenje Instrumenta; Koordinator obezbeđuje da Komisija, *OLAF*, Evropski revizorski sud i *EJT* budu u mogućnosti da slobodno ostvaruju svoja prava i da imaju neograničen pristup vršenju svojih nadležnosti. U slučaju *OLAF*-a takva prava, između ostalog, uključuju pravo na sprovođenje istraga, uključujući provere i inspekcije na licu mesta u granicama njegovog mandata, a u slučaju *EJT*, prava utvrđena u važećim ugovorima o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima;
 - odgovoran je za koordinaciju napora da se obezbedi da se sredstva u okviru Instrumenta koriste u skladu sa načelima dobrog finansijskog upravljanja,

transparentnosti, jednakog tretmana, zabrane diskriminacije i proporcionalnosti za njihovu namenu;

- odgovoran je za koordinaciju subjekata Korisnika koji moraju da obezbede da se sredstvima u okviru Instrumenta pravilno upravlja, naročito u skladu sa pravilima Korisnika dopunjenim standardima revizije Unije i *OECD*-a i pravilima o sprečavanju, otkrivanju i korigovanju prevara, korupcije i svih drugih nezakonitih aktivnosti, kao i sukoba interesa i nepravilnosti koje utiču na finansijske interese Unije.
- obezbeđuje prikupljanje podataka o fizičkim i pravnim licima koja primaju finansijska sredstva za sprovođenje mera u okviru Instrumenta, pristup tim podacima i njihov prenos u elektronski oblik u skladu sa članom 22. i članom 23. stav 2. tačka g) Uredbe (EU) 2024/1449;
- odgovoran je za obezbeđenje praćenja uspostavljanja i operacionalizacije sistema interne kontrole iz člana 9. ovog sporazuma.
- odgovoran je za vođenje odgovarajućih postupaka za sastavljanje izjave o upravljanju i rezimea revizija i kontrola sprovedenih na nacionalnom nivou. To obuhvata:
 - delotvoran postupak za sastavljanje izjave o upravljanju u skladu sa obrascem iz Aneksa B, dokumentovanje rezimea revizija i kontrola i čuvanje osnovnih informacija za revizorski trag; i
 - delotvorne postupke kako bi se obezbedilo da se svi slučajevi nepravilnosti, prevare, korupcije i sukoba interesa koji utiču na finansijske interese Unije pravilno prijavljuju i koriguju kroz povraćaje sredstava:
- održava delotvoran sistem za čuvanje svih informacija i dokumenata neophodnih za revizorski trag u svrhu sprovođenja kvalitativnih i kvantitativnih koraka;
- obezbeđuje da su ispunjene odgovarajuće mere, uključujući postupke za proveru ispunjenosti relevantnih kvalitativnih i kvantitativnih koraka utvrđenih za sprovođenje Reformske agende i poštovanja načela dobrog finansijskog upravljanja. To obuhvata:
 - odgovarajuća sredstva kojim organi kojima je povereno sprovođenje Reformske agende proveravaju da li su ispunjeni relevantni kvalitativni i kvantitativni koraci (npr. kancelarijski pregledi, provere na licu mesta); i
 - odgovarajuća sredstva kojim organi proveravaju da nema nepravilnosti, prevare, korupcije ili drugih nezakonitih aktivnosti, uključujući sukobe interesa koji utiču na finansijske interese Unije, kao i dvostruko finansiranje (npr. kancelarijski pregledi, provere na licu mesta).

NASLOV II: PRAVILA U POGLEDU SPROVOĐENJA

Član 6. Preduslovi, opšti uslovi i uslovi plaćanja za podršku Unije u okviru Instrumenta

1. U skladu sa članom 5. stav 1. Uredbe (EU) 2024/1449, finansiranje u okviru ovog Instrumenta zavisi od ispunjavanja preduslova, opštih uslova i uslova plaćanja od strane Korisnika, koji moraju biti ispunjeni za svako oslobađanje sredstava osim za predfinansiranje, kod koga se primenjuju samo preduslovi i opšti uslovi.

2. Preduslovi za podršku u okviru Instrumenta su preduslovi utvrđeni u članu 5. stav 1. Uredbe (EU) 2024/1449.
3. U skladu sa članom 12. stav 3. Uredbe (EU) 2024/1449, opšti uslovi za podršku u okviru Instrumenta su makrofinansijska stabilnost, dobro upravljanje javnim finansijama, transparentnost i nadzor nad budžetom.
4. Uslovi plaćanja za podršku u okviru Instrumenta utvrđeni su Reformskom agendom. Ako Reformska agenda, uključujući relevantne uslove plaćanja, za Korisnika, nije više dostupna, delimično ili u potpunosti, zbog objektivnih okolnosti, Korisnik može predložiti izmenjenu Reformsku agendu. U tom slučaju Korisnik može podneti obrazloženi zahtev Komisiji da izmeni svoju Odluku o sprovođenju Komisije kojom se odobrava Reformska agenda iz člana 15. stav 1. Uredbe (EU) 2024/1449.

NASLOV III: POREZI I ISPUNJENOST USLOVA

Član 7. Porezi, dažbine i naknade

1. Finansiranje Unije ne generiše niti aktivira naplatu određenih poreza, dažbina ili naknada. Član 28. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu za sprovođenje finansijske pomoći Unije u okviru IPA III odnosi se na ovaj Instrument.
2. Ovaj član ne dovodi u pitanje privilegije i imunitete subjekata koji realizuju sredstva Instrumenta u okviru indirektnog upravljanja, kao ni bilo koji sporazum koji su ovi subjekti zaključili ili bi mogli zaključiti sa Korisnikom u pogledu poreza, dažbina i naknada.

Član 8. Pravila u pogledu prihvatljivosti

1. Učešće u nabavkama i postupcima dodele bespovratnih sredstava za aktivnosti koje se finansiraju u okviru Instrumenta su otvorene za međunarodne i regionalne organizacije, kao i za sva fizička lica koja su državljani ili pravna lica koja su efektivno osnovana u:
 - a. državama članicama Evropske unije, korisnicima, zemljama kandidatima i ugovornim stranama Sporazuma o Evropskom ekonomskom prostoru;
 - b. zemljama koje Korisnicima ovog Instrumenta pružaju nivo podrške sličan onom koju pruža Unija, uzimajući u obzir obim njihove privrede, a za koje Komisija utvrđuje recipročni pristup spoljnoj pomoći Korisnika ovog Instrumenta.
2. Uzajamni pristup naveden u stavu 1.(b) može se odobriti na ograničeni period od najmanje jedne godine kada korisnik pod jednakim uslovima kvalifikuje subjekte iz Unije i iz zemalja koje ispunjavaju uslove u okviru Instrumenta. Komisija odlučuje o recipročnom pristupu nakon konsultacija sa Korisnikom.
3. Svi proizvodi i materijali koje Korisnik finansira i nabavlja u okviru ovog Instrumenta potiču iz bilo koje zemlje navedene u stavu 1.(a) i (b), osim ako se te zalihe i materijali ne mogu nabaviti pod prihvatljivim uslovima u bilo kojoj od tih zemalja. Pored toga, primenjuju se pravila o ograničenjima iz stava 6.
4. Pravila prihvatljivosti prema ovom članu se ne primenjuju na, niti stvaraju ograničenja državljanstva za fizička lica zaposlena ili na drugi način zakonski angažovana

ugovorom od strane kvalifikovanog izvođača ili, gde je primenljivo, podizvođača, osim kada su ograničenja državljanstva zasnovana na pravilima predviđenim u stavu 6.

5. Za aktivnosti koje zajednički sufinansira subjekt ili se sprovode uz direktno ili indirektno upravljanje sa subjektima iz člana 62.(1), tačka (v) Finansijske uredbe, takođe se primenjuju pravila koja se odnose na te subjekte. Ovo ne dovodi u pitanje ograničenja iz stava 6. ovog člana, koja se propisno odražavaju u ugovorima zaključenim sa tim subjektima.
6. Pravila prihvatljivosti i pravila o poreklu proizvoda i materijala iz stavova 1. i 3. i pravila o državljanstvu fizičkih lica iz stava 4. mogu biti ograničena u pogledu državljanstva, geografske lokacije ili prirode pravnih lica koja učestvuju u postupcima dodele, kao i u pogledu geografskog porekla proizvoda i materijala, gde:
 - a. su takva ograničenja potrebna zbog specifične prirode ili ciljeva aktivnosti ili posebne procedure dodele ili kada su ta ograničenja neophodna za učinkovito sprovođenje aktivnosti;
 - b. aktivnost ili posebni postupci dodele utiču na bezbednost ili javni red, posebno u vezi sa strateškim sredstvima i interesima Unije, država članica ili Korisnika, uključujući bezbednost, otpornost i zaštitu integriteta digitalne infrastrukture, uključujući 5G mrežnu infrastrukturu, komunikaciju i informacione sisteme i povezane lance snabdevanja.
7. Podnosioci prijava za postupak javne nabavke i kandidati iz nekvalifikovanih zemalja mogu biti prihvaćeni kao kvalifikovani u hitnim slučajevima ili kada usluge nisu dostupne na tržištima datih zemalja ili teritorija, ili u drugim propisno obrazloženim slučajevima kada bi primena pravila prihvatljivosti onemogućila realizaciju aktivnosti ili je izuzetno otežala.

NASLOV IV: ZAŠTITA FINANSIJSKIH INTERESA UNIJE

Član 9. Sistemi unutrašnje kontrole i obaveze u pogledu poštovanja pravila odgovornog finansijskog upravnjalja

1. U skladu sa članom 23. Uredbe (EU) 2024/1449, Korisnik treba da se postara da postoji učinkovit i efikasan sistem unutrašnje kontrole koji primenjuje međunarodno priznate principe unutrašnje kontrole⁸ i da obezbedi brzi povraćaj pogrešno plaćenih ili nepravilno korišćenih iznosa. Za potrebe realizacije Instrumenta, Korisnik se može osloniti na svoj postojeći nacionalni sistem upravljanja budžetom.
2. Kao prioritet, tokom prvih godina sprovođenja Instrumenta, organi Korisnika preduzimaju sve potrebne mere kako bi zaštitili finansijski interes Unije i dalje poboljšali efikasnost i učinkovitost sistema unutrašnje kontrole u kontekstu usklađivanja sa pravnim tekovinama EU (prema kriterijumima za reformu javne uprave, upravljanje javnim finansijama i pregovorima o pristupanju, poglavlja 8. politika konkurencije, 23. pravosuđe i osnovna prava, 24. pravda, sloboda i bezbednost i 32. finansijska kontrola). Ovo uključuje odgovarajuće mehanizme za

⁸ Позива се на COSO принцип унутрашње контроле – Интегрисани оквир који примењује Комисија: [C\(2017\) 2373 final.](#)

zaštitu uzbunjivača, kao i odgovarajuće mehanizme i mere za efikasno sprečavanje, otkrivanje i korigovanje nepravilnosti, prevare, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na finansijske interese Unije, uključujući sukob interesa, kao i za jačanje borbe protiv pranja novca, organizovanog kriminala, zloupotrebe javnih sredstava, finansiranja terorizma, izbegavanja plaćanja poreza, poreske prevare ili utaje poreza i drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na sredstva obezbeđena u okviru Instrumenta kako ne bi bilo dvostrukog finansiranja iz Instrumenta i drugih programa Unije i kako bi se pogrešno plaćeni ili nepravilno korišćeni iznosi mogli vratiti.

3. Korisnik obezbeđuje pristup Komisiji ili njenim predstavnicima svim institucijama i dokumentima potrebnim za sprovođenje revizije, provere i kontrole na licu mesta.
4. U sklopu ove odgovornosti, Korisnik
 - a. Pravi odlučan napredak ka uspostavljanju čvrstog pravnog okvira za borbu protiv prevare i korupcije, uključujući slučajeve korupcije na visokom nivou.
 - b. Dalje poboljšava efikasnost i učinkovitost sistema kontrole uz primenu međunarodno priznatih principa unutrašnje kontrole.
 - v. Uspostavlja adekvatne mehanizme za zaštitu uzbunjivača u skladu sa režimom zaštite Direktive (EU) 2019/1937⁹, gde je primenljivo, ili sa ekvivalentnim režimom zaštite prema zakonu Korisnika.
 - g. Održava odgovarajuće mehanizme i preduzima odgovarajuće mere za efikasno sprečavanje, otkrivanje i korigovanje nepravilnosti, prevare, korupcije ili bilo kojih drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na finansijske interese Unije, uključujući sukobe interesa, kao i mere za jačanje borbe protiv pranja novca, organizovanog kriminala, zloupotrebe javnih sredstava, finansiranja terorizma, izbegavanja plaćanja poreza, poreske prevare ili utaje poreza i drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na sredstva obezbeđena u okviru Instrumenta.
 - d. Preduzima odgovarajuće mere kako bi se nadležnim organima Korisnika omogućilo da istražuju i krivično gone za krivična dela koja utiču na finansijske interese Unije.
 - đ. Otkriva i izbegava dvostruko finansiranje.
 - e. Redovno proverava da li je obezbeđeno finansiranje iskorišćeno pravilno i u skladu sa svim važećim pravilima, posebno u pogledu zadovoljavajućeg ispunjavanja relevantnih kvalitativnih i kvantitativnih koraka utvrđenih za sprovođenje Reformske agende i sprečavanja, otkrivanja i korigovanja slučajeva prevara, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, kao i sukoba interesa i nepravilnosti koje utiču na finansijske interese Unije.
 - ž. Obezbeđuje brzi povraćaj nepravilno plaćenih ili pogrešno iskorišćenih sredstava.

⁹ Директива (ЕУ) 2019/1937 Европског парламента и Савета од 23. октобра 2019. године о заштити лица која пријаве кршење права Уније, СЛ Л 305, 26.11.2019., стр.17.

- z. Obezbeđuje Komisiji, OLAF-u, ECA-u i EJT-u , koje predstavljaju njihovi zastupnici ili ovlašćeni eksperti, pristup podacima iz člana 21., u skladu sa principima zaštite podataka Unije i važećim pravilima o zaštiti podataka.
- i. Obezbeđuje adekvatnu prateću dokumentaciju koja konkretno dokazuje da je sprovođenje Reformske agende u skladu sa obavezama iz ovog sporazuma i da su sprovedeni kvalitativni i kvantitativni koraci Reformske agende odobreni Odlukom o sprovođenju Komisije, ako se to zahteva u kontekstu kontrola ili revizija opisanih u članu 12. ovog sporazuma. Ova dokumenta bi trebalo da se čuvaju do kraja 2033. godine za potrebe revizije.

U skladu sa članom 133. Finansijske uredbe, Korisnik vodi evidenciju i čuva dokumentaciju koja se odnosi na revizije, žalbe, sudske sporove i sprovođenje odštetnih zahteva u vezi sa njihovim pravnim obavezama ili koja se odnosi na istrage OLAF-a i čuva tu evidenciju i dokumente do okončanja tih revizija, žalbi, parnica i potraživanja ili istraga. Za evidenciju i dokumente koji se odnose na istrage OLAF-a, obaveza čuvanja se primenjuje nakon što se o tim istragama obavesti primalac.

U skladu sa članom 133. Finansijske uredbe, Korisnik vodi evidenciju i čuva dokumente bilo u originalnoj formi, ili u formi overenih verodostojnih kopija originala, ili na opšteprihvaćenim nosiocima podataka, uključujući elektronske verzije originalnih dokumenata ili dokumenata koji postoje samo u elektronskom obliku. Tamo gde postoje elektronske verzije, originalni dokumenti nisu potrebni kada takvi dokumenti ispunjavaju važeće zakonske uslove da bi se smatrali ekvivalentnim originalima i da bi se na njih moglo osloniti za potrebe revizije.

- 5. Sve promene u sistemu unutrašnje kontrole Korisnika, kako je opisano u Reformskoj agendi, saopštavaju se Komisiji bez odlaganja.
- 6. Komisija se u potrebnoj meri uverava da su uslovi plaćanja navedeni u Reformskoj agendi na zadovoljavajući način ispunjeni kako je navedeno u odgovarajućem zahtevu za oslobađanje sredstava. Komisija može tražiti dodatne informacije i vršiti revizije (provere) ili kontrole na licu mesta, koje se mogu vršiti na osnovu rizika.
- 7. Korisnik jača mere za borbu protiv prevare, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na finansijske interese Unije tokom sprovođenja Instrumenta. Pravovremeno sprovođenje relevantnih reformi u okviru Reformske agende je ključno za postizanje ovog cilja. Pored toga, Korisnik se stara o tome da se njegovi organi obavežu da poboljšaju dalje interne procedure za sprečavanje i/ili istragu slučajeva prevare, korupcije, pranja novca, finansiranja terorizma, izbegavanja poreza, poreske prevare ili utaje poreza i drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na finansijske interese Unije.
- 8. Na zahtev, Korisnik Komisiji stavlja na raspolaganje sve tražene informacije, radi praćenja ispunjavanja obaveza Korisnika iz ovog člana.

Član 10. Telo za suzbijanje nepravilnosti i prevara

- 1. Korisnik koristi nezavisnu Službu za koordinaciju borbe protiv prevara uspostavljenu u okviru IPA III, ili se, u njenom odsustvu, oslanja na ekvivalentne strukture kako bi

olakšao efikasnu saradnju i razmenu informacija sa *OLAF*-om, uključujući informacije operativne prirode. Ova Služba naročito:

- a. podržava saradnju između organa uprave i tužilaštva Korisnika i *OLAF*-a;
 - b. rukovodi izradom/sprovođenjem nacionalne strategije za zaštitu finansijskih interesa Unije, kojoj prethodi procena rizika;
 - v. doprinosi utvrđivanju mogućih slabosti u sistemima Korisnika za upravljanje fondovima Unije, uključujući finansijsku pomoć u okviru ovog Instrumenta;
 - g. pruža savete o pitanjima borbe protiv prevara, i obezbeđuje obuku zaposlenima, uključujući i obuku za sprečavanje i otkrivanje prevara;
 - đ. deli sa *OLAF*-om informacije o nepravilnostima, prevarama, korupciji i svim drugim nezakonitim aktivnostima koje utiču na finansijske interese Unije, uključujući sukobe interesa.
 - e. obezbeđuje ispunjenje svih obaveza iz Uredbe (EZ, Euratom) br. 883/2013 (Evropskog parlamenta i Saveta, Uredbe Saveta, npr. (Euratom, EZ) br. 2988/1995 i Uredbe Saveta (EZ, Euratom) br. 2185/1996.
2. Služba za koordinaciju borbe protiv prevara Korisnika odgovorna za efektivno sprečavanje i otkrivanje nepravilnosti, prevara, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na finansijske interese Unije, uključujući i sukob interesa, priprema i odobrava metodologiju, u skladu sa članom 9. ovog sporazuma, o tome kako će se sumnjivi slučajevi interno tretirati, kako će ih Korisnik prijaviti Komisiji, u skladu sa modelom datim u Aneksu B i kako će postupiti u cilju njihovog otklanjanja.
 3. Koordinator mora obezbediti koordinaciju sa Službom za koordinaciju borbe protiv prevara uz poštovanje njene nezavisnosti.

Član 11. Struktura EU za borbu protiv prevara i saradnja Korisnika sa njom

1. Nadležni organi Korisnika će blisko sarađivati sa Komisijom, *OLAF*-om, Evropskim revizorskim sudom i *EPPO*-om – u granicama odgovarajućih nadležnosti svakog tela – na sprečavanju, otkrivanju i ispravljanju nepravilnosti, prevara, korupcije i svih drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na finansijske interese Unije, uključujući i sukob interesa, kao i u istragama i krivičnom gonjenju za krivična dela koja utiču na sredstva obezbeđena u okviru Instrumenta. Po potrebi, Korisnik će koristiti mehanizme podrške koje obezbeđuje *Eurojust*.
2. Svako lice ili subjekt, uključujući državne organe, koji realizuje sredstva Unije u okviru Instrumenta, ima obavezu da bez odlaganja obavesti Komisiju i *OLAF* o svim informacijama u vezi sa mogućim slučajevima nepravilnosti, prevare, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na finansijske interese Unije, uključujući i sukobe interesa, i *EPPO* o bilo kakvom kriminalnom ponašanju koje utiče na sredstva u okviru Instrumenta, a koje može biti u njegovoj nadležnosti. U tu svrhu, poželjno je da koriste jedinstvenu ulaznu tačku koju obezbeđuje Komisija. Svako lice koje obavesti Komisiju, *OLAF* ili *EPPO* o takvim informacijama mora biti zaštićeno od bilo kog oblika odmazde, u skladu sa režimom zaštite Direktive (EU) 2019/1937, gde je primenljivo, ili sa ekvivalentnim režimom zaštite prema zakonu Korisnika.

Nacionalna služba za koordinaciju borbe protiv prevara će izveštavati Komisiju i *OLAF* o sprovođenju ove obaveze u slučajevima kada je sama dala informacije koje su relevantne prema ovom stavu, ili kada je koordinisala, podržala ili pomogla drugim licima ili subjektima prilikom takvog obaveštavanja.

3. Državni organi Korisnika, u skladu sa zahtevima navedenim u Aneksu V, bez odlaganja izvestiti Komisiju o nepravilnostima, prevari, korupciji i drugim nezakonitim aktivnostima koje su bile predmet prvostepenog upravnog ili sudskog nalaza, bez obzira da li su *OLAF* ili *EPPO* o tome obavješteni u skladu sa stavom 2. ovog člana. Oni će takođe obavještavaju obavestiti Komisiju o toku upravnih i pravnih postupaka. U tu svrhu, organi Korisnika koriste Sistem upravljanja nepravilnostima (*IMS*) koji je uspostavila Komisija.
4. Korisnik će obezbediti efektivnu istragu i tretman slučajeva u kojima postoji sumnja na postojanje nepravilnosti, prevare, korupcije i svih drugih nezakonitih aktivnosti koje utiču na finansijske interese Unije, uključujući sukobe interesa, i koristi, gde je to potrebno, podršku *Eurojust-a*.
5. Korisnik, uključujući donosiocima odluka i zaposlene odgovorne za sprovođenje aktivnosti u okviru Instrumenta, uspostavlja uspostaviće procedure i preuzima preduzeće sve mere predostrožnosti kako bi sprečio i eliminisao bilo kakav sukob interesa, posebno starajući se o tome da se donosioci odluka i dati zaposleni uzdrže od bavljenja datom materijom.
6. Pored kontrola u skladu sa članom 12. ovog sporazuma, Komisija može da koristi svoja prava predviđena članom 129.(1) Finansijske uredbe i može da vrši provere, preglede, kontrole i revizije za sprovođenje Reformske agende u vezi sa:
 - a) postojećim merama i njihovom efikasnom primenom za sprečavanje, otkrivanje, istragu, korigovanje i prijavu prevare, korupcije i bilo koje druge nezakonite aktivnosti koja utiče na finansijske interese Unije, sukoba interesa i nepravilnosti, uključujući efektivnu istragu i krivično gonjenje za krivična dela koja utiču na sredstva obezbeđena u okviru Instrumenta.
 - b) informacijama i obrazloženjem u vezi sa zadovoljavajućim ispunjenjem kvalitativnih i kvantitativnih koraka u zahtevu za oslobađanje sredstava.

Takve provere, pregledi, kontrole i revizije mogu se obavljati tokom sprovođenja Reformske agende i, sa izuzetkom *OLAF*-ovih istraga i istraga i krivičnog gonjenja koje sprovodi *EPPO*, do pet godina počevši od datuma konačnog oslobađanja sredstava i mogu obuhvatiti informacioni sistem koji koristi Korisnik za prikupljanje i obezbeđivanje podataka koji se koriste da opravdaju završetak kvalitativnih i kvantitativnih koraka utvrđenih u vezi sa sprovođenjem Reformske agende. Korisnik se zvanično obavještava o ovim postupcima. Ako je potrebno, Komisiji mogu pomoći nezavisni eksperti ili eksterne revizorske firme.

7. Nepoštovanje obaveza navedenih u ovom članu i članu 12., uključujući neprijavlivanje nepravilnosti ili izostanak saradnje sa Komisijom, *OLAF*-om, *ESA*-om i *EPPO*-om u po pitanjima borbe protiv prevara sa Komisijom, *OLAF*-om, *ESA*-om i *EPPO*-om predstavlja slučaj ozbiljnog kršenja obaveza po ovom sporazumu i stoga može dovesti do smanjenja finansijskog doprinosa ili povraćaja svih ili dela izvršenih isplata kao što je predviđeno članom 18.(1) ovog sporazuma.

Član 12. Prava institucija, organa, kancelarija i agencija Unije da vrše praćenje sprovođenja Instrumenta, da istražuju i dobijaju pristup

1. Zastupnici Komisije, *OLAF*-a, Evropskog revizorskog suda i *EPPO*-a će, u granicama svojih odgovarajućih ovlašćenja, imati pravo da sprovedu sve istražne ili revizorske radnje, uključujući tehničke, finansijske i sistemske provere ili revizije, koje oni mogu smatrati neophodnim za praćenje sprovođenja Reformske agende. Ovo uključuje posete lokacijama i prostorijama u kojima se sprovode/ će se sprovoditi/ su se sprovodile ili se upravlja/ će se upravljati/ se upravljalo aktivnostima koje se finansiraju iz Instrumenta.
2. Pod istim uslovima navedenim u stavu 1. ovog člana i članu 9.(4) ovog sporazuma, Korisnik će obezbediti da zastupnici ili predstavnici Komisije, *OLAF*-a, *ESA*-a i *EPPO*-a mogu, svaki delujući u okviru svojih nadležnosti, da pregledaju i prikupljaju svu relevantnu dokumentaciju, digitalne podatke, sredstva i račune koji se odnose na stavke koje se finansiraju prema ovom sporazumu i pomoći će im da obavljaju svoje zadatke u vezi sa Instrumentom.
3. Kada se uređaji u privatnom vlasništvu, koji nisu u vlasništvu nadziranog organa, koriste u radne svrhe, ti uređaji mogu biti predmet inspekcije *OLAF*-a. *OLAF* takve uređaje podvrgava inspekciji samo pod istim uslovima i u istoj meri u kojoj je nacionalnim kontrolnim organima dozvoljeno da istražuju uređaje u privatnom vlasništvu i kada *OLAF* ima opravdane razloge da sumnja da njihov sadržaj može biti relevantan za istragu.
4. Da bi se obezbedila efikasna zaštita finansijskih interesa Unije, Komisija, *OLAF* i *ERRO* mogu da sprovedu sve relevantne istražne radnje u okviru svojih nadležnosti, a posebno, u slučaju *OLAF*-a, provere i inspekcijski nadzor na licu mesta . Ove provere i inspekcijski nadzor se pripremaju i sprovode u bliskoj saradnji sa Korisnikom, koji se blagovremeno obaveštava o predmetu, svrsi i pravnom osnovu provera i inspekcijskog nadzora, kako bi mogao da pruži svu potrebnu pomoć. Korisnik utvrđuje službu sa ovlašćenjima za sprovođenje zakona, koja će pomoći *OLAF*-u u sprovođenju istraga u skladu sa Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (EZ, Euratom) br. 2185/1996 na zahtev *OLAF*-a i saradivati sa *ERRO*-om u vršenju svojih nadležnosti.
5. Kada se lice ili subjekt nad kojim se vrši inspekcijski nadzor opire kontroli, istrazi ili proveru na licu mesta, Korisnik, postupajući u skladu sa svojim nacionalnim zakonima i pravilima, pruža Komisiji, *OLAF*-u i *ERRO*-u neophodnu pomoć kako bi im omogućio da obavljaju svoju dužnost u vršenju kontrole ili inspekcije na licu mesta.
6. Sledeći organi mogu da ostvaruju svoja prava predviđena članom 129.(1) Finansijske uredbe da sprovedu preglede, provere, revizije i istrage, u okviru svojih ovlašćenja:
 - *OLAF* prema Uredbama br. 883/2013 i br. 2185/1996;
 - *ERRO* prema Uredbi 2017/1939; i
 - Evropski revizorski sud (*ECA*) prema članu 287. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (*TFEU*) i članu 263. Finansijske uredbe.

7. Komisija može preduzeti mere koje smatra neophodnim, uključujući, u slučajevima prevare, korupcije, sukoba interesa ili ozbiljne povrede obaveza iz ovog sporazuma, smanjivanje finansijskog doprinosa i povraćaj svih ili dela uplata koje je izvršila kao što je predviđeno u članu 17. i 18. ovog sporazuma.
8. Pored toga, Komisija ili njeni predstavnici imaju pravo da u bilo kom trenutku izvrše proveru, reviziju ili kontrolu na licu mesta sistema interne kontrole Korisnika u bilo koje vreme u skladu sa interno priznatim standardima. Komisija ili njeni predstavnici će sprovesti reviziju sistema interne kontrole Korisnika najkasnije 2025. godine. Rezultujući izveštaj revizije će sadržati preporuke Korisniku kako da poboljša svoje Sisteme interne kontrole. Kada provera, revizija ili kontrola na licu mesta rezultiraju nalazima, Komisija ili njeni imenovani predstavnici sastavljaju nacrt izveštaja koji sadrži privremene nalaze. Komisija ili njeni imenovani predstavnici zvanično obaveštavaju o nacrtu izveštaja i pozivaju Korisnika da dostavi svoja zapažanja. Uzimajući u obzir ova zapažanja, Komisija ili njeni predstavnici objavljuju završni izveštaj u kojem će biti navedene konačne preporuke. Korisnik izrađuje akcioni plan za realizaciju svake preporuke ili daje obrazloženje zašto to nije učinio. Korisnik dostavlja akcioni plan i, ako je relevantno obrazloženje, Komisiji na odobrenje u roku od 2 meseca od prijema završnog izveštaja.
9. Korisnik će omogućiti zastupnicima ili predstavnicima Komisije, *OLAF*-a, *ESA*-a i *ERRO* -a i njihovim ovlašćenim predstavnicima, u okviru svojih nadležnosti i u skladu sa njihovim važećim pravnim okvirom, pristup lokacijama i prostorijama gde se sprovode investicije i reforme finansirane u okviru ovog sporazuma i podacima kako je navedeno u članu 9.(4) ovog sporazuma.

Korisnik će takođe omogućiti Komisiji, *OLAF*-u, *ESA*-u i *ERRO*-u potpun i direktan pristup bazi podataka uspostavljenoj prema članu 21.(5) ovog sporazuma i svim drugim nacionalnim bazama podataka, gde je to relevantno, za vršenje njihovih ovlašćenja. Na obrazloženi zahtev, Korisnik će takođe dostaviti *OLAF*-u i *ERRO*-u informacije o bankovnim računima relevantnim za njihove istrage i, kada je to neophodno za istragu, informacije o bankovnim transakcijama. U granicama njihove nadležnosti, ovlašćenim predstavnicima Komisije, *OLAF*-a, *ECA*-a i *EPPO*-a odobrava se pristup pod uslovima stroge poverljivosti u odnosu na treća lica, ne dovodeći u pitanje javnopravne obaveze kojima oni podležu.
10. Nadležni organi Korisnika bez odlaganja će bez odlaganja postupati sa zahtevima za uzajamnu pravnu pomoć i zahtevima za ekstradiciju koje izdaju *EPPO* i nadležni organi država članica u vezi sa krivičnim delima koja utiču na sredstva izdata na osnovu Uredbe (EU) 2024/1449. Oni će to učiniti u skladu sa relevantnim instrumentima za međunarodnu saradnju u krivičnim stvarima, posebno sa Evropskom konvencijom o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima i njenim dodatnim protokolima.
11. Goreopisane kontrole i revizije primenjuju se na sve primaocce i podizvođače koji su primili pomoć u okviru Instrumenta, bez obzira da li su navedeni u ugovoru ili sporazumu o dodeli bespovratnih sredstava. Takve kontrole i revizije se takođe primenjuju na dokumente i podatke o nacionalnom doprinosu, ako postoji, od strane Korisnika.

NASLOV V: OSLOBAĐANJE SREDSTAVA, POVRAĆAJ I IZVRŠENJE

Član 13. Predfinansiranje

1. Nakon podnošenja Reformske agende Komisiji, Korisnik je zatražio oslobađanje sredstava predfinansiranja do 7% od ukupnog iznosa predviđenog ovim Instrumentom kako je navedeno u članu 2.(3) ovog sporazuma.
2. Komisija može da oslobodi tražena sredstva predfinansiranja nakon stupanja na snagu ovog sporazuma i sporazuma o zajmu iz člana 2.(9) ovog sporazuma. Sredstva se oslobađaju pod uslovom ispunjenja preduslova i opštih uslova navedenih u članu 6. ovog sporazuma.
3. Za bespovratnu podršku, sredstva predfinansiranja oslobođena u skladu sa stavom 1. se poravnavaju umanjnjem procenta od svake rate. Ovaj procenat se izračunava kao odnos preostalog neizmirenog iznosa predfinansiranja i preostalog iznosa dodeljenog za bespovratnu podršku. Umanjenje se nastavlja sve dok se sredstva predfinansiranja u potpunosti ne poravnaju. Iznosi predfinansiranja koji nisu isplaćeni do 31. decembra 2027. godine odmah dospevaju na plaćanje. Komisija ima pravo da „prebije“ takve iznose sa bilo kojim potraživanjem koje Korisnik ima prema Uniji.
4. Na zahtev Korisnika u njegovom zahtevu za oslobađanje sredstava, dodatni iznosi mogu biti umanjjeni od svake rate kako bi se predfinansiranje izmirilo ranije.
5. Svako neizmireno predfinansiranje se vraća ili u potpunosti nadoknađuje nakon raskida ovog sporazuma.
6. Sporazum o zajmu naveden u članu 2.(9) ovog sporazuma utvrđuje posebna pravila u vezi sa plaćanjem i obračunom predfinansiranja podrške u vidu zajma.

Član 14. Pravila o oslobađanju sredstava

1. Isplate bespovratne finansijske podrške i zajma Korisniku prema ovom članu će se vršiti u skladu sa budžetskim izdvajanjima i u zavisnosti od raspoloživih sredstava. Plaćanje se vrši u ratama. Rata može biti isplaćena u okviru jedne ili više tranši.
2. Sa izuzetkom predfinansiranja, Korisnik će dva puta godišnje podnositi uredno obrazložen zahtev za oslobađanje sredstava koristeći obrazac naveden u Aneksu A ovog sporazuma.
3. Svakim zahtevom za oslobađanje sredstava treba izvestiti i o uslovima plaćanja koji se odnose na kvantitativne i kvalitativne korake navedene u Reformskoj agendi za koje je planirano da budu sprovedeni do kraja prethodnog šestomesečnog perioda prema okvirnom rasporedu koji je uključen u Reformsku agendu. Ovi šestomesečni periodi završavaju se 30. juna i 31. decembra svake godine, počevši od 31. decembra 2024. godine, sa izuzetkom poslednjeg skupa uslova u pogledu plaćanja čije sprovođenje je planirano do 31. avgusta 2027. godine, a za koje će Korisnik dostaviti zahtev za oslobađanje sredstava najkasnije do 30. septembra 2027. godine.
4. Uz svaki zahtev za oslobađanje sredstava koji se podnosi Komisiji, Korisnik dostavlja tražene dokaze kojima se dokumentuje zadovoljavajuće ispunjenje

kvalitativnih i kvantitativnih koraka navedenih u relevantnom Aneksu Odluke o sprovođenju Komisije.

5. Nepodnošenje izveštaja u roku od 15 dana po isteku šestomesečnog perioda iz stava 3. ovog člana o sprovođenju kvantitativnih i kvalitativnih koraka prema okvirnom rasporedu uključenom u Reformsku agendu dovodi do automatskog početka primenljivog grejs perioda. Komisija će osloboditi odgovarajuća sredstva iz podrške, ako je to opravdano, nakon oslobađanja sredstava iz podrške u skladu sa narednim šestomesečnim periodima.
6. Komisija će u roku od 90 kalendarskih dana nakon prijema zahteva Korisnika za oslobađanje sredstava izvršiti procenu u skladu sa članom 21(2) Uredbe (EU) 2024/1449 na osnovu informacija koje je dostavio Korisnik u skladu sa stavom 4. ovog člana. Zadovoljavajućim ispunjenjem kvalitativnih i kvantitativnih koraka pretpostavlja se da mere koje se odnose na korake za koje je Korisnik postigao zadovoljavajuće ispunjenje nisu poništene od strane Korisnika. Komisiji mogu pomagati eksperti.
7. U okviru procene, Komisija će pratiti blagovremeno sprovođenje svake preporuke izdate nakon revizije iz člana 12. stava 8. ovog sporazuma od strane Korisnika. Pored toga, Komisija može zatražiti dodatne informacije i/ili izvršiti provere i kontrole na licu mesta kako bi potvrdila završetak kvalitativnih i kvantitativnih koraka, uključujući i to da kvalitativni i kvantitativni koraci koji su prethodno bili ispunjeni nisu poništeni. Period od 90 kalendarskih dana naveden u stavu 6. za procenu zahteva za oslobađanje sredstava biće prekinut kada Komisija zatraži dodatne informacije ili izvršava provere i kontrole na licu mesta.
8. U zavisnosti od pozitivne ocene o tome da Korisnik ispunjava uslove u pogledu plaćanja, preduslove i opšte uslove, kako je navedeno u članu 6. ovog sporazuma, Komisija će doneti odluku kojom se odobrava oslobađanje sredstava u iznosu koji odgovara tim uslovima. Odluke o oslobađanju sredstava iz podrške u vidu zajma biće usvojene najkasnije do 31. decembra 2027. godine.
9. Odluka Komisije kojom se odobrava ovo oslobađanje sredstava predstavlja uslov da bi iznos finansijskih sredstava bio stavljen na raspolaganje kao podrška Unije.
 - a) Bespovratna podrška će biti isplaćena *EWBJF*-u, u skladu sa članom 19. ovog sporazuma.
 - b) Podrška u vidu zajma će biti isplaćena u budžet Korisnika, uključujući iznos zajma koji će biti dostupan preko *WBIF*-a, u skladu sa članom 20. ovog sporazuma.
10. Uz svaki zahtev za oslobađanje sredstava u skladu sa ovim sporazumom, osim uz zahtev za prefinansiranje, Korisnik dostavlja i sledeću dokumentaciju:
 - Potpisani zahtev za oslobađanje sredstava na obrascu navedenom u Aneksu A ovog sporazuma, uključujući izjavu o tome da mere koje su sprovedene radi ispunjavanja koraka u vezi sa reformom koje je Komisija prethodno uspešno ocenila i koje su bile ispunjene u prethodnim odlukama o oslobađanju sredstava, nisu poništene.

- List za svaki ispunjen korak u odgovarajućem zahtevu za oslobađanje sredstava kojim se pokazuje da je korak ispunjen, uz zvanične dokaze u tom pogledu.
 - Potpisanu Izjavu o upravljanju koristeći obrazac naveden u Aneksu B ovog sporazuma kojom se potvrđuje da: (i) su informacije dostavljene uz zahtev za oslobađanje sredstava potpune, tačne i pouzdane; (ii) sistemi upravljanja i kontrole pružaju neophodnu garanciju o tome da je obezbeđeno finansiranje korišćeno u skladu sa važećim pravilima, posebno u vezi sa sprečavanjem, otkrivanjem i otklanjanjem prevara, korupcije, sukoba interesa i nepravilnosti; i (iii) su ustanovljeni odgovarajući aranžmani kako bi se izbeglo dvostruko finansiranje iz Instrumenta i drugih programa i instrumenata Unije, kao i od strane drugih donatora.
 - Rezime o revizijama koji izdaju relevantni organi, uključujući identifikovane slabosti i eventualne preduzete korektivne mere.
 - Za korake u vezi sa zahtevom za oslobađanje sredstava, rezime rezultata iz provera kojima se osigurava da je svaka mera za sprovođenje reformi i investicionih projekata u okviru Instrumenta pravilno sprovedena.
11. Korisnik obezbeđuje adekvatnu dokumentaciju kako bi obrazložio zahteva za oslobađanje sredstava za svaki pojedinačni korak i prema izvorima provere navedenim u Aneksu I Reformske agende. Ovo, u najmanju ruku, podrazumeva:
- rezime kojim se propisno obrazlaže kako su kvantitativni ili kvalitativni koraci (uključujući sve konstitutivne elemente) na zadovoljavajući način ispunjeni;
 - *za korake koji zahtevaju stupanje na snagu zakonodavnog akta*: kopiju objave odgovarajućeg zakonodavnog akta u Službenom listu Korisnika;
 - *za korake koji zahtevaju usvajanje strategije/akcionog plana/mape puta/bilo kog drugog javnog akta koji se ne smatra pravnim aktom*: kopiju usvojenog akta i link ka veb sajtu na kome se može pristupiti strategiji;
 - *za korake koji zahtevaju izdavanje izveštaja koji se ne objavljuje*: kopiju internog ili eksternog izveštaja;
 - *za korake koji zahtevaju da određeni sistem postane operativan*: potvrde o završetku aktivnosti potpisane od strane izvođača i nadležnog organa u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom kojima se dokazuje da je sistem uspostavljen i operativan;
 - *bilo koji drugi relevantni dokument koji se smatra relevantnim za obrazloženje zadovoljavajućeg ispunjenja kvantitativnog ili kvalitativnog koraka u skladu sa odredbama iz Reformske agende*.
- Komisija može zahtevati dodatne dokaze kada smatra da je to neophodno.
12. Prema potrebi, Korisnik će u zahtevu za oslobađanje sredstava navesti da li su za pojedine kvalitativne i kvantitativne korake odobreni podrška i finansiranje, uključujući odgovarajući iznos, iz drugih programa i instrumenata Unije ili drugih donatorskih programa, i izložiti podatke o postojećim aranžmanima kako bi se izbeglo dvostruko finansiranje.

Član 15. Raspodela plaćanja

1. U skladu sa pravilima utvrđenim u članu 14, Korisnik je, prilikom slanja zahteva za oslobađanje sredstava Komisiji u okviru ovog sporazuma i zahteva za isplatu u skladu sa Sporazumom o zajmu, u obavezi da se pridržava sledeće raspodele u odnosu na maksimalne utvrđene finansijske doprinose iz člana 2(3) ovog sporazuma:
 - a. 28,7% iz bespovratne podrške i 24,8% iz podrške u vidu zajma, ukupno 53,5%, biće dostupno kroz Investicioni okvir za zapadni Balkan (*WBIF*), i
 - b. 46,5% od podrške u vidu zajma biće usmereno direktno u budžet Korisnika.
2. Komisija nije u obavezi da se pridržava raspodele plaćanja koja je navedena u stavu 1. ovog člana i može u bilo kom trenutku, uz pismeno obaveštenje koje dostavlja Korisniku pre sledećeg planiranog zahteva za oslobađanje sredstava, da primeni drugačiju raspodelu plaćanja.

Član 16. Isplata podrške u vidu zajma

1. Ne dovodeći u pitanje članove 13, 14. i 15. ovog sporazuma, isplata podrške u vidu zajma biće realizovana u skladu sa pravilima navedenim u Sporazumu o zajmu.

Član 17. Pravila o zadržavanju, umanjenu i preraspodeli sredstava pre oslobađanja sredstava

1. Kada, nakon dostavljanja zahteva za oslobađanje sredstava i u skladu sa pravilima iz člana 14. ovog sporazuma, Komisija donese negativnu ocenu u pogledu potpunog ili delimičnog ispunjenja bilo kog uslova prema okvirnom rasporedu, oslobađanje sredstava koja odgovaraju tim uslovima biće u potpunosti ili delimično zadržano. Zadržana sredstva biće oslobođena tek kada Korisnik bude propisno obrazložio, kao deo naknadnog zahteva za oslobađanje sredstava, da je preduzeo neophodne mere kako bi obezbedio zadovoljavajuće ispunjenje odgovarajućih uslova.
2. Ukoliko su uslovi u pogledu plaćanja ispunjeni, isplata odgovarajućih zadržanih sredstava mogla bi biti izvršena tokom narednog perioda za oslobađanje sredstava i do 24 meseca za uslove u pogledu plaćanja koje treba ispuniti u prvoj godini i 12 meseci za uslove u pogledu plaćanja koje treba ispuniti u narednim godinama, kako je navedeno u vremenskom rasporedu utvrđenom u Reformskoj agendi.
3. Ako Komisija zaključi da Korisnik u roku od 12 meseci od početne negativne ocene iz stava 2. ovog člana nije preduzeo potrebne mere, Komisija će umanjiti iznos bespovratne finansijske podrške i zajma srazmerno delu koji odgovara relevantnim uslovima u pogledu plaćanja. Tokom prve godine sprovođenja primenjuje se rok od 24 meseca, koji počinje da teče od početne negativne ocene iz stava 2. ovog člana.
4. Kada je kvalitativni i kvantitativni korak koji je ocenjen kao uspešno ispunjen u okviru prethodne rate poništen ili je kasnije utvrđeno da nije sproveden, Komisija može

umanjiti iznos naknadnog plaćanja za odgovarajući iznos, u skladu sa članom 21(2) i (5) Uredbe (EU) 2024/1449. stav 5. ovog člana primenjuje se u skladu s tim.

5. Komisija može pozvati Korisnika da u roku od 2 meseca iznese svoja zapažanja u slučajevima kada je Komisija odlučila da umanji iznos isplate sredstava u skladu sa stavovima 3. ili 4. ovog člana.
6. Ne dovodeći u pitanje stavove 2. i 3. ovog člana i odredbe iz Sporazuma o zajmu, svaki iznos koji odgovara uslovima plaćanja koji nisu ispunjeni do 31. decembra 2028. godine neće dospeti na naplatu Korisniku.

Komisija može odlučiti da svaki iznos umanjen u skladu sa stavom 3. ovog člana preraspodeli ostalim korisnicima Instrumenta.

Član 18. Pravila o umanjenju, povraćaju i izvršenju nakon oslobađanja sredstava

1. Komisija može umanjiti iznos finansijske podrške koja je na raspolaganju u okviru Instrumenta i izvršiti povraćaj sredstva od Korisnika, uključujući „prebijanje“, u bilo kom iznosu koji je potrošen za ostvarenje ciljeva Instrumenta, tako što će zahtevati prevremenu otplatu zajma u skladu sa Sporazumom o zajmu i zahtevanjem od Korisnika da Komisiji isplati iznos koji je ekvivalentan iznosu bespovratne finansijske podrške koju je Komisija prethodno namenila *EWBJF*-u:
 - a. ako su sredstva neosnovano isplaćena;
 - b. u identifikovanim slučajevima ili slučajevima ozbiljne sumnje na nepravilnosti, prevaru, korupciju i sukob interesa koji utiču na finansijske interese Unije, a koje Korisnik nije ispravio, u skladu sa članom 23(3) Uredbe (EU) 2024/1449;
 - v. u slučaju ozbiljnog kršenja bilo koje obaveze koja proizlazi iz ovog sporazuma ili Sporazuma o zajmu, uključujući i izveštaje revizorskih organa Korisnika ili informacija dobijenih od *OLAF*-a ili iz izveštaja Evropskog revizorskog suda kao osnov;
 - g. u slučaju ukidanja kvalitativnih i/ili kvantitativnih koraka u okviru Reformske agende ili u slučajevima kada se nakon izvršene isplate utvrdi da koraci nisu ispunjeni na zadovoljavajući način.
2. Ukidanje kvalitativnih i/ili kvantitativnih koraka u okviru reformi osmišljenih radi otklanjanja nedostataka u sistemu Korisnika kako bi se efikasno sprečile, otkrile i ispravile nepravilnosti, prevare, korupcija, uključujući korupciju na visokom nivou, i sukobi interesa u skladu sa članom 13(1) Uredbe (EU) 2024/1449, uključujući one koje je Komisija ocenila kao komplementarne za taj sistem u skladu sa pregovaračkim poglavljima iz drugog podstava člana 24(1) pomenute Uredbe, može dovesti do ozbiljnog kršenja obaveza u smislu tačke (v) iz stava 2.
3. Prilikom odlučivanja o iznosu koji podleže umanjenju ili iznosu koji treba prevremeno otplatiti, Komisija će poštovati načelo proporcionalnosti i uzeće u obzir nivo nepravilnosti, prevare, korupcije ili sukoba interesa koji utiču na finansijske interese Unije ili nivo kršenja obaveze. Pre sprovođenja umanjenja ili dostavljanja zahteva za prevremenu otplatu, Korisnik će biti pozvan da iznese svoja zapažanja u roku od 2 meseca.

4. Sud pravde Evropske unije ima isključivu nadležnost da preispituje zakonitost odluke Komisije iz stava 1. i da suspenduje njeno izvršenje. Za pritužbe da se izvršenje sprovodi na nepravilan način nadležni su sudovi u zemlji Korisnika. U tom kontekstu, sudovi u zemlji Korisnika će upućivati pitanja o tumačenju ovog Sporazuma i prava EU Sudu pravde radi donošenja odluka.
5. Institucije i tela Evropske unije uključeni u sprovođenje Instrumenta ili u kontrole pomenutog programa, imaju pravo da direktno komuniciraju, uključujući i putem sistema elektronske razmene informacija, sa svakim fizičkim licem sa prebivalištem u zemlji Korisnika ili svakim pravnim licem sa sedištem u zemlji Korisnika koji primaju finansijska sredstva povezana sa Instrumentom, kao i sa svakom trećom stranom uključenom u sprovođenje Instrumenta koja ima prebivalište ili je osnovana u zemlji Korisnika. Takva lica, subjekti i strane mogu direktno institucijama i telima Evropske unije dostavljati sve relevantne informacije i dokumentaciju koju su u obavezi da dostave na osnovu ugovora ili sporazuma zaključenih radi sprovođenja Instrumenta.

Član 19. Bespovratna podrška kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan

1. Ne dovodeći u pitanje ostale odredbe utvrđene ovim sporazumom, sredstva Instrumenta u obliku bespovratne podrške usmerene kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan (*WBIF*) podležu odredbama utvrđenim u ovom članu.
2. Shodno pozitivnoj oceni zahteva za oslobađanje sredstava po osnovu člana 14. i nakon pozitivnog mišljenja *WBIF*-a iz člana 35. stav 8. Uredbe (EU) 2021/947 o odgovarajućim predlozima investicionih projekata, Komisija dodeljuje oslobođena sredstva odabranim investicionim projektima, sklapanjem aranžmana o doprinosu sa upravicima fondova. Komisija će potpisati takav aranžman o doprinosu nakon što dobije dokaz da su *EWBJF* i dati korisnik potpisali ekvivalentan aranžman o doprinosu. Komisija prenosi ta sredstva *EWBJF*-u u tranšama nakon podnošenja zahteva za plaćanje od strane upravnika fondova.
3. Iznosi koji preostanu u *EWBJF*-u na kraju sprovođenja poslednjeg investicionog projekta podržanog u okviru Instrumenta prenose se Komisiji u skladu sa pravilima *EWBJF*-a.

Član 20. Podrška u vidu zajma kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan

1. Ne dovodeći u pitanje ostale odredbe utvrđene ovim sporazumom, sredstva Instrumenta u obliku podrške u zajma usmerene kroz *WBIF* podležu odredbama utvrđenim u ovom članu.
2. Pre svake isplate podrške u vidu zajma u budžet Korisnika, koja će naknadno biti usmerena preko *WBIF*-a, Korisnik će sklopiti aranžmane o doprinosima sa upravicima fondova na ime odgovarajućih iznosa oslobođenih u skladu sa članom 14. stav 9. tačka b) ovog sporazuma, koji će biti raspodeljeni kao sufinansiranje investicija koje je Operativni odbor *WBIF*-a pozitivno ocenio, kako je navedeno u članu 19. stav 2.
3. Korisnik se obavezuje da bez odlaganja dostavi Komisiji kopije odgovarajućih aranžmana o doprinosima, kao i sve njihove izmene. Po prijemu tih obaveštenja, Komisija isplaćuje iznose odgovarajućeg zajma direktno u budžete Korisnika.

Korisnici se obavezuju da prenesu *EWBJF*-u data sredstva u tranšama po podnetim zahtevima za plaćanje od strane upravnika fondova, te da bez odlaganja pruže Komisiji dokaz o svakom plaćanju po osnovu svakog sporazuma sa upravicima fondova.

4. Svaki iznos povraćaja ostvarenog od strane *EWBJF*-a ostaje na raspolaganju Korisniku u skladu sa pravilima *EWBJF*-a.
5. Iznosi koji ostanu neupotrebljeni na kraju sprovođenja poslednjeg investicionog projekta podržanog u okviru Instrumenta prenose se Korisniku u skladu sa pravilima *EWBJF*-a.
6. U slučaju otkazivanja odabranog investicionog projekta ili ukoliko Korisnik ne dostavi *EWBJF*-u dokaz o plaćanju iz stava 3. ovog člana, Komisija zadržava pravo da zahteva pre vremenu otplatu odgovarajućeg iznosa zajma u skladu sa sporazumom o zajmu.

NASLOV VI: TRANSPARENTNOST, ZAŠTITA PODATAKA I VIDLJIVOST

Član 21. Prikupljanje podataka i transparentnost

1. Korisnik se obavezuje na transparentnost i odgovornost u sprovođenju Instrumenta.
2. Korisnik se obavezuje da osigura prikupljanje i pristup Komisiji koju predstavljaju njeni zastupnici ili ovlašćeni stručnjaci, odgovarajuće podatke o privatnim i pravnim licima koja primaju sredstva u skladu sa stavom 3. ovog člana, uključujući informacije o stvarnom vlasništvu u smislu člana 3. stav 6. Direktive (EU) 2015/849.
3. Korisnik je dužan da objavljuje ažurirane podatke o krajnjim primaocima finansijskih sredstava koja premašuju iznos od 50.000 EUR kumulativno u protivvrednosti u periodu od 4 godine, za sprovođenje reformi i investicija navedenih u Instrumentu.
4. Korisnik je dužan da ažurira podatke iz stava 3. najmanje jednom godišnje.
5. Za krajnje primaoce iz stava 3. ovog člana objavljuju se sledeće informacije u mašinski čitljivom formatu na veb stranici, prema redosledu ukupnih primljenih sredstava:
 - U slučaju pravnog lica, puni naziv pravnog lica primaoca i identifikacioni broj za PDV ili poreski identifikacioni broj, ako je dostupan, ili druga jedinstvena identifikaciona oznaka ustanovljena po osnovu pravnih propisa koji se primenjuju na to pravno lice.
 - U slučaju fizičkog lica, ime i prezime(na) primaoca.
 - Iznos primljen od strane primaoca i reforme i investicije u okviru Reformske agende čijem sprovođenju taj iznos doprinosi.
6. Informacije iz stava 3. ovog člana ne smeju se objavljivati kada rizici od obelodanjivanja prete da ugroze prava i slobode odgovarajućih krajnjih primalaca ili da nanesu veću štetu njihovim poslovnim interesima. Međutim, te informacije moraju se staviti na raspolaganje Komisiji i odgovarajućem revizorskom telu.

7. Korisnik se obavezuje da elektronskim putem dostavi Komisiji, najmanje jednom godišnje, podatke o krajnjim primaocima iz stava 3, koristeći format XML u skladu sa obrascem dostavljenim od strane Komisije.
8. Korisnik se obavezuje da dostavi Komisiji sve neophodne informacije i podatke potrebne za uspostavljanje Tabele rezultata instrumenta i njeno ažuriranje dva puta godišnje, kako je predviđeno u članu 26. Uredbe (EU) 2024/1449. Te informacije treba da obuhvate pravovremene i tačne izveštaje o napretku u sprovođenju Reformske agende. Korisnik se obavezuje da u potpunosti sarađuje sa Komisijom kako bi obezbedio da Tabela rezultata stupi na snagu 1. januara 2025. godine, te da od tog datuma bude dostupna javnosti onlajn.
9. Korisnik je saglasan da Reformska agenda i zahtev za oslobađanje sredstava budu dostupni javnosti najkasnije sa prvim podnošenjem zahteva za oslobađanje sredstava.

Član 22. Zaštita podataka

1. Korisnik je dužan da obezbedi odgovarajuću zaštitu podataka o ličnosti istovetnu onoj koja se zahteva po osnovu Uredbe (EU) 2018/1725 i Uredbe (EU) 2016/679. Podaci o ličnosti podrazumevaju sve informacije koje se odnose na fizičko lice koje je identifikovano ili se može identifikovati. Svaka operacija koja uključuje obradu podataka o ličnosti, kao što je prikupljanje, evidentiranje, organizacija, skladištenje, prilagođavanje ili promena, preuzimanje, konsultacije, korišćenje, obelodanjivanje, brisanje ili uništavanje, vrši se na osnovu pravila i postupaka Korisnika i ima se obaviti samo u meri u kojoj je to neophodno radi sprovođenja Instrumenta.
2. Korisnik se naročito obavezuje da preduzme odgovarajuće tehničke i organizacione mere bezbednosti kako bi se zaštitio od rizika svojstvenih svakoj takvoj operaciji i prirodi informacija o datim fizičkim licima, kako bi:
 - sprečio da bilo koje neovlašćeno lice dobije pristup računarskom sistemu na kome se obavljaju te operacije, a posebno neovlašćeno čitanje, kopiranje, prepravka ili uklanjanje medija za čuvanje, neovlašćeni unos podataka kao i neovlašćeno otkrivanje, prepravka ili brisanje uskladištenih podataka;
 - obezbedio da ovlašćeni korisnici bilo kog IT sistema koji obavljaju te operacije mogu da pristupe samo informacijama koje odgovaraju njihovom pravu pristupa;
 - projektovao svoju organizacionu strukturu na način koji odgovara gore navedenim zahtevima.

Član 23. Vidljivost

1. Korisnik se obavezuje da preduzme sve neophodne mere kako bi aktivno potvrđivao poreklo i obezbedio vidljivost finansijskih sredstava Unije, uključujući, kad je potrebno, prikazivanje amblema Unije i odgovarajuće izjave o finansiranju koja glasi: "finansirano od strane Evropske unije" ili "sufinansirano od strane Evropske unije", naročito kada se promovišu akcije i rezultati akcija, pružanjem konkretnih,

delotvornih i srazmernih ciljanih informacija različitoj publici, uključujući medije i javnost.

2. Te mere vidljivosti, komunikacije, publiciteta i informisanja dostavljaju se u pristupačnom formatu i potrebno je da budu u skladu sa smernicama EU za spoljne akcije "Komuniciranje i jačanje vidljivosti EU", utvrđenim i objavljenim od strane Komisije, a koje su na snazi u trenutku sprovođenja tih mera.
3. Korisnik je dužan da dostavi potpuno razvijen plan komunikacije i vidljivosti najkasnije sa prvim zahtevom za oslobađanje sredstava, radi dobijanja saglasnosti Komisije. Korisnik je dužan da obezbedi da su dovoljna sredstva opredeljena za plan komunikacije i vidljivosti i da je on valjano sproveden. Korisnik je dužan da u svoj plan komunikacije i vidljivosti uključi sledeće informacije: ciljevi; ciljna publika (uključujući lokalnu publiku); aktivnosti/kanale za komunikaciju; planirani budžet; odabrane ključne projekte; aranžmane za koordinaciju sa Komisijom; i praćenje i vrednovanje.

Član 24. Čuvanje dokumenata

1. U skladu sa članom 11. ovog sporazuma, Korisnik se obavezuje da dole navedeno čuva u periodu od pet godina od datuma završetka akcije:
 - a. sva dokumenta od značaja za postupke nabavke i dodele bespovratnih sredstava, ugovore, anekse, odgovarajuću prepisku i sva relevantna dokumenta koja se odnose na plaćanja i povraćaje za investicione projekte koji se finansiraju kroz *EWBJF*;
 - b. sva dokumenta od značaja za sprovođenje podrške u vidu zajmova, bilo da su usmereni direktno u budžete Korisnika ili preko *WBIF*-a;
2. Period iz stava 1. prekida se u slučaju sudskih postupaka, uključujući istrage od strane Evropske kancelarija za borbu protiv prevara, ili istraga i gonjenja od strane Evropskog javnog tužilaštva i revizija od strane Evropskog revizorskog suda ili na valjano opravdani zahtev Komisije.

NASLOV VII PRAĆENJE, IZVEŠTAVANJE I EVALUACIJA

Član 25. Opšti zahtevi u pogledu izveštavanja za korisnike

1. Komisija i Korisnik obavezuju se da osnuju Odbor za praćenje Instrumenta za reformu i rast najkasnije 6 meseci nakon stupanje na snagu ovog sporazuma.
2. Odbor za praćenje Instrumenta za reformu i rast obavezuje se da proceni stepen i kvalitet sprovođenja svih reformi i investicija ka ispunjenju ciljeva predviđenih Reformskom agendom i Uredbom (EU) 2024/1449.

U tu svrhu, Korisnik je dužan da uspostavi redovno i sistemsko praćenje, kako na političkom tako i na stručnom nivou, i mehanizme izveštavanja kako bi obaveštavao o napretku ka postizanju planiranih rezultata, osiguravajući time da izveštavanje Komisije bude pouzdano i sveobuhvatno.

Mehanizmi praćenja i izveštavanja uključuju sve dole navedene elemente:

- i. institucionalno uspostavljanje (uključujući potrebne mehanizme koordinacije i lanac odobrenja učesnika koji će obezbediti preciznost izveštavanja);
- ii. informacije koje se koriste i pružaju i međunarodni plan dostupnosti tih informacija;
- iii. postupke kontrole kvaliteta, kojima se uređuje prikupljanje i analiza odgovarajućih podataka (uključujući, kada je potrebno, mehanizme za obezbeđivanje kvaliteta prikupljanja podataka od partnera na nižim nivoima - uključujući disagregaciju podataka (na primer, po polu, godištu, ruralnoj/urbanoj sredini, itd.); i
- iv. obezbeđivanje procene trećeg lica, po potrebi. Ako postoje ozbiljni nedostaci koje utiču na kvalitet upotrebljenih informacija, Korisnik je dužan da precizira posledice i mere za ublažavanje koje su predviđene shodno tome.

Praćenjem i izveštavanjem potrebno je razmotriti u kojoj meri odgovarajuće reforme i investicije uzimaju u obzir načelo da se "niko ne izostavi" i doprinose rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena.

Pored toga, Korisnik se obavezuje da osigura da takav sistem bude nezavisan, te da može da pruži delotvornu odgovornost i transparentnost u sprovođenju sredstava iz budžeta Unije.

3. Odbor za praćenje čine predstavnici Komisije, Koordinator i drugi nadležni organi i tela Korisnika i, po potrebi, bilateralni donatori, međunarodne organizacije, međunarodne finansijske institucije i druge zainteresovane strane, kao što su organizacije civilnog društva i privatnog sektora.
4. Predstavnik Komisije i Koordinator kopredsedavaju sastancima Odbora za praćenje Instrumenta za reformu i rast.
5. Odbor za praćenje sastaje se najmanje jednom godišnje. *Ad hoc* sastanci mogu da se takođe sazovu na inicijativu Odbora ili Korisnika, naročito radi raspravljanja o konkretnim temama.
6. Kako bi obezbedili efikasnu koordinaciju tokom sprovođenja Instrumenta, predstavnici Komisije, službe Koordinatora i drugih institucija Korisnika, dužni su da održavaju redovne sastanke na tehničkom nivou kako bi raspravljali o investicijama i reformama u Reformskoj agendi koje mogu dovesti do konkretnih izazova u sprovođenju i/ili bilo kojim većim rizicima po vremenski raspored za završetak bilo kog koraka, pre svega, kada mogu imati posledice na vremenski raspored povezanih zahteva za oslobađanje sredstava.
7. Potrebno je da se podaci dobijeni praćenjem, koje Korisnik prikuplja i obrađuje,
 - a. unesu u polugodišnji izveštaj o ispunjenosti uslova za plaćanje po osnovu Reformske agende tog Korisnika, koji prate sve zahteve za oslobađanje sredstva. Svaki izveštaj treba da pruži tačan opis sprovođenja osnovnih reformi merenih odgovarajućim indikatorima (i povezane početne vrednosti i kvalitativne i kvalitativne korake).
 - b. unesu u godišnji izveštaj o ukupnom napretku Reformske agende u smislu postizanja opštih i posebnih ciljeva Instrumenta, u skladu i sa indikatorima

obuhvaćenim Reformskom agendom, koristeći obrazac koji dostavlja Komisija. To će doprineti godišnjem praćenju Instrumenta od strane Komisije, u skladu sa članom 25. Uredbe (EU) 2024/1449. Konačni godišnji izveštaj pokriva celokupan period sprovođenja Reformske agende. Godišnji izveštaj dostavlja se zajedno sa Ekonomskim i reformskim programom Korisnika, ako je moguće, najkasnije do 1. marta svake godine. Godišnji izveštaj takođe mora da ispuni zahteve u pogledu izveštavanja koji su utvrđeni u članu 28. Uredbe (EU) 2024/1449.

8. Kako bi omogućio Komisiji da prati Instrument, Korisnik se obavezuje da napravi potrebne aranžmane kako bi Komisiji obezbedio potpuni pristup osnovnim podacima prikupljenim praćenjem.
9. Komisija može izvršiti dodatne procene kako preko svog zaposlenog osoblja tako i preko nezavisnih konsultanata angažovanih direktno od strane Komisije za nezavisne provere praćenja.

Član 26. Jezik

1. Svi izveštaj, navodi, izjave i finansijski izveštaji koji se odnose na pripremu ili sprovođenje pomoći po osnovu Instrumenta dostavljaju se Komisiji na engleskom jeziku.

ČLAN 27. Informacije u kontekstu EX POST vrednovanja Instrumenta za reformu i rast od strane Komisije

1. Korisnik je dužan da olakša obezbedi Komisiji pristup zainteresovanim stranama i svim relevantnim informacijama, uključujući osnovne podatke prikupljene praćenjem, vrednovanjem i/ili druge studije koje Korisnik može da sprovede u okviru Instrumenta, a koje su neophodne da bi Komisija obavila *ex-post* procenu iz člana 27. (EU) 2024/1449 nakon decembra 2027. godine a do decembra 2031. godine.

NASLOV VIII: ZAVRŠNE ODREDBE

Član 28. Stupanje na snagu Informacije u kontekstu EX POST vrednovanja Instrumenta za reformu i rast

1. Nakon potpisivanja Strana, ovaj sporazum stupa na snagu na dan kada Korisnik u pisanom obliku obavesti Komisiju o završetku svih internih procedura neophodnih za stupanje na snagu ovog sporazuma.
2. Sporazum ostaje na snazi do završetka sprovođenja svih mera koje se finansiraju u okviru Instrumenta, svih radnji neophodnih za zaštitu finansijskih interesa Unije i svih finansijskih obaveza koje proističu iz sprovođenja ovog sporazuma između Strana.

Član 29. Izmene

1. Sve izmene ovog sporazuma između Strana vrše se u pisanom obliku i mogu biti u obliku razmene pisama. Svaka takva izmena čini deo ovog sporazuma.
2. Sve izmene ovog sporazuma između Strana stupaju na snagu na dan kada Korisnik u pisanom obliku obavesti Komisiju o završetku svih internih procedura neophodnih za stupanje na snagu pomenutih izmena.
3. Ne dovodeći u pitanje stavove 1. i 2. ovog člana, Komisija može jednostrano da izmeni bilo koji Aneks. Komisija o svakoj takvoj izmeni obaveštava Korisnika.

Član 30. Suspenzija sporazuma

1. Sporazum je moguće suspendovati u sledećim slučajevima:
 - Komisija može suspendovati sprovođenje ovog Sporazuma ako EU ili Korisnik odluče da suspenduju ili prekinu proces pristupanja EU;
 - Komisija može suspendovati sprovođenje ovog Sporazuma ako Korisnik prekrši preduslov iz člana 5(1) Uredbe (EU) 2024/1449 ili obavezu iz ovog sporazuma i/ili iz Sporazuma o zajmu;
 - Komisija može suspendovati sprovođenje ovog sporazuma ako Korisnik prekrši obavezu koja se odnosi na poštovanje ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava, ili u ozbiljnim slučajevima korupcije;
 - Ovaj sporazum može biti suspendovan u slučaju više sile. „Viša sila“ znači svaka nepredvidiva i vanredna situacija ili događaj van kontrole Strana koji ih sprečava da ispune bilo koju od svojih obaveza, a ne može se pripisati grešci ili nemaru sa njihove strane (ili njihovih ugovarača, agenata ili zaposlenih) i nepremostiv je uprkos dužnoj pažnji. Nedostaci opreme ili materijala ili kašnjenja u njihovoj raspoloživosti, radni sporovi, štrajkovi ili finansijske teškoće ne mogu se smatrati višom silom. Nijedna od Strana nije odgovorna za kršenje svojih obaveza ukoliko ih viša sila sprečava da ih ispune, o čemu će druga Strana biti propisno obavještena. Strana koja je suočena sa višom silom dužna je da bez odlaganja o tome obavesti drugu Stranu, navodeći prirodu, verovatno trajanje i predvidive posledice problema, kao i da preduzme sve mere za svođenje moguće štete na minimum. Nijedna od Strana nije odgovorna za kršenje svojih obaveza iz ovog sporazuma ukoliko ih viša sila sprečava da ih ispune, pod uslovom da Strana preduzima mere za svođenje moguće štete na minimum.
2. Komisija može da suspenduje ovaj sporazum bez prethodnog obavještenja.
3. Komisija može preduzeti bilo koju odgovarajuću meru predostrožnosti pre nego što dođe do suspenzije.
4. Nakon obavještenja o suspenziji, biće navedene posledice koje suspenzija izaziva u pogledu sprovođenja Instrumenta.
5. Strane će nastaviti sprovođenje ovog sporazuma kada se za to steknu uslovi, uz prethodno pisano odobrenje Komisije. Ovim se ne dovode u pitanje izmene ovog

sporazuma koje mogu biti neophodne radi prilagođavanja novim uslovima u pogledu sprovođenja ili raskid ovog sporazuma u skladu sa članom 31.

Član 31. Raskid sporazuma

1. Ako pitanja koja su dovela do suspenzije ovog sporazuma ne budu rešena u roku od najviše 180 dana, bilo koja Strana može da raskine ovaj sporazum uz obaveštenje koje se dostavlja 30 dana unapred.
2. Ne dovodeći u pitanje stav 1, ako u bilo kom trenutku Komisija smatra da svrha ovog sporazuma više ne može biti delotvorno ili na odgovarajući način izvršena, ovaj Sporazum može biti raskinut uz obaveštenje koje se dostavlja 30 dana unapred.
3. Ne dovodeći u pitanje član 28(2), posledice takvog raskida u kontekstu sprovođenja Instrumenta moguće je analizirati, prema potrebi, i utvrditi ih, u zavisnosti od svakog pojedinačnog slučaja.

Član 32. Komunikacija i razmena informacija

1. Komisija imenuje Generalni direktorat za susedstvo i pregovore o proširenju ili bilo koji budući generalni direktorat koji je njegov pravni sledbenik, kao sagovornika za praćenje sprovođenja Instrumenta i ovog sporazuma u ime Komisije.
2. Svaka komunikacija u vezi sa ovim sporazumom odvijaće se u pisanom obliku i na engleskom jeziku. Svaka komunikacija mora biti potpisana i dostavljena kao originalni dokument ili skenirani originalni dokument.
3. Svaka komunikacija u vezi sa ovim sporazumom biće dostavljena na sledeće adrese:

Za Komisiju:

Evropska komisija

Generalni direktorat za susedstvo i pregovore o proširenju

Za direktora za Zapadni Balkan

Rue de la Loi 200 / Wetstraat 200, 1049 Brisel, Belgija

Elektronska pošta: NEAR-D@ec.europa.eu

Za Korisnika:

Ministarstvo za evropske integracije

Gđa Tanja Mišćević, Ministar za evropske integracije

Nemanjina 34, 11 000 Beograd

Email adresa: kabinet@eu.rs

Član 33. Merodavno pravo i nadležnost

1. Ovaj sporazum i sve vanugovorne obaveze koje proizilaze iz ili u vezi sa njim uređeni su i tumače se u skladu sa pravom Evropske unije, kao i uz, prema potrebi, odredbe iz zakona Velikog Vojvodstva Luksemburga.
2. Strane se obavezuju da će svaki spor koji može nastati u vezi sa zakonitošću, punovažnošću, tumačenjem ili izvršenjem ovog sporazuma biti u isključivoj nadležnosti Suda pravde Evropske unije u skladu sa članom 272. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (*UFEU*).
3. Presude Suda pravde Evropske unije u potpunosti su obavezujuće i izvršne za strane.
4. Komisija može izvršiti bilo koju presudu u vezi sa stavom 3. ovog člana pribavljenu od Suda pravde Evropske unije u sudovima Korisnika, u skladu sa postupcima za priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka iz relevantnog zakonodavstva Korisnika.
5. Korisnik se ovim neopozivo i bezuslovno odriče svakog imuniteta na koji ima ili može steći pravo, u odnosu na sebe ili svoju imovinu, od pravnih postupaka u vezi sa ovim sporazumom, uključujući, bez ograničenja, imunitet od tužbe, presude ili drugog naloga, od zaplene, hapšenja ili zabrane pre presude i izvršenja i primenjivanja nad njegovom imovinom, u meri u kojoj to zakonom nije zabranjeno.

Član 34. Pravila za pružanje dopunskih informacija

1. Komisija ima pravo da zatraži dopunske informacije od Korisnika pre narednog zahteva za oslobađanje sredstava. U slučaju da Korisnik ne ispoštuje ovaj rok, Komisija ima pravo da ne obrađuje zahteve za oslobađanje sredstava do dostavljanja informacija.

Član 35. Evropski parlament i Savet

1. U skladu sa članom 11(7) Uredbe (EU) 2024/1449, Korisnik je saglasan da Komisija prosledi Reformsku agendu Evropskom parlamentu i Savetu.
2. U skladu sa članom 9(2) i članom 17(4) Uredbe (EU) 2024/1449, Korisnik je saglasan da Komisija Evropskom parlamentu stavi na raspolaganje, na zahtev, kopiju ovog sporazuma i kopiju sporazuma o zajmu.

Član 36. Aneksi

Sledeći aneksi čine sastavni deo ovog sporazuma:

Aneks A: Model zahteva za oslobađanje sredstava

Aneks B: Model izjave o upravljanju

Aneks V: Izveštavanje o nepravilnostima

Aneks G: Dodatne definicije u cilju zaštite finansijskih interesa EU

(potpisi)

Ovaj sporazum je sačinjen u dva originalna primerka na engleskom jeziku.

Potpisano, u ime i za račun Korisnika, u *Beogradu*, dana _____

Gđa Tanja Mišćević, s.r.
Ministar za evropske integracije

Potpisano, u ime i za račun Evropske unije, u *Briselu*, dana _____

Gospođica Valentina Superti, s.r.
Direktor za Zapadni Balkan

ANEKS A: MODEL ZAHTEVA ZA OSLOBAĐANJE SREDSTAVA

Mesto, datum

Ambasador x

Delegacija/kancelarija EU u xxx

Xxxxxxxxxxxxxx

Izjavljujem da su, za sprovođenje finansijske pomoći EU [*Korisnik Instrumenta za reformu i rast*] u okviru Instrumenta za period (kvartal/godina), na osnovu sopstvene ocene i svih informacija koje su mi na raspolaganju, kao i na osnovu priloženih dokaza, uslovi plaćanja navedeni u Reformskoj agendi [*Korisnik Instrumenta za reformu i rast*] za sledeće korake ispunjeni:

Reforma	Korak	Finansijska vrednost
1	1.1	EUR (X)
1	1.2	EUR (X)
		Ukupno

Na osnovu gore navedenog, zahtevam da iznos od (X) evra bude stavljen na raspolaganje, da iznos od (Y) evra bude isplaćen direktno u budžet [*Korisnik Instrumenta za reformu i rast*], a da iznos od (Z) evra bude stavljen na raspolaganje kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan (*WBIF*), od čega (A) evra u vidu zajma, a (B) evra u vidu bespovratne podrške¹⁰¹¹.

Ovim prilažem procenu svakog koraka, tražene dokaze kojima se pokazuje zadovoljavajuće ispunjenje kvalitativnih i kvantitativnih koraka navedenih u relevantnom Aneksu Odluke o sprovođenju¹² Komisije i druge informacije koje su neophodne u skladu sa članom 14. Sporazuma o Instrumentu.

Ovim takođe izjavljujem da mere u vezi sa reformama za koje je prethodno utvrđeno da su na zadovoljavajući način ispunjene u prethodnim odlukama Komisije nisu poništene od strane [*Korisnik Instrumenta za reformu i rast*].

¹⁰ U skladu sa pravilima utvrđenim u članovima 16. i 17, svaka rata ће се заснивати на индикативним финансијским доприносима наведеним у члану 2. став 2, и то: а) 28,7% из средстава у оквиру бесповратне подршке, а 24,8% из подршке у виду зајма, укупно 53,5% биће доступно кроз Инвестициони оквир за западни Балкан (*WBIF*), и б) 46,5% из подршке у виду зајма биће усмерено директно у буџет.

¹¹ Услов који претходи исплати зајма у буџет и, након тога, усмеравању на *WBIF*, јесте подношење потписаног аранжмана о доприносу са *WBIF*-ом. Овај потписани аранжман треба обезбедити пре обраде било каквих исплата у оквиру зајма.

¹² [позив на CID број, датум]

(Mesto i datum objavljivanja)

Potpis Koordinatora

(Ime i prezime, titula ili funkcija)

Aneksi:

- 1) Za korake u vezi sa zahtevom za oslobađanje sredstava, rezime **rezultata provera** kojim se obezbeđuje da je svaka mera za sprovođenje reformi i investicionih projekata u okviru Instrumenta pravilno sprovedena u skladu sa svim važećim pravilima, a posebno pravilima o sprečavanju, otkrivanju i otklanjanju nepravilnosti, prevare, korupcije i svih drugih nezakonitih radnji koje utiču na finansijske interese Unije, uključujući sukobe interesa, kao i istragu i gonjenje za krivična dela koja utiču na sredstva obezbeđena u okviru Instrumenta.

Sažetak o revizijama kog su dostavili relevantni organi, uključujući identifikovane slabosti i preduzete korektivne mere.

- 2) **Procena opštih uslova** (*sprovodi se jednom godišnje - u drugom kvartalu (Q2) svake godine. U slučaju većih izmena, procenu treba dostaviti uz svaki zahtev za oslobađanje sredstava*). Pogledajte ANEKS

Aneks 1: Makroekonomski izveštaj (npr. MMF i/ili ECFIN, programi ekonomskih reformi)

Aneks 2: Vladin izveštaj o napretku u oblasti upravljanja javnim finansijama (UJF), uključujući budžetsku transparentnost i nadzor

Aneks 3: Vladin izveštaj o sektorskom napretku, uključujući i institucionalni napredak (tj. sistem praćenja i vrednovanja)

- 3) **Izveštaj misije za eksterno praćenje (ako je dostupan)**

- 4) **Obrazac koji treba koristiti za svaki korak:**

Naziv koraka	
Polazni parametar	
Krajnji rok za sprovođenje koraka	[Mesec/godina]
Stvarni rezultati	[Navesti detaljnu analizu ispunjenosti koraka ili obrazloženje za neispunjenost koraka]
Dostavljeni dokazi	[Navesti konkretan izvor provere kojom se potvrđuju rezultati]
Jasan zaključak o ispunjenosti koraka	[u potpunosti ispunjen ili nije ispunjen/delimično ispunjen (relevantno samo na kraju grejs perioda)]

Smernice o delimično ispunjenim kvantitativnim koracima

Za kvantitativne korake (tj. objektivno merljive korake) delimična stopa ispunjenosti definisana kao nivo ostvarenja manji od 100% bi garantovala delimično oslobađanje sredstava na kraju relevantnog grejs perioda prema sledećim parametrima:

- ⇒ 0% isplate za nivo postignuća između 0% i 49%;
- ⇒ 50% isplate za nivo postignuća između 50% i 89%;
- ⇒ 100% isplate za nivo postignuća između 90% i 100% ili više.

Pod uslovom da ovaj korak nije ispunjen do predviđenog roka, nadležni organi će ponovo podneti korak relevantnim službama Komisije radi procene na kraju grejs perioda. Delimične isplate će biti izvršene tek nakon procene na kraju grejs perioda. Ukoliko je korak delimično ispunjen, tada se pri izračunavanju iznosa koji je dospeo za plaćanje primenjuju parametri iz prethodnog dela teksta. Ukoliko je korak ispunjen na nivou nižem od 50%, sredstva će biti zadržana u skladu sa važećim odredbama (član 21. Uredbe (EU) 2024/1449).

Za kvalitativne korake ili međukorake, delimično ispunjenje nije moguće.

Smernice o dokazima koje treba dostaviti

Dokazi koji prate zahtev za oslobađanje sredstava treba:

- da demonstriraju zadovoljavajuće ispunjenje koraka (ne treba dostavljati dokaze koji nisu neophodni);
- treba navesti kratka, ali jasna i jedinstvena imena datoteka, koja jasno upućuju na dotični korak i koja su numerisana tako da omogućavaju jedinstvenu referencu i pokazuju jasnu indikaciju sadržaja;
- treba da uključuju relevantne identifikatore, kao što su upućivanje na Službeni glasnik, datum objavljivanja i članove koji ukazuju na stupanje na snagu (isti format za upućivanje na pravne tekstove treba koristiti u svim slučajevima);
- treba da uključuju identifikaciju potpisnika (funkcija, ne imena) i organ koji predstavlja(ju), bilo koji identifikacioni niz brojeva i/ili znakova i broj protokola, ako je naveden (za dokumente koji nisu pravnog karaktera) i registarski broj (na primer katastarska dokumentacija, registar privrednih društava, registar brodova itd.) ukoliko se nalaze u bilo kojoj vrsti zvaničnog registra;
- treba da budu praćeni linkom ka veb sajtu na kome je dokaz objavljen (ili, u slučaju da je dokument postavljen na elektronsku platformu, treba navesti platformu i referentni broj kojim se omogućava pristup istoj);
- treba da budu izloženi na jasan i organizovan način koji sadrži jasne unakrsne reference na zahtev koji dokazom treba demonstrirati;
- treba da pruže razumnu garanciju da su konstitutivni elementi koraka ispunjeni – u tu svrhu, dostavljeni dokazi treba da budu primarni i direktni dokazi kojima se pokazuje ispunjenost relevantnog zahteva; lične izjave nisu prihvatljive.

Zadovoljavajuću ispunjenost svakog koraka treba obrazložiti dostavljanjem službenih dokaza i dokumentacije. Ovo, u najmanju ruku, obuhvata:

- skraćeni dokument kojim se na adekvatan način rezimira aktivnost i pruža jasna ocena o tome kako su kvantitativni ili kvalitativni koraci (uključujući sve konstitutivne elemente) ispunjeni na zadovoljavajući način u skladu sa odredbama navedenim u opisu koraka, kako je navedeno u Reformskoj agendi i pratećem Aneksu I;

- *za korake koji zahtevaju stupanje na snagu zakonodavnog akta* : kopiju objave odgovarajućeg zakonodavnog akta u Službenom glasniku;
- *za korake koji zahtevaju usvajanje strategije/akcionog plana/plana/bilo kog drugog javnog akta koji se ne smatra pravnim aktom*: kopiju akta o formalnom usvajanju strategije i link ka veb sajtu na kome je moguće pristupiti strategiji;
- *za korake koji zahtevaju izdavanje izveštaja koji se ne objavljuje*: kopiju internog ili eksternog izveštaja koji je odobrila nadležna instanca (npr. ministar, šef kancelarije, organ upravljanja...);
- *za korake koji zahtevaju da određena infrastruktura/sistem/usluga postanu operativni*: potvrde o završetku aktivnosti koje su potpisali izvođač i nadležni organ u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom kojima se dokazuje da je sistem uspostavljen i operativan, uz dokaz da će biti stavljen u upotrebu (npr. pristup korisnika novim agencijama);
- *ako je merenjem stepena ostvarenosti koraka predviđeno pozivanje na zvanične statističke podatke*: jasno navođenje zvaničnih statističkih izvora;
- *bilo koji drugi relevantni dokument koji se smatra bitnim za zakonsko opravdanje zadovoljavajućeg ispunjenja kvantitativnog ili kvalitativnog koraka u skladu sa odredbama iz Reformske agende i aneksa Reformske agende*.

Izgledi za ispunjenje koraka neophodnih za sledeće oslobađanje sredstava

- *U ovom odeljku je navedena procena izgleda za ispunjavanje koraka za sledeće oslobađanje sredstava, na osnovu gore navedenog zabeleženog napretka.*

ANEKS B: MODEL IZJAVE O UPRAVLJANJU

Ja, dole potpisani, [ime i prezime], u svojstvu Koordinatora

Izjavljujem da su, za sprovođenje finansijske pomoći Unije [*Korisnik Instrumenta za reforme i rast*] u okviru Instrumenta za period (kvartal/godina), na osnovu sopstvene ocene i informacija koje su mi na raspolaganju, a naročito na osnovu rezultata iz nacionalnih sistema kontrole i revizije opisanih u Reformskoj agendi:

1. Finansijska sredstva korišćena namenski, kako je navedeno u članu 1(1) Instrumenta i Sporazumima o zajmu između Komisije i [*Korisnik Instrumenta za reformu i rast*].
2. Podaci dostavljeni uz zahtev za oslobađanje sredstava potpuni, tačni i pouzdani, naročito opravdani u pogledu ispunjenosti kvalitativnih i kvantitativnih koraka na zadovoljavajući način, o čemu postoji revizorski trag kojim se pokazuje ispunjenost ovih koraka.
3. Uspostavljeni sistemi kontrole pružaju neophodne potvrde o tome da je obezbeđeno finansiranje korišćeno u skladu sa svim važećim pravilima, naročito pravilima o sprečavanju, otkrivanju i otklanjanju prevara, korupcije, sukoba interesa i nepravilnosti.
4. Uspostavljeni aranžmani pružaju neophodnu garanciju da obezbeđeno finansiranje nije dovelo do dvostrukog finansiranja iz Instrumenta i drugih programa ili instrumenata Unije, kao i drugih donatora.

Ova Izjava o upravljanju dopunjena je sažetkom nacionalnih revizija sprovedenih u vezi sa tačkama 1 do 4 iz prethodnog dela teksta, uz analizu povezanih uočenih slabosti i preduzetih ili planiranih korektivnih mera. [U propratnom sažetku o revizijama nije otkriveno kršenje zakona u smislu prevare, korupcije ili sukoba interesa.] [U propratnom sažetku o revizijama, otkrivena su sledeća kršenja zakona u smislu prevare, korupcije ili sukoba interesa: (*navesti podatke i preduzete korektivne mere*)]

Potvrđujem da su nepravilnosti uočene tokom završnih revizorskih ili kontrolnih izveštaja u okviru sprovođenja Reformske agende na odgovarajući način ispravljene, uz povraćaj sredstava od krajnjih primalaca, ili su korektivne mere i povraćaj sredstava u toku. Prema potrebi, nedostaci u sistemu kontrole istaknuti u pomenutim izveštajima su adekvatno praćeni ili su u procesu praćenja, naročito u pogledu sledećih neophodnih korektivnih mera: (prema potrebi, navedite koje korektivne radnje su bile u toku na dan potpisivanja izjave).

Konačno, potvrđujem da nisam upoznat sa postojanjem neobjavljenih podataka u vezi sa sprovođenjem programa koji bi mogli da ugroze reputaciju programa.

(Mesto i datum objavljivanja)

(potpis)

(Ime i prezime, titula ili funkcija)

ANEKS V: IZVEŠTAVANJE O NEPRAVILNOSTIMA

Klauzula 1 Definicija

Za svrhe izveštavanja o nepravilnostima, uključujući prevaru, primenjuju se definicije navedene u Aneksu G o zaštiti finansijskog interesa Unije.

Klauzula 2 Izveštavanje o nepravilnostima

Korisnik je dužan da sve nepravilnosti, uključujući sumnju na prevaru, prevaru, korupciju i druge nezakonite radnje, koje su predmet prvog upravnog ili sudskog nalaza, bez odlaganja prijavi Komisiji i da je obaveštava o toku upravnog i sudskog postupka.

Nepravilnosti u iznosu koji je manji od 300 evra u doprinosu EU se ne prijavljuju. Ova odredba se ne primenjuje na nepravilnosti koje dovode do pokretanja upravnog ili sudskog postupka na nacionalnom nivou radi utvrđivanja postojanja prevare ili drugih krivičnih dela.

U tom izveštaju, Korisnik je dužan da za sve slučajeve navede sledeće podatke:

- a) Naziv i broj predmetnog programa/mere;
- b) identitet uključenih fizičkih i pravnih lica ili svakog drugog subjekta koji je učesnik u procesu i njihovu ulogu;
- v) naziv regiona ili oblasti gde je operacija sprovedena, uz korišćenje odgovarajućih podataka;
- g) odredba/odredbe koje su prekršene;
- d) datum i izvor prve informacije koja je dovela do sumnje da je učinjena nepravilnost;
- đ) prirodu, ciljeve, način sprovođenja i prakse korišćene pri činjenju nepravilnosti;
- e) prema potrebi, da li pomenuta praksa izaziva sumnju na prevaru;
- ž) način na koji je nepravilnost otkrivena;
- z) prema potrebi, uključene države članice i/ili treće zemlje;
- i) period ili trenutak u kome je nepravilnost počinjena;
- j) datum kada je utvrđen prvi upravni ili sudski nalaz o nepravilnosti;
- k) ukupan iznos prihvatljivih rashoda određen doprinosom Unije, doprinosom Korisnika i privatnim doprinosom;
- l) rashodi na koje nepravilnost utiče određeni doprinosom Unije i doprinosom Korisnika;
- lj) iznos koji bi bio neosnovano isplaćen da nepravilnost nije identifikovana prema doprinosu Unije i doprinosu Korisnika;
- m) priroda neregularnih rashoda;

- n) podatke o obustavi plaćanja, gde je to primenjivo, i mogućnost povraćaja sredstava;
- nj) razloge za svako odustajanje od postupaka povraćaja sredstava, gde je to primenjivo;
- o) kompletan broj predmeta koji vode *OLAF/EJT*, gde je to primenjivo;

Ukoliko pojedine informacije iz stava 1, a naročito informacije o praksama koje su korišćene u vršenju nepravilnosti i načinu na koji su otkrivene, nisu dostupne ili ih je potrebno ispraviti, Korisnik Komisiji bez odlaganja dostavlja tačne informacije ili informacije koje nedostaju.

Ako je relevantnim nacionalnim zakonskim odredbama predviđena poverljivost istrage, saopštavanje informacija podleže ovlašćenju nadležnog suda.

Klauzula 3 Informacije o sankcijama

- (1) Korisnik je dužan da bez odlaganja, a u vezi sa svakim prethodnim izveštajem sačinjenim u skladu sa tačkom 2, dostavi Komisiji detaljne podatke u vezi sa pokretanjem, okončanjem ili prekidom svakog postupka za izricanje upravnih ili krivičnih sankcija u vezi sa prijavljenim nepravilnostima, kao i podatke o ishodu takvih postupaka.
- a. U pogledu nepravilnosti za koje su izrečene sankcije, Korisnik takođe navodi:
 - b. da li su sankcije upravne ili krivične prirode;
 - v. da li su sankcije posledica kršenja zakona Unije ili zakona u zemlji Korisnika;
 - g. podatke o odredbama kojima su propisane sankcije;
 - d. da li je prevara utvrđena.

Na pisani zahtev Komisije, Korisnik dostavlja dodatne informacije o određenoj nepravilnosti ili grupi nepravilnosti.

Klauzula 4 Elektronsko izveštavanje preko Sistema za upravljanje nepravilnostima (IMS)

Informacije iz Klauzula 2 i 3 dostavljaju se na engleskom jeziku, elektronskim putem, Sistemom za upravljanja nepravilnostima (IMS) koji je Komisija uspostavila u tu svrhu.

Klauzula 5 Korišćenje informacija

Komisija ima pravo da za sprovođenje analize rizika koristi svaku informaciju opšte ili operativne prirode koju joj Korisnici Instrumenta dostave u skladu sa ovim odredbama. Takođe, koristeći podršku informacionih tehnologija, Komisija može, na osnovu dobijenih informacija, sastavljati izveštaje i razvijati sisteme koji služe za efikasniju identifikaciju rizika. *OLAF*, *ERS* i *EJT* mogu koristiti informacije u skladu sa svojim ovlašćenjima.

Klauzula 6 Upotreba evra

Evro će se koristiti kao valuta za prijavljivanje nepravilnosti. [Prema potrebi: Korisnik će konvertovati iznose nastalih troškova u svojoj valuti u evro. Ti iznosi se konvertuju u evro po mesečnom računovodstvenom kursu Komisije u mesecu u kome je rashod registrovan. Komisija kurs objavljuje elektronskim putem svakog meseca.

Kada se iznosi odnose na rashode evidentirane na računima organa Korisnika tokom perioda dužeg od 1 meseca, koristi se kurs za mesec u kome je rashod poslednji put evidentiran. Ako rashod nije evidentiran na računima organa Korisnika, koristi se najnoviji računovodstveni kurs koji je Komisija objavila elektronski.]

Klauzula 7 Zaštita podataka o ličnosti

- (1) Korisnici Instrumenta za reformu i rast i Komisija će preduzeti sve neophodne mere da spreče svako neovlašćeno objavljivanje ili pristup informacijama iz Klauzula 2 i 3.

Informacije iz Klauzula 2 i 3 nije dozvoljeno slati drugim licima, osim institucijama, službama, kancelarijama i telima u zemlji Korisnika ili u Uniji čije dužnosti zahtevaju da im se omogući pristup pomenutim informacijama, osim u slučaju kada je Korisnik koji dostavlja takve informacije izričito odobrio dostavljanje informacija drugim subjektima.

Svi podaci o ličnosti uključeni u informacije iz Klauzula 2 i 3 će biti obrađivani samo u svrhe navedene u tim odredbama.

ANEKS G: DODATNE DEFINICIJE U CILJU ZAŠTITE FINANSIJSKIH INTERESA EU

U cilju zaštite finansijskih interesa Unije primenjuju se sledeće definicije:

„Greška“ znači nenamerne administrativne i tehničke greške koje su počinili organi Korisnika ili primalac pomoći u okviru Instrumenta.

„Nepravilnost“ znači svako kršenje odredbe iz važećih pravila i ugovora koje proističe iz radnje ili propusta od strane privrednog subjekta ili organa Korisnika koje ima ili bi imalo za posledicu nanošenje štete opštem budžetu Unije naplatom neopravdanih stavki iz rashoda opšteg budžeta.

„Privredni subjekt“ znači svako fizičko ili pravno lice, uključujući javnopravni subjekt ili grupu takvih lica, koje nudi snabdevanje proizvodima, izvođenje radova ili pružanje usluga ili snabdevanje nepokretnom imovinom.

„Sistemska nepravilnost“ znači svaka nepravilnost koja se može ponavljati, sa visokim stepenom verovatnoće da će se pojaviti u sličnim vrstama operacija, a dešava se usled ozbiljnog nedostatka u efikasnom funkcionisanju sistema upravljanja i kontrole, uključujući neuspeh u pogledu uspostavljanja odgovarajućih postupaka u skladu sa važećim pravilima.

„Prevara u pogledu rashoda“ znači svaka namerna radnja ili propust u vezi sa:

- korišćenjem ili predstavljanjem lažnih, netačnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata, što za posledicu ima protivpravno prisvajanje ili nezakonito zadržavanje sredstava iz opšteg budžeta Unije, iz budžeta kojim Unija upravlja, ili budžeta kojim se upravlja u ime Evropske unije;
- neobelodanjivanjem informacija kojim se krši određena obaveza sa istim dejstvom;
- pogrešnom primenom takvih sredstava u druge svrhe, osim onih za koje su prvobitno odobrena.

„Sumnja o prevari“ znači nepravilnost koja dovodi do pokretanja upravnog ili sudskog postupka na nacionalnom nivou kako bi se utvrdilo prisustvo namernih radnji, posebno prevare, kako je navedeno u prethodnom delu teksta.

„Aktivna korupcija“ znači namerna radnja osobe koja obećava, nudi ili daje, direktno ili preko posrednika, bilo kakvu prednost javnom službeniku ili trećoj strani kako bi pomenuti delovali ili se uzdržali od delovanja u skladu sa svojom dužnošću ili u vršenju svojih funkcija na način koji šteti ili bi mogao da nanese štetu finansijskom interesu Unije.

„Pasivna korupcija“ znači namerno delovanje javnog službenika, koji, direktno ili preko posrednika, zahteva ili prima bilo koju vrstu prednosti, za sebe ili treću stranu, ili prihvata obećanje takve prednosti, kako bi delovao ili se uzdržao od delovanja u skladu sa svojom dužnošću ili u

vršenju svojih funkcija na način koji šteti ili bi mogao da nanese štetu finansijskom interesu Unije.

„Sukob interesa“, u skladu sa članom 61. Finansijske uredbe, znači da je nepristrasno i objektivno vršenje funkcija lica uključenih u sprovođenje finansijske podrške u okviru Instrumenta ugroženo iz razloga koji uključuju porodicu, emocionalni život, političku ili nacionalnu pripadnost, ekonomski interes ili bilo koji drugi direktni ili indirektni lični interes. Sukob interesa uključuje situacije koje je objektivno moguće smatrati sukobom interesa.

„Prvi upravni ili sudski nalaz“ znači prvu pisanu procenu nadležnog organa, bilo upravnog ili sudskog, kojom se na osnovu konkretnih činjenica zaključuje da je nepravilnost počinjena. Ovim se ne dovodi u pitanje mogućnost da ovaj nalaz naknadno bude revidiran ili povučen kao posledica razvoja događaja u toku upravnog ili sudskog postupka.

Definicije navedene u ovom članu ne treba tumačiti kao uvođenje novih vrsta krivičnih dela u Krivični zakonik Korisnika ili njegove izmene.

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.